

Ave Maria koledar 1983

Ave Maria koledar

1983

70. letnik Ave Maria koledarja

Izdali Slovenski frančiškani
Lemont, Illinois

Slika na ovitku: Mariborski škof prevzv. dr. Franc Kramberger med procesijo pred romarsko mašo v Lemontu pri lurški votlini v nedeljo 4. julija 1982. Na njegovi desnici je p. Evgen Ketiš OFM, misijonar v Togo, Afrika, na njegovi levici pa č. g. Jože Tomine

NUMBER 10b

VOLUME 74 (AMK 70)

OCTOBER 1982

AVE MARIA is published in the interest of the Slovenian Franciscan Fathers of the Custody of the Holy Cross. Printed by AVE MARIA PRINTERY, (USPS 038 - 960) 1400 Main Street, P.O.Box 608, Lemont, Illinois 60439. Published once monthly - twice in October. Second Class Postage Paid at Lemont, Ill. Subscription rate: U.S.A. \$5.00; outside U.S.A. \$6.00. Change of Address and Postmaster notices of undeliverable copies should be sent to Ave Maria Printery, 1400 Main St., P.O.Box 608, Lemont, Illinois 60439 - 0608

Vsebina - Ave Maria Koledar 1983
na strani 91

V mesečniku Ave Maria pospešujemo pobožnost do Marije pod naslovom Marija Pomagaj. Ta naslov izraža zaupanje naših prednikov do Marije, h kateri so se za-tekali v vseh stiskah in nevarnostih. Odkar so slovenski udeleženci na mednarodnem evharističnem kongresu v Filadelfiji 1976 sprejeli resolucijo, da bomo na predvečer praznika Marije Pomagaj preživeli večer v mislih na krščanska izročila, ki so stoletja vodila naš rod v domovini in oblikujejo danes nas v tujini, smo se trudili, da bi razširili to pobožnost v naših družinah. V tem koledarju objavljamo vsebino slovenskih izročil od časa, ko so naši predniki začeli sprejemati krščanstvo pa do danes. Branje na straneh letošnjega koledarja je primerno za to pobožnost. Upam, da bomo v bodočnosti spopolnili, kar smo začeli. Svetujem, da ta koledar ohranite, da vam bo v pomoč na predvečer praznika Marije Pomagaj. Vsebina spisov vam bo v pomoč tudi ob drugih prilikah, Poznanje tradicije je danes potrebno, ker hočejo nasprotniki vere, posebno pa krščanstva, mlajše generacije izkoreniniti iz temeljev, ki jih je ustvarjala vernost naših prednikov.

15. 1. 1983

Z 133

Januar - Prosinec

- 1 S PRAZNIK MATERE BOŽJE - Novo leto Odilo, opat
- 2 N GOSPODOVO RAZGLAŠENJE (Sv. Trije kralji) - Bazilij Vel. in Gregor N.
- 3 P Genovefa Pariška, dev. - Bertila, spokornica -
- 4 T Elizabeta Ana Seton - red. ustanoviteljica - Angela Folinjska, redov.
- 5 S Janez Neumann, škof - Simeon Stilit, puščavnik - Emilijana (Milena), dev.
- 6 Č Ermin, opat
- 7 P Rajmund Penjafortski, redovnik - Lucijan, muč. - Reginald, muč.
- 8 S Severin, opat - Erhard, škof - Jurij iz Hozibe, menih - Gudula, devica
- 9 N Jezusov krst (C) - Julijan, m. - Bazilisa, m. - Hadrijan, opat
- 10 P Prvi teden navadnega časa (leto I.) - Viljem, škof - Agaton, papež
- 11 T Pavlin Oglejski, škof - Teodozij, opat - Salvij, škof, mučenec
- 12 S Alfred, opat - Tatjana, mučenka - Ernest, mučenec
- 13 Č Hilarij (Radovan), škof, cer. učitelj - Iveta (Juta), spokornica
- 14 P Oton, menih - Feliks (Srečko) Nolanski, duhovnik - Malahija, prerok
- 15 S Pavel, puščavnik - Maver, opat - Habakuk, prerok - Janez Kalibit, pušč.
- 16 N 2. navadna nedelja - Marcel, papež - Berard, Oton, Peter in Akurzij, frančiškanski mučenci
- 17 P Anton (Zvonko), opat, puščavnik - Sulpicij, škof - Marijan, diakon, muč.
- 18 T Marjeta Ogrska, devica - Priska, mučenka - zač. osmine za cer. e.
- 19 S Kanut (Knut), kralj - Germanik, mučenec - Arsen, menih
- 20 Č Fabijan in Boštjan (Sebastijan), mučenca - Rvtimij, puščavnik
- 21 P Neža (Janja), devica, mučenka - Fruktuoz (Rastko), škof, mučenec
- 22 S Vincenc (Vinko), diakon, mučenec - Anastazij, muč. - Viktor, mučenec
- 23 N 3. navadna nedelja - Idefonz, škof - Emerencijana, mučenka
- 24 P Frančišek Saleški, škof, cer. učitelj - Felicijan, škof, muč.
- 25 T Spreobrnitev sv. Pavla - Ananija iz Damaska, mučenec
- 26 S Timotej in Tit, škofa - Pavla, spokornica
- 27 Č Angela Merici, devica - Vitalijan, papež - Julijan, mučenec
- 28 P Tomaž Akvinski, duhovnik, cer. uč. - Roger, redovnik
- 29 S Valerij, škof - Julijan Ubogi, spokornik - Konstancij, mučenec
- 30 N 4. navadna nedelja - Martina, devica, m. - Hiacinta Mar., dev.
- 31 P Janez Bosko, duhovnik, red. ustanov. - Marcela, spok. - Ludovika, sp.

Marija, Mati božja,
ti Mati milosti,
življenje naše v Bogu
obvaruj nam vse dni.

Marija, Mati božja,
ti zdravja si Gospa;
ozdravi nam telesa,
daj zdravja dušnega.

Februar - Svečan

- 1 T Brigita Irska, devica - Pionij, mučenec - Sever, škof
- 2 S Jezusovo darovanje (Svečnica) - Simeon in Ana
- 3 Č Blaž, škof, mučenec - Oskar, škof - Albuin, škof, mučenec
- 4 P Andrej Corsini, škof - Janez de Britto, mučenec
- 5 S Agata, devica, mučenka - Ingenuin (Genuin), škof, mučenec

- 6 N 5. navadna nedelja - Pavel Miki in japonski mučenci
- 7 P Egidij od sv. Jožefa, redovnik - Rihard, kralj - Nivard, redovnik
- 8 T Hieronim Aemiliano, redovnik - Adavkt in frigijski mučenci
- 9 S Apolonija, devica, mučenka - Nikefor, mučenec - Sabin, škof
- 10 Č Sholastika, devica - Viljem, puščavnik - Sotera, devica, mučenka
- 11 P Lurška Mati božja - Cedmon, redovnik - Saturnin, mučenec
- 12 S Evlalija, mučenka - Benedikt Anianski, opat - Meletij, škof

- 13 N 6. navadna nedelja - Katarina de Ricci, devica
- 14 P Ciril in Metod, slovanska apostola - Valentin (Zdravko), mučenec
- 15 T Jordan Saški, redovnik - Sigfrid (Zmago), škof
Georgija (Jurka), devica; Agapa, devica, mučenka
- 16 S PEPELNICA - post in zdržek - Julijana, mučenka - Onezim, škof
- 17 Č Aleš in drugih šest ustanoviteljev servitov - Silvin, škof
- 18 P Simeon, škof, mučenec - Flavijan, škof - (zdržek od mesa)
- 19 S Konrad Placenski, spokornik - Julijan, mučenec - Elevation, škof

- 20 N Prva postna nedelja (C) - Silvan, mučenec - Flavijan, škof
- 21 P Peter Damiani, škof, cer. učitelj - Irena (Mira), devica
- 22 T Sedež apostola Petra - Marjeta Kortonska, spokornica
- 23 S Polikarp, škof, mučenec - Dositej, menih - Lazar, menih - Romana
- 24 Č Sergij, mučenec - Montan, mučenec - Lucij (Svitomir), mučenec
- 25 P Tarazij (Taras), škof - Valburga, devica - (v ZDA zdržek od mesa)
- 26 S Aleksander Aleksandrijski, škof - Matilda, devica - Porfirij, puščav.

- 27 N Druga postna nedelja - Gabriel Žalostne Matere božje, redov.
- 28 P Roman, opat - Ožbolt (Osvald), škof - Hilarij, papež

Čista Mati po porodu
v tempelj nese Jezusa;
vdana daje ga Gospodu,
z darom spet odkupi ga.

O kristjani, zdaj vzemimo
svetlo svečo vsi v roke,
hladna srca z njo prižgimo,
da v ljubezni zaplamte.

Marec - Sušec

- 1 T Albin, škof, opat - Suitbert, škof - Antonina, mučenka
- 2 S Neža Praška (Janja), devica - Henrik (Hinko) Suzo, redovnik - Karel
- 3 Č Kunigunda, cesarica - Marin, mučenec - Simplicij, papež
- 4 P Kazimir, kraljevič - Hadrijan, mučenec - (v ZDA zdržek od mesa)
- 5 S Hadrijan (Jadran), mučenec - Janez Jožef od Križa, redovnik - Evzebij, m.

- 6 N Tretja postna nedelja - Fridolin, opat - Koleta (Nika), devica
- 7 P Perpetua in Felicita, mučenki, - Gaudioz, škof - Pavel Preprosti, pušč.
- 8 T Janez od Boga, red. ustanovitelj - Janez Avilski, duhovnik - Beata, muč.
- 9 S Frančiška Rimska, redovnica - Gregor Niški, škof - Katarina Bolonjska
- 10 Č Makarij, škof - Evlogij, mučenec - Krescencij (Rastko). mučenec
- 11 P Sofronij, škof - Evlogij, mučenec - (v ZDA zdržek od mesa)
- 12 S Doroteja (Rotija), mučenka - Maksimilijan iz Theveste, mučenec

- 13 N Četrta postna nedelja - Kristina, devica, mušenka
- 14 P Matilda, kraljica - Florentina, opatinja - Evtihij, mučenec
- 15 T Klemen Marija Dvoržak, redovnik - Ludovika Marillac, redovnica
- 16 S Herbert, škof - Julijan Antijohijski, mučenec - Hilarij, oglej. š., muč.
- 17 Č Patrik (Patricij), škof - Jedrt (Jerica) Niveljska, opatinja - Jožef iz Ar.
- 18 P Ciril Jeruzalemski, škof, cer. uč. - Anzelm, š. - (v ZDA zdržek od m.)
- 19 S SVETI JOŽEF, mož device Marije - Sibilina, devica - Amancij, diakon

- 20 N Peta postna nedelja - Klavdija in tov. mučenci - Kutbert, opat
- 21 P Nikolaj iz Flue, puščavnik - Serapion, škof - Filemon, mučenec
- 22 T Lea, spokornica - Zaharija, papež - Katarina Genovska, spokornica
- 23 S Turibij de Mongrovejo, škof - Liberat (Svobodan), mučenec - Frumencij
- 24 Č Dionizij, mučenec - Aleksander (Branko, Saša), mučenec
- 25 P GOSPODOVO OZNANJENJE MARIJI - Dizma, d. raz. - (v ZDA zdržek)
- 26 S Lidgar, škof - Kastul, mučenec - Evgenija, mučenka

- 27 N Cvetna nedelja - Rupert Salzburški, škof - Lidija, mučenka
- 28 P Sikst III., papež - Milada Praška, devica - Bojan (Vojan), knez, muč.
- 29 T Bertold, redov. ustanov. - Ciril, diakon, mučenec - Jona, mučenec
- 30 S Amadej (Bogo) Savojski, knez - Janez Klimak, opat - Kvirin, mučenec
- 31 Č Modest Gosposvetski, škof - Gvido, opat - Benjamin, mučenec

- 31 Č Veliki četrtek - Modest Gosposvetski, škof - Gvido, opat

Sveti Jožef naš čolnič vesla, Jezus je z nami, viharje miri:
Marija je zvezda nam sred' morja; varno v nebesa se peljemo mi.

April - Mali traven

- 1 P veliki petek - Hugo, škof - Hugo, opat - (post in zdržek od mesa)
2 S velika sobota - Frančišek Paolski, red. ustanovitelj
- 3 N VSTAJENJE GOSPODOVO, VELIKA NOČ - Agapa, mučenka - Sikst I.
4 P velikonočni ponedeljek - Izidor Seviljski, škof, cer. uč. - Zosim, pušč.
5 T velikonočni torek - Vincenc Ferrer, duhov. - Irena (Miroslava), muč.
6 S velikonočna sreda - Viljem, opat - Marcelin, mučenec - Celestin, p.
7 Č velikonočni četrtek - Janez Krstnik La Salle, duhov., red. ustanovitelj
8 P velikonočni petek - Albert, škof, mučenec - Julija Billiard, d. - Valter
9 S velikonočna sobota - Marija Kleopova, sevtopisemska žena - Valtruda
- 10 N 2. velikonočna ali bela nedelja - Ezekijel, prerok
11 P Stanislav, škof, mučenec - Gema (Biserka) Galgani, devica - Domnij, š.
12 T Lazar Tržaški, škof in mučenec - Zeno, škof, mučenec - Julij I., pap.
13 S Martin I., papež, mučenec - Hermenegild, mučenec - Ida, devica
14 Č Valerijan in tov. mučenci - Lidvina, devica - Lambert, škof, mučenec
15 P Helena (Jelka), kraljica - Peter Gonzales, redovnik - Anastazija, muč.
16 S Bernardka Lurška, devica - Benedikt Labre, spokornik
- 17 N 3. velikonočna nedelja - Inocenc (Nevenko) Tortonski, škof
18 P Apolonij, mučenec - Elevterij (Svobodan) Ilirski, mučenec - Amidej - r.
19 T Leon IX. (Lavoslav), papež - Ema, redovnica - Dioniz, mučenec
20 S Hilda, devica - Teotim (Teo), škof - Sulpicij, mučenec
21 Č Anzelm, škof, cer. uč. - Konrad Parzham, redovnik - Simeon Bersab.
22 P Leonid, mučenec - Aleksander (Saša), mučenec - Luka, mučenec
23 S Jurij, mučenec - Vojteh (Vojko), škof, mučenec - Gerard, škof
- 24 N 4. velikonočna nedelja - Fidel Sigmarinški, duh., mučenec
25 P Marko, evangelist - Ermin, škof, mučenec - Kalist, mučenec
26 T Pashazij, opat - Franka Visalta, opatinja - Antonin, mučenec
27 S Hozana Koterska, devica - Cita, devica - Kastor, mučenec
28 Č Peter Chanel, duhovnik, mučenec - Vital (Živko), mučenec - Ludvik
Marija Grignon, redovni ustanovitelj
29 P Katarina Sienksa, devica, cer. učiteljica - Peter Veronski, mučenec
30 S Pij V., papež - Jožef Cottolengo, red. ustanovitelj - Jakob, d. in muč.

Angel božji h grobu pride,
težki kamen odvali:
velik strah žene obide,
angel pa jim govori:

Le nikar se ne plašite,
Križanega iščete;
res je vstal, verjemite,
kakor napovedal je.

Maj - Veliki traven

- 1 N 5. velikonočna nedelja - Jožef, delavec - Oriencij (Iztok), škof
- 2 P Atanazij, škof, cer. učitelj - Saturnin, German, Celestin, mučenci
- 3 T Filip (Zdenko) in Jakob mlajši, apostola - Teodozij Kijeovski (Pečerski), menih
- 4 S Florijan (Cvetko), mučenec - Cirijak, škof
- 5 Č Angel, mučenec - Silvan, mučenec - Juta, spokornica - Gotard, škof
- 6 P Dominik Savio, dijak - Evodij, škof - Flavij, mučenec
- 7 S Gizela, opatinja - Domicijan, škof - Flavij, mučenec

- 8 N 6. velikonočna nedelja - Materinski dan - Viktor mil., m.
- 9 P Pahomij, opat
- 10 T Antonin, škof - Gordijan in Epimah, mučenca
- 11 S Sigismund (Žiga), kralj - Mamert, škof - Ignacij Lakonijski, redovnik
- 12 Č GOSPODOV VNEBOHOD - Nerej in Ahilej, mučenca - Pankracij, muč.
- 13 P Servacij, škof - Peter Regalati, red. ustanovitelj - mucij mučenec
- 14 S Matija, apostol - Mihael Garicoits, red. ustanovitelj - Justina, m.

- 15 N 7. velikonočna nedelja - Izidor, kmet - Zofija (Sonja), mučenka
- 16 P Janez Nepomuk, mučenec - Andrej Bobola, mučenec - Ubald, škof
- 17 T Paskal Bajlon, redovnik - Bruno, škof - Jošt, opat
- 18 S Janez I., papež, mučenec - Venancij, mučenec - Erik (Oroslav), kr., m.
- 19 Č Celestin (Rajko) V., papež - Pudencijana, devica - Ivo, duhovnik
- 20 P Bernardin Sienski, redovnik - Plavtila, spokornica - Akvila, mučenec
- 21 S Krispin, redovnik - Valens, škof - Evtihij in tovariši mučenci

- 22 N BINKOŠTI - PRIHOD SVETEGA DUHA - Renata, spokornica
- 23 P 8. navadni teden - Dezider (Željko), škof, muč. - Leon Rostovski, š., m.
- 24 T MARIJA POMAGAJ - Socerb (Servul), tržaški mučenec - Suzana, muč.
- 25 S Beda Častitljivi, duhov., cer. učitelj - Gregor VII., papež - Marija M.
- 26 Č Filip Neri, duhovnik - Lambert de Vence, škof - Pavlin, mučenec
- 27 P Avguštin Canterburyjski, škof - Julij, mučenec
- 28 S German Pariški, škof - Bernard Mathonski, duhovnik - Just, mučenec

- 29 N SVETA TROJICA - Maksim Emonski, škof - Teodozija, dev., mučenka
- 30 P Ivana Orleanska, devica - Ferdinand Aragonski, kralj - 9. navadni t.
- 31 T Marijino obiskanje - Petronila, devica - Kancijan in tov. muč.

✓
Ze šmarnice bele cveto
in vrtnice venec pleto,
da krasnega maja vse s slavo obdaja
cvetlico Marijo lepo.

Junij - Rožnik

- 1 S Justin, mučenec - Pamfil, mučenec - Enekon, puščavnik
- 2 Č Marcelin, mučenec - Peter, mučenec - Erazem, škof, mučenec
- 3 P Karel (Drago) Lwanga in ugandski mučenci - Kltilda, kraljica - Oliva, d.
- 4 S Frančišek Caracciolo, red. ustanovitelj - Kvirin, škof, mučenec

- 5 N REŠNJE TELO IN REŠNJA KRI - TELOVO - Bonifacij, škof in mučenec
- 6 P Norbert, škof, red. ustanovitelj - Dorotej, mučenec - 10. navadni t.
- 7 T Robert Newminsterski, opat - Ana Garzia, devica - Vilibald, škof
- 8 S Medard, škof - Viljem (Vilko), angl. škof - Severin, škof
- 9 Č Efrem Sirski, diakon, cer. učitelj - Primož in Felicijan, mučenca
- 10 P PRESVETO SRCE JEZUSOVO - Bogumil, škof - Itamar, škof
- 11 S Barnaba, sodelavec apostolov - Feliks (Srečko), mučenec - Fortunat, m.

- 12 N 11. navadna nedelja - Janez Fakundski, redovnik - Adelhajda, devica
- 13 P Anton Padovanski, duhovnik, cer. učitelj - Trifil, škof
- 14 T Elizej, prerok - Valerij, mučenec - Rufin, mučenec - Metod Carigr., š.
- 15 S Vid (Vitomir), redovnik - Benilda, mučenka
- 16 Č Gvido Kortinski, redovnik - Frančišek Regis, duhovnik - Beno, škof
- 17 P Gregor Barbarigo, škof - Rajner, škof - Emilija Vialar, devica
- 18 S Marcelijan, mučenec - Marko, mučenec - Amand (Ljubo), škof

- 19 N 12. navadna nedelja - Očetovski dan - Romuald, opat
- 20 P Mihelina, spokornica - Silverij I., papež, mučenec - Florentina, dev.
- 21 T Alojzij (Vekoslav) Gonzaga, redovnik - Evzebij, škof, muč.- Alban, m.
- 22 S Pavlin iz Nole, škof - Janez Fisher, škof, mučenec - Tomaž More, muč.
- 23 Č Agripina, devica, mučenka - Zvečer: Vigilija sv. Janeza Krst.
- 24 P JANEZ KRSTNIK (rojstvo) - Kres na prevečer - Niketa (Nikita), škof
- 25 S Eleonora, kraljica - Viljem (Vilko), opat - Doroteja (Rotija), devica

- 26 N 13. navadna nedelja - Vigilij (Stojan), škof - Janez, muč.
- 27 P Ciril Aleksandrijski, škof, cer. učitelj - Ema (Hema) Krška, kneginja
- 28 T Irenej (Hotimir), škof, mučenec - Potamijena, mučenka - Marcela, muč.
- 29 S PETER IN PAVEL, APOSTOLA - Marcel, mučenec
- 30 Č Prvi rimski mučenci - Emilijana, mučenka - Adolf, škof

V Zakramentu vse sladkosti
počastimo Jezusa;
v novi daje nam skrivnosti
Kruh življenja večnega;
v naših čutov pa slabosti
živa vera luč nam da.

Tebi, Oče, z ljubim Sinom,
čast pojo naj vse stvari;
Svetega Duha enako
naj slave jeziki vsi.
Troedinemu naj Bogu
slava vekomaj doni. Amen.

Julij - Mali srpan

- 1 P Estera, svetopisemska žena - Teobald, puščavnik - Rumold, mučenec
- 2 S Oton Bamberški, škof - Vital (Živko), mučenec - Proces, mučenec
- 3 N 14. navadna nedelja - Tomaž (Tomislav), apostol - Anatol, š.
- 4 P Elizabeta Portugalska, kraljica - Urh (Ulrih, Uroš), škof - Ozej, pr.
- 5 T Anton Marija Zaccaria, duhovnik - Atanazij, mučenec - Cirila, muč.
- 6 S Marija Goretti, devica, mučenka - Bogomila, spokornica - Dominika, m.
- 7 Č Izaija, prerok - Edelburga, devica - Vilibald, škof
- 8 P Kilijan, mučenec - Hadrijan III, (Jadran), papež - Akvila, mučenec
- 9 S Veronika Giuliani, opatinja - Brikcij, škof - Gorkumski mučenci
- 10 N 15. navadna nedelja - Amalija, redovnica
- 11 P Benedikt, opat, oče zahodnega redovništva - Olga Kijevska,
- 12 T Mohor in Fortunat, mučenca - Janez Gvalbert, red. ustanovitelj
- 13 S Henrik I. (Hinko), kralj - Evgen, škof, mučenec - Joel in Ezdra, preroka
- 14 Č Kamil de Lellis, red. ustanovitelj - Frančišek Solan, redovnik
- 15 P Bonaventura, škof, cer. učitelj - Vladimir Kijevski, knez
- 16 S Karmelska Mati božja - Evstahij, škof - Vitalijan, škof
- 17 N 16. navadna nedelja - Aleš, spokornik - Marcelina, devica
- 18 P Friderik (Miroslav), škof, mučenec - Arnold, škof - Marina, muč.
- 19 T Avrea (Zlatka), devica - Simah, papež - Arsen, diakon
- 20 S Marjeta Antiohijska, devica, mučenka - Elija, prerok - Avrelij, škof
- 21 Č Lovrenc Brindiški, duhovnik, cer. učitelj - Danijel (Danilo), prerok
- 22 P Marija Magdalena (Majda), svetopisemska žena - Teofil, mučenec
- 23 S Brigita Švedska, redovnica - Apolinarij, škof, mučenec
- 24 N 17. navadna nedelja - Kristina, devica, mučenka
- 25 P Jakob starejši, apostol - Krištof (Kristo), mučenec
- 26 T Joahim in Ana, starši Device Marije - Valens, škof - Hijacint, š. in m.
- 27 S Klemen Ohridski, Gorazd in tov. - Natalija (Božena), mučenka
- 28 Č Nazarij in Celzij, mučenca - Samson (Samo), škof - Peregrin, duhovnik
- 29 P Marta iz Betanije - Feliks in Beatrika, mučenca - Urban II., papež
- 30 S Peter Krizolog, škof, cer. učitelj - Angelina, kneginja - Julita, muč.
- 31 N 18. navadna nedelja - Ignacij Lojolski, duhovnik, redovni ustanov.

Pojte, hribi in doline,
pojte z nami, vse ravni!
Kralju večne domovine
pesem naših src doni!

Tebi, vseh rodov Gospod,
posvečuje se naš rod:
Srce božje, tvoji smo,
tvoji večno bodemo.

Avgust - Veliki srpan

- 1 P Alfonz Ligvori, škof, cer. učitelj - Makabejski bratje - Nada, mučenka
- 2 T Evzebij Vercellijski, škof - Štefan I., papež, mučenec - Porciunkula
- 3 S Lidija, makedonska žena - Peter Julijan Eymard, duhovnik
- 4 Č Janez Vianney, arški župnik - Tertulin, mučenec
- 5 P Posvetitev Marije Snežne (Nives) - Ožbolt, kralj - Felicisim in Agapit
- 6 S Jezusova spremenitev na gori - Pastor, mučenec - Just, muč.

- 7 N 19. navadna nedelja - Kajetan, red. ustanovitelj - Sikst II., papež
in tovariši mučenci - Donat, škof, muč
- 8 P Dominik, red. ustanovitelj - Cirijak, Larg in Smaragd, mučenci
- 9 T Jaroslav (Varijan), mučenec - Peter Faber, redovnik - Emigdij, muč.
- 10 S Lovrenc (Lovro), diakon, mučenec - Pavla, mučenka - Asterija, muč.
- 11 Č Klara (Jasna), devica - Tiburcij, mučenec - Suzana, mučenka
- 12 P Hilarija, mučenka - Evpilij, mučenec - Herkulan, škof
- 13 S Poncijan, papež - Hipolit, duhovnik, mučenec - Janez Berhmans, red.

- 14 N 20. navadna nedelja - Evzebij, mučenec, Marcel, duhovnik
- 15 P MARIJINO VNEBOVZETJE - Tarzicij, mučenec
- 16 T Štefan Ogrski, kralj - Rok, spokornik
- 17 S Hijacint, redovnik - Liberat (Svobodan), opat, mučenec
- 18 Č Helena (Jelka, Alenka), cesarica - Florijan (Cvetko), mučenec
- 19 P Janez Eudes, red. ustanovitelj - Boleslav (Magnus), mučenec
- 20 S Bernard, opat, cer. učitelj - Lucij (Svito), mučenec - Samuel (Samo)

- 21 N 21. navadna nedelja - Pij X., papež - Fidel, muč. - Sidonij, š.
- 22 P Marija Kraljica - Timotej in tov. mučenci - Sigfrid (Zmago), škof
- 23 T Roza iz Lime, devica - Filip Benizi, redovnik - Klavdij in tov. muč.
- 24 S Bartolomej (Jernej), apostol - Avrea (Zlatka), mučenka
- 25 Č Ludovik IX., francoski kralj - Jožef Kalasanc, red. ustanovitelj
- 26 P Rufin, škof - Ivana El. Bichier, red. ustanoviteljica
- 27 S Monika, mati sv. Avguština - Cezarij, škof

- 28 N 22. navadna nedelja - Avguštin, škof, cer. učitelj - Pekagij, m.
- 29 P Mučeništvo Janeza Krstnika - Sabina, devica
- 30 T Feliks (srečko) in Adavkt, mučenca - Gaudencija, mučenka
- 31 S Rajmund (Rajko) Nonat, redovnik - Pavlin, škof

Zmagala si, Devica slavna,
zmagala kačo pekla,
vekomaj boš Kraljica naša
milostna, sveta Gospa.

Tvojemu Srcu posvetimo
zemljo slovensko, naš dom;
svoja srca izročimo,
tvoj mora biti naš rod.

September - Kimavec

- 1 Č Egidij (Tilen), opat - Verena, devica - Tamar, mučenec - Jozue
- 2 P Maksima, mučenka - Antonin, mučenec - Kastor, škof
- 3 S Gregor Veliki, papež, cer. učitelj - Evfemija, Tekla, Doroteja, muč.

- 4 N 23. navadna nedelja - Rozalija (Zalka) Viterbska, devica - Ida, sp.
- 5 P Lovrenc (Lovro) Giustiniani, škof - Viktorin, škof, mučenec
- 6 T Petronij, škof - Favst, Makarij in tovariši mučenci
- 7 S Regina, devica, mučenka - Btonislava, red. - Marko Križevčan in t. m.
- 8 Č Marijino rojstvo - Hadrijan, mučenec - Natalija (Božena), muč.
- 9 P Peter Klaver, duhovnik, redovnik - Gorgonij, muč. - Kieran, opat
- 10 S Nikolaj Tolentinski, spokornik - Luka, mučenec - Pulheroja, devica

- 11 N 24. navadna nedelja - Prot in Hiacint, mučenca - Emilijan, š.
- 12 P Gvido, spokornik - Elbij, škof - Tacijan (Tihomil), mučenec
- 13 T Janez Zlatousti (Krizostom), škof, cer. učitelj - Amat (ljubo), opat
- 14 S Povišanje sv. Križa - Notburga, devica - Krescencij, muč.
- 15 Č Žalostna Mati božja (Dolores) - Nikomed, duhovnik, mučenec
- 16 P Kornelij, papež, Ciprijan, škof, mučenca - Ljudmila (Milka), kneginja
- 17 S Robert Bellarmin, škof, cer. učitelj - Rane sv. Frančiška - Lambert

- 18 N 25. navadna nedelja - Jožef Kupertinski, red. - Irena, mučenka
- 19 P Januarji, škof, mučenec - Emilija de Rodat, redovnica - Teodro, škof
- 20 T Suzana, mučenka - Kandida (Svetlana), mučenka - Vincenc, opat
- 21 S Matej (Matevž), apostol, evangelist - Jona, prerok
- 22 Č Tomaž Villanovski, škof - Mavricij in tov. muč. - Kandid (Žarko), m.
- 23 P Marta Perzijska, devica, mučenka - Paternij (Domogoj), škof in muč.
- 24 S Marija, rešiteljica jetnikov - Gerard, škof - Pacifik (Gojmir), redovnik

- 25 N 26. navadna nedelja - Avrelija (Zlatka, Zora), devica
- 26 P Kozma in Damijan, mučenca - Nil, opat
- 27 T Vincenc Pavelski, red. ustanovitelj - Adolf in Janez, mučenca - Eleazar
- 28 S Venčeslav (Vaclav, Večeslav), mučenec - Lioba (Ljubica), redovnica
- 29 Č Mihael, Gabrijel, Rafael, nadangeli
- 30 P Hieronim (Jerko), duhovnik, cer. učitelj - Zofija (Sonja), spokornica

Svetla Kraljica, z nami bodi,
vate zaupa naš rod;
naj za Boga zvesto živimo,
on je naš kralj in Gospod.

Jezusu bomo vsi služili,
on nam bo milosti vir;
svojim otrokom, o Marija,
daješ tolažbo in mir.

Oktober - Vinotok

- 1 S Terezija Deteta Jezusa, devica - Remigij, škof

- 2 N 27. navadna nedelja - Angeli varuhi - Teofil, spokornik
- 3 P Evald, mučenec - Gerard, opat - Kandid (Žarko), mučenec
- 4 T Frančišek Asiški, red. ustanovitelj - Petronij, škof
- 5 S Marcelin, škof - Apolinarij, škof - Flavija, mučenka
- 6 Č Bruno, red. ustanovitelj - Renato, škof - Fides, devica, mučenka
- 7 P Rožnovenska Mati božja - Marko I., Papež - Sergij, mučenec
- 8 S Pelagija, spokornica - Marcel, mučenec - Tajda, spokornica

- 9 N 28. navadna nedelja - Dioniz Areopagit, škof in tov. mučenci
- 10 P Frančišek Borja, redovnik - Danijel (Danilo), mučenec
- 11 T Emilijan (Milan, Milko), škof - German, škof, mučenec
- 12 S Maksimilijan Celjski, škof - Edvin, kralj
- 13 Č Edvard, kralj - Koloman, mučenec - Helidonija, devica
- 14 P Kalist I., papež, mučenec - Gavdencij (Veselko), škof, mučenec
- 15 S Terezija (Zinka) Velika (Avilska), cer. učiteljica - Avrelija, devica

- 16 N 29. navadna nedelja - Hedvika, redovnica - Marjeta Alacoque, d.
- 17 P Ignacij (Igo) Antiohijski, škof, mučenec - Viktor, škof - Rudolf, škof
- 18 T Luka, evangelist - Julijan, puščavnik
- 19 S Janez de Brebeuf, Izak, Jogues in tov. mučenci - Pavel od Križa, r.u.
- 20 Č Irena (Miroslava), mučenka - Vendelin, opat - Artemij, mučenec
- 21 P Uršula, devica, mučenka - Hilarion, opat - Celina, spokornica
- 22 S Bertila Moscarin, redovnica - Marija Saloma, svetopisemska žena

- 23 N 30. navadna nedelja - Janez Kapistran, redovnik - Roman, škof
- 24 P Anton Marija Claret, škof, red. ustanovitelj - Martin, opat - Feliks, m.
- 25 T Krizant in Darija (Darinka), mučenca - Krišpin, škof in mučenec
- 26 S Lucijan, mučenec - Florij, mučenec - Rustik, škof
- 27 Č Sabina, mučenka - Frumencij, škof - Vincenc, mučenec
- 28 P Simon in Juda (Tadej), apostola - Cirila, dev. - Fidel, mučenec
- 29 S Narcizij, škof - Ermelinda, devica - Ferucij, mučenec

- 30 N 31. navadna nedelja - Alfonz Rodriguez, redovnik - Marcel, muč
- 31 P Volbenk (Bolfenk), škof - Kvintin, mučenec

Kraljica venca rožnega,
naj celi svet ti hvalo da!
Če človek star je ali mlad,
naj rožni venec moli rad!

Kraljica venca rožnega
ima v naročju Jezusa,
pa v rokah rožni ven'c drži,
želi, da molimo ga vsi.

November - Listopad

- 1 T VSI SVETI - Cezarij, diakon, mučenec - Dacij, mučenec
- 2 S SPOMIN VSEH VERNIH DUŠ - Marcijan, puščavnik
- 3 Č Martin Porres, redovnik - Just, tržaški mučenec
- 4 P Karel (Drago) Boromejski, škof - Vital (Živko) in Agrikola, mučenca
- 5 S Zaharija in Elizabeta, starša Janeza Krstnika - Bertilla, opatinja

- 6 N 32. navadna nedelja - Lenart (Narte), opat - Sever, škof mučenec
- 7 P Ernest, opat - Engelbert, škof, - mučenec - Vilibrord, škof
- 8 T Deodat (Bogdan), papež - Bogomir (Mirko), škof - Štirje kronani mučenci
- 9 S Posvetitev lateranske bazilike - Teodor (Božidar, Darko), m.
- 10 Č Leon I. Veliki, papež, cer. učitelj - Andrej Avellino, duhovnik
- 11 P Martin (Davorin) iz Toursa, škof - Menas, puščavnik
- 12 S Jozafat Kunčevič, škof, mučenec - Emilijan (Mile), opat - Kunibert, š.

- 13 N 33. navadna nedelja - Stanislav Kostka, redovnik - Didak, redov.
- 14 P Lovrenc O'Toole, škof - Dufrij, škof - Serapion, mučenec
- 15 T Albert Veliki, škof, cer. učitelj - Leopold, knez
- 16 S Marjeta Škotska, kraljica - Jedrt (Gertruda), devica - Otmar, opat
- 17 Č Elizabeta (Jelica) Ogrska, redovnica - Hugo, opat, škof - Efemija, m.
- 18 P Posvetitev bazilik sv. Petra in Pavla - Roman, diakon, mučenec
- 19 S Narsej, škof, mučenec - Barlam, mučenec

- 20 N KRISTUS KRALJ - Feliks (Srečko) Valoaški, redovnik - Edmund, muč.
- 21 P Marijino darovanje - Albert, škof, mučenec - 34. teden leta
- 22 T Cecilija (Cilka). devica, mučenka - Maver, škof, mučenec
- 23 S Klemen I. (Milko, Milovoj), papež, mučenec - Kolumban, opat
- 24 Č Zahvalni dan - Flora (Cvetka), dev., mučenka - Kolman, škof
- 25 P Katarina (Katica), devica, mučenka - Erazem, mučenec
- 26 S Silvester (Silvo), opat - Konrad, škof - Leonard Portomavriški, redov.

- 27 N Prva adventna nedelja (bogosluzni krog A) - Virgil, škof Fakund
- 28 P Katarina Laboure, devica - Gregor III., papež - Eberhard, škof
- 29 T Saturnin, mučenec - Rdabod (Radogost, Radivoj), škof
- 30 S Andrej, apostol - Justina, devica, mučenka

V nebesih sem doma.
to oznanjata mi
zemlja in nebo
in vsaka stvar lepo.

V nebesih sem doma,
od tega ne sveta,
nebes se veselim,
tja priti si želim

V nebesih sem doma,
kjer moji dragi že
se večno yesele,
si mene tja žele.

December - Gruden

- 1 Č Eligij, škof - Natalija (Božena), spokornica - Ananija, mučenec
- 2 P Herta, devica - Blanka, spokornica, - Bibijana (Vivijana, Živka), muč.
- 3 S Frančišek Ksaver, redovnik - Kasijan, mučenec - Sofonija, prerok

- 4 N Druga adventna nedelja - Janez Damaščan, duhovnik cer. uč.
- 5 P Saba, opat - Nikolaj Tavelič, mučenec - Krispina, mučenka
- 6 T Nikolaj (Miklavž), škof - Apolinarij, mučenec
- 7 S Ambrož, škof cer. učitelj - Jožefa Rosello, red. ustanoviteljica
- 8 Č MARIJINO BREZMADEŽNO SPOČETJE - Remirij, opat
- 9 P Valerija, mučenka - Peter Fourier, redovnik - Abel, očak
- 10 S Melkijad, papež, mučenec - Loretska Mati božja - Evlalija, dev. in muč.

- 11 N Tretja adventna nedelja - Damaz I., papež - Sabin, škof
- 12 P Naša Gospa iz Guadalupe - Ivana Frančiška Chantal, red. ustanoviteljica
- 13 T Lucija, devica, mučenka (Lučka) - Otilija (Tilka). devica - Jošt, puščavnik
- 14 S Janez od Križa, duhovnik, cer. učitelj - Spiridion (Dušan), škof
- 15 Č Kristina (Krista), devica - Marija K. de Rosa, redovnica
- 16 P Adelhajda, cesarica - Albina, devica mučenka
- 17 S Lazar, škof - Olimpija, red. ustanoviteljica - Vivina, devica

- 18 N Četrta adventna nedelja - Teotim, mučenec - Bazilijan, muč
- 19 P Urban V., papež, - Favsta, spokornica - Tea, mučenka
- 20 T Evgen, mučenec - Makarij, mučenec - Dominik Siloški, opat
- 21 S Peter Kanizij, duhovnik, cer. učitelj - Severin, škof
- 22 Č Demetrij (Mitja), mučenec - Frančiška Cabrini, devica
- 23 P Janez Kancij, duhovnik - Viktorija, devica in muč. - Servul, spokornik
- 24 S Sveti večer - Adam in Eva, prva starša - Hermina (Irma), devica

- 25 N GOSPODOVO ROJSTVO, BOŽIČ - Anastazija, mučenka
- 26 P Štefan, prvi mučenec - Zosim, papež
- 27 T Janez, apostol in evangelist - Fabiola, spokornica
- 28 S Nedolžni otroci - Antonij
- 28 S Nedolžni otroci - Antonij Lerinski, redovnik
- 29 Č Tomaž (Tomislav) Becket, škof, mučenec - David, kralj
- 30 P Sveta družina - Rajner, škof - Evgen - škof - Liberij, škof
- 31 S Silvester, papež - Melanija, opatinja, Pavlina in tov. Mučenci

Pridite molit Jezusa,
novorojenega Boga,
ki je na zemljo prišel,
da bi pregrehe nas otel.

V jaslicah bornih ležis,
ki v svojih rokah svet držiš,
božja ljubezen do sveta
te je priklicala z neba.

^{v v} KRŠČANSKA IZROČILA,
^v
KI SO VODILA NAŠ ROD

Misli za večer
pred praznikom
Marije Pomagaj

RESOLUCIJA

Slovencev na 41. mednarodnem evharističnem kongresu

v Filadelfiji od 1. do 8. avgusta 1976:

Vsako leto, na predvečer praznika Marije iz Brezij, ki varuje slovenski narod in slovenska izročila v svetu, to je 23. maja zvečer, bomo v svojih domovih prižgali sveče in preživeli večer v mislih na krščanska izročila, ki so stoletja vodila naš rod v domovini in oblikujejo danes nas v svetu in po nas narode, med katerimi živimo. Vabimo Slovence v domovini in vse rojake slovenskega izročila v svetu, da se nam pridružijo.

OHRANJAJMO ZNAKE SLOVENSKE VERNOSTI!

Slovensko vernost so prinesli v novi svet verni Slovenci. Naročila verne matere ob slovesu od rodne domovine so jim bila sveta. Oni, ki so bežali iz rodne domovine po zmagi komunizma, so v begunskih letih utrdili svojo vernost v pobožnostih do Marije. V novo domovino so prinesli podobo brezjanske Marije Pomagaj ali pa so si jo oskrbeli tukaj. Slovenska vernost v Ameriki je ohranila svoje značilnosti. To se je pokazalo posebno v pobožnostih do Marije. Ko je zajela to deželo kriza Marijinega češččenja, se ni dotaknila vernih Slovencev, posebno tistih ne, ki so ostali zvesti v molitvi in so se oklenili župnije, kjer je bilo mogoče, slovenske.

Trdnost v slovenski vernosti je pripomogla do ustanavljanja slovenskih far. Teh je nastalo mnogo. Tudi v onih slovenskih farah, kjer danes več nimajo redne slovenske službe božje, se ohranjajo značilnosti slovenske vernosti. Te obstojajo v molitvi rožnega venca, angelskega češččenja, v češččenju Najsvetejšega Zakramenta. Verni Slovenci povsod skrbijo za lepoto cerkve. Skušnje zadnjih desetletij so tudi pokazale, da je bila marsikje prekmalu opuščena slovenska služba božja.

Ni slučajno, da je skoraj vedno potrjeno pravilo, da vernost in povezanost s Cerkvijo močno vplivata na zavest pripadnosti slovenskemu narodu. Kjer je to upoštevano v dušnopastirskem delu, je v podporo sodelovanja vernikov s župnijsko skupnostjo.

Skušnja je tudi potrdila, da gre s tem sporedno tudi ohranjanje tradicije. Slovenska tradicija ima trdne znake vernosti naših prednikov. Bil je tudi čas v nedavni preteklosti, ko so se nekateri hoteli hitro poamerikaniti. Zdelo se jim je, da si bodo tako lahko

MARIJA - POMOČNICA KRISTJANOV - naša MARIJA POMAGAJ

Praznik Marije Pomagaj (pomočnice kristjanov) je vpeljal papež Pij VII. 24. maja 1814, ko je bil rešen iz izgnanstva v Franciji in iz petletne ječe po padcu Napoleona.

Zato obhajamo ta praznik 24. maja.

lažje in hitreje pridobili, kar je za življenje potrebno in primerno. Odtujitev narodnosti pa prinaša veliko nevarnost odtujitve Cerkvi. Pristno vernost vedno spremlja zvestoba navadam, ki jo hranijo in izražajo. To je razumljivo, ker vsa preteklost katoliške Cerkve izraža zvestobo tradiciji ali svetemu izročilu Cerkve v apostolskih časih. Ta tradicija je najbolj važen vir božjega razodetja in vodi vse življenje in udejstvovanje Cerkve. Ta tradicija je znamenje zvestobe Kristusu in njegovemu evangeliju.

Narodne tradicije pa kažejo, kako je ohranjevanje in življenje iz svetega izročila iz apostolskih časov ustvarjalo in oblikovalo vernost posameznih narodov.

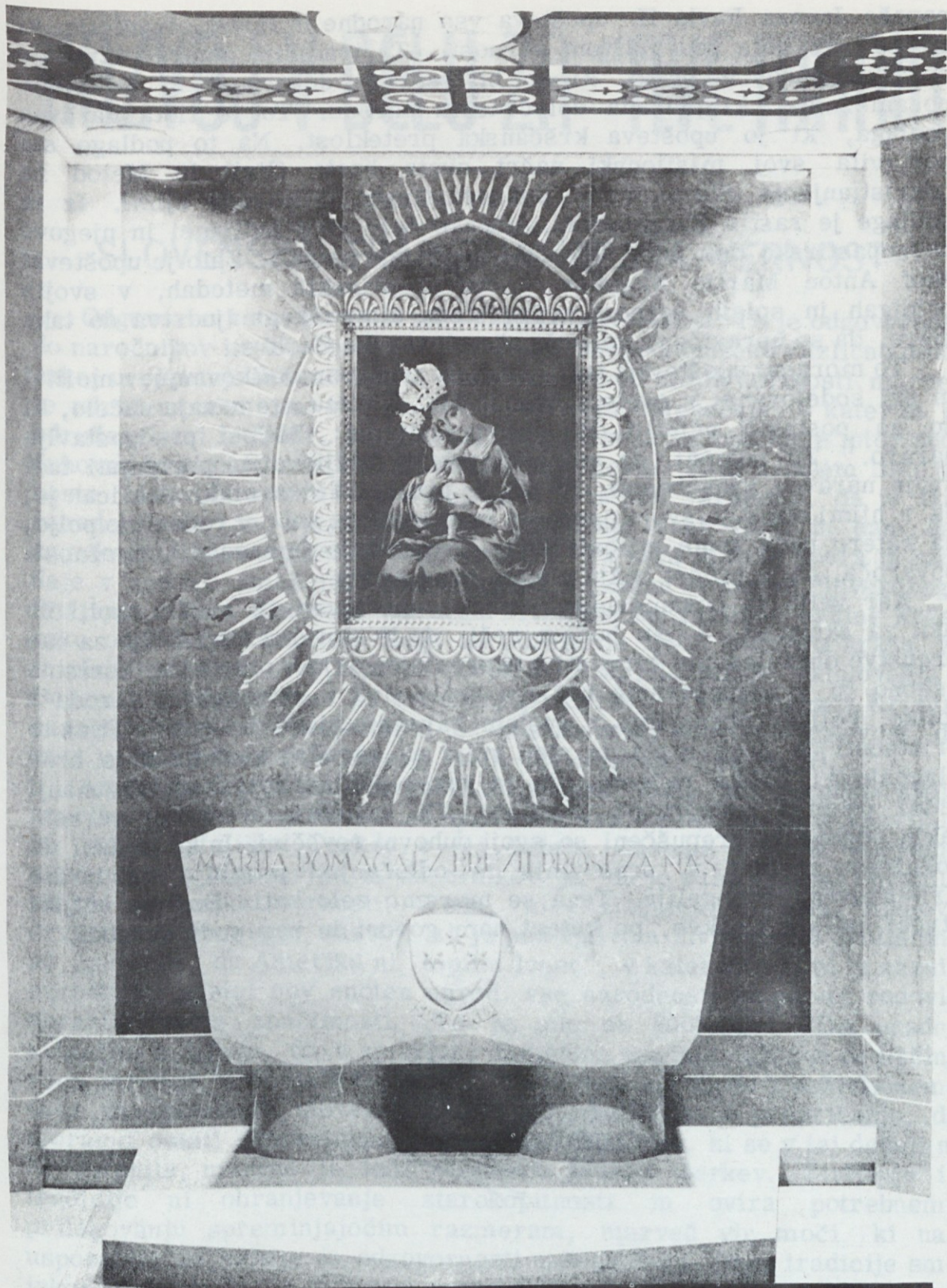
Slovenska tradicija izraža vernost naših prednikov v vseh časih, odkar so Slovenci sprejeli krščanstvo. Nikoli je ne bomo preveč upoštevali, ker je v njej vsebovan slovenski duhovni svet, ki se je razvijal pod vplivom življenjskih pogojev v teku preteklih časov. Zvestoba katoliški veri je dajala našim prednikom moč in oporo v zelo težkih časih slovenske preteklosti. Zvestoba slovenskega ljudstva katoliški veri je bila vodilo v nevarnostih protestantske reformacije in janzenizma. Gotovo je, da obstoja slovenska duhovnost. Brez nje ne bi imeli slovenske tradicije, ki je na poseben način izražena v narodnih šegah in običajih; lahko tudi rečemo, v narodni noši, ki je bila nekdanj praznična obleka v prvi vrsti namenjena za udeležbo pri nedeljski in praznični maši in pri cerkvenih in družinskih slovesnostih, posebno pri poroki. Navade pri poroki so posebno izražale trdno ukoreninjenje v slovenske tradicije. V našem času, ki ima znake razkristjanjenosti, prikazujejo te navade le kot nekaj zunanjega. Značilnost tega je, da hote in načrtno ali pa nehote povedo, da slovenske tradicije spadajo med zgodovinske spomenike ali v muzej. Ko je naš misijonar p. Evgen Ketiš OFM hotel vplivati, da bi ohranjevanje folklorne bilo tudi vzgojno sredstvo, ni bilo razumevanja.

TRADICIJA NI STAROKOPITNOST

Ukoreninjenost v tradicijo ne pomeni beg pred spreminjajočimi pogoji življenja. Pomeni pa, da s prilagovanjem tem pogojem in novih načinov, ki jih prinaša na vseh področjih razvoj kot posledica napredka, ohranjamo verske, нравne in duhovne ali kulturne vrednote, ki so vodile naše prednike skozi dolga stoletja. Ohranjevanje teh vrednot jim je dajalo trdnost v vseh nevarnostih in upanje v vseh težavah.

Politična in ekonomska in socialna gibanja v preteklih desetletjih, ki jih poznamo pod imeni nacizem, fašizem in komunizem, so zavržla vero in so nasprotna krščanstvu. Vsako je na svoj način vplivalo na kulturno revolucijo in jo tudi pospeševalo. Kulturna revolucija pa pomeni pretrganje z vso preteklostjo. To je zavrženje in uničenje vsake tradicije. Katoliška Cerkev živi in raste iz svetega izročila ali tradicije, zato so ta gibanja s svojimi ideologijami sovražna do nje. Dejstvo, da socialistične (komunistične) vlade priznavajo versko svobodo po svojem pojmovanju, tega razpoloženja ne spremeni.

Kulturna revolucija odpravlja vse tradicije, ki imajo vpliv na ravnanje in način življenja. Tu je razlog, da dušnopastirska skrb

Slovenska spominska kapela Marije Pomagaj v narodnem svetišču v Washingtonu

papeža Janeza Pavla II. upošteva vse narodne in ljudske tradicije, ki so se razvijale pod vplivom vernosti. Te tradicije namreč izražajo naravne duhovne znake, ki so bistveni za duhovnost in verovanje posameznika, ki pripada določenemu narodu. To je tista naravna podlaga, ki jo upošteva krščanska preteklost. Na to podlago sta postavila svoj misijonski načrt sveta brata Ciril in Metod za pokristjanjenje Slovanov in dušnopastirsko delo med njimi. Iz te podlage je rastle Baragovo misijonsko delo med Indijanci in njegovo dušnopastirsko delo med verniki raznih narodnosti. Zato je upošteval škof Anton Martin Slomšek v dušnopastirskih metodah, v svojih pridigah in spisih vernost preprostega slovenskega ljudstva do take mere, da se upravičeno imenuje oče slovenske Cerkve.

To moramo upoštevati tudi v svojem osebнем oblikovanju, v molitvi in pri sodelovanju v svetem bogoslužju. K temu nas navaja načelo, ki so ga postavili učitelji duhovnega življenja: "Milost predpostavlja naravo." To pomeni, da mora človek po božji volji uporabljati tudi svoje naravne sposobnosti, ki jih je prejel od Stvarnika. Poklican je, da z njimi oblikuje svojo osebnost in spreminja sebe v rodovitno polje, na katero pada seme milosti božje. Zanimanje naravnih zmožnosti povzroča, da je milost božja v njem brez sadov.

Kar velja za posameznika, velja z upoštevanjem raznih okoliščin tudi za skupnost. S tem hočem reči, da je slovenska tradicija za nas sredstvo ohranjanja vernosti z ukoreninjenostjo v preteklost koristna osebno in v pospeševanje božjega kraljestva v slovenskem narodu v toliko, kolikor ohranjamo v svojem ravnanju njeno pristnost. Brez te pristnosti je brez moči in njen vpliv na narodno zavednost je brez blagoslova. Lahko rečemo, da je kakor puhla repa, katere zunanji videz pokriva neuporabno praznoto. Ob kritičnih trenutkih vernost takih odpove in prepuščeni so svoji duhovni revščini. In ko je čas, da pokažejo zrelost v presojanju in odločanju, pozabijo na nauke Kristusovega evangelija. Tega se moramo zelo bati. Bodimo učljivi otroci matere Cerkve, po kateri nam govori in nas vodi Kristus.

RAZVOJ V DELU ZA "AVE MARIA"

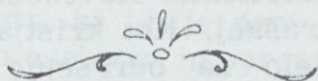
SLOVENSKA TRADICIJA IZRAŽA VERNOST

Odgovoren sem, da vsak mesec izide Ave Maria. To je odgovornost do naročnikov in dobrotnikov Lemonta. S tem je združeno različno delo, zakaj urejevanje mesečnika ni samo ena izmed mojih dolžnosti, marveč je združena z mojim duhovniškim poklicom. Mesečnik, s katerim je združen letni koledar, ki izide oktobra meseca za naslednje leto, nudi duhovno hrano ameriškim katoliškim Slovencem. Zato v našem listu ne boste zasledili spornih vprašanj. Kot kristjani verujemo, da je Bog razodel sebe in svoje delo za odrešenje vseh ljudi in nam dal zagotovilo, kako smo odrešenja deležni. Ta vera je naša opora in nam daje v sedanji zmešnjavi jasen pogled v pomen in namen človekovega življenja. Zato življenje vernega kristjana na različne načine kaže, kako odgovarjati vabilom Boga za odrešenje ljudi. Duhovna hrana, ki jo nudi mesečnik Ave Maria, podpira in utrjuje težnjo sodelovanja z Bogom. Z Bogom smo pa povezani po Cerkvi, v kateri Jezus Kristus nadaljuje delo odrešenja tako, da posamezniki dobivamo gotovost, da nam je Jezus Kristus v resnici pot k Očetu (prim. Jan 14, 7).

Ameriški katoliški Slovenci so v teku časa dali vernosti svoje značilnosti. Te značilnosti so izraz razmer, v katerih se je razvijala in rastla katoliška Cerkev v tej deželi. Zasluga načinov delovanja slovenskih misijonarjev in duhovnikov je, da je naša vernost ohranila znake slovenske vernosti. Vede, ki raziskujejo človeka, njegovo družbenost in njegov razvoj, ki je pod vplivom življenjskih okoliščin, so ugotovile, da Amerika ni "topilni lonec", v katerem naj bi iz raznih narodnosti nastal nov enoten narod; vse narodnosti so po več rodovih ohranile svoje značilnosti. To je bilo ob 200letnici ZDA uradno priznано z izjavo, da v ameriško dediščino spadajo duhovne dediščine vseh narodov, ki živijo v tej deželi. To je dalo spodbudo k poživilnemu delu za spoznanje slovensko ameriške dediščine v prepričanju, da moramo ostati ukoreninjeni v slovensko tradicijo, ki se v tej deželi ni le ohranila, marveč je tudi pomagala graditi Cerkev. Življenje iz tradicije ni ohranjevanje starokopitnosti in ovira potrebnemu prilagovanju spreminjajočim razmeram, marveč vir moči, ki nas usposablja za naloge in odgovornosti našega časa. Brez tradicije smo izkoreninjenci in ne moremo ceniti duhovnih in verskih vrednot, ki so skozi dolga in težka stoletja med našimi predniki ohranjala vernost in

zvestobo katoliški Cerkvi. Razmere se spreminjajo, vrednote pa ostanejo. Kulturna revolucija je z spreminjajočimi razmerami zavrgla duhovne in verske vrednote.

Delo za Ave Maria je notranje tesno povezano s slovensko ameriško katoliško dediščino. To potrjuje zgodovina in delo slovenskega Lemonta, ki se ni zapiral v narodne ožine, marveč je ohranil razumevanje tudi za ameriške Slovence, ki ne znajo govoriti slovensko, a vendar čutijo vsaj do neke mere, da so Slovenci. In skušnja je pokazala, da je marsikdo prav po zavesti svojega narodnega pokolenja utrdil svojo slabotno vero. To sem doživel, ko sem človeku z dvomi in raznimi problemi povedal nekaj temeljitega (sam ne vem, kako), kar ga je tako pretreslo, da je začel moliti slovensko. Ohranjanje slovenščine in pisanje o slovensko ameriški katoliški dediščini zame ne izvira samo iz narodne zavesti, marveč je izraz mojega duhovniškega poklica.

POKLIC IN "AVE MARIA"

Ako bi bila moja odgovornost napolniti vsak mesec strani Ave Maria samo dolžnost, bi se je kmalu naveličal. Zaradi razmer, v katerih živijo naši naročniki, ki so v velikem številu osamljeni med angleško govorečimi verniki, je urejevanje lista delo mojega duhovniškega poklica. To pomeni, da moram spoznavati razmere, v katerih živijo bralci Ave Maria. Do njih imam tudi določene obveznosti. Duhovnik mora biti dobri pastir, ki ne pozablja v molitvi onih, ki jih doseže s svojim duhovniškim delom. Skrb za Ave Maria spada med izvrševanje mojega poklica. Brez tega spoznanja ne bi mogel vztrajati pri tem delu. Prav lahko bi prepričal sebe in druge, da je prišel čas, da prenehamo izdajati naš mesečnik. Zvestoba do poklica zahteva vztrajnost do skrajnih možnosti. Moje delo je omogočeno po sodelovanju sobratov. To naj bo tudi odgovor onim, ki vprašujejo: Zakaj pa samo vi, kje so pa drugi patri? Naj bo kdo še tako samostojen v svojem poklicnem delu - to velja za vse poklice -, ima oporo, ki večkrat ni vidna; brez nje bi bilo konec njegovega poklicnega dela.

Kriza duhovniških poklicev je nastajala tudi pod vplivom nejasnosti, kaj je pri posameznem duhovniku namen njegovega poklica. Ko so začeli presoјati, da mora duhovnik v svojem duhovniškem delu dobiti svoje dopolnilo, je bila narejena napaka pri ugotovitvi, da je posamezni duhovnik poklican k določenemu delu; v tem najde svoje dopolnilo. Dopolnilo duhovniškega poklica pa mora biti v celoti in

popolnoma samo Jezus Kristus, ki po duhovnikovem delu dosega posameznike s svojo milostjo. Dopolnilo duhovnika nikoli ne more biti samo določen način dela ali delo za določeno skupino ljudi.

Duhovništvo je dar Jezusa Kristusa onim, ki jih je poklical na delo v svoj vinograd. Ta vinograd je obširen in zahteva različno delo. Duhovnik je poslan k ljudstvu. Pošilja ga Kristus po Cerkvi, po pastirjih v Cerkvi. Poklican je izmed ljudi in za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga. Spoznavati mora, kaj ljudje potrebujejo. Že v pismu Hebrejcem je označeno, da ima razumevanje za ljudi, ker je "sam obdan s slabostjo" (prim. Hebr 5, 2...). Duhovnik je torej poslan k vsem ljudem, ki spadajo v območje njegovega dela. To območje je splošno, delo pa pokaže, kako naravnost in posredno dosega vse.

NAROČNIKI - BRALCI - SODELAVCI

Včasih sem naletel na mnenje, da je naš mesečnik namenjen samo starejšim. To je podobno mnenju, da je slovenščina v bogoslužju samo za starejše. Pravijo, da mladina mesečnika Ave Maria ne bere. Tega mnenja nisem hotel sprejeti. Starejše generacije morajo biti povezane z mlajšimi tudi v duhovnem in verskem življenju. Brez te povezave se odpovedo možnosti vzgoje. Kjer ta povezave ni bilo, so šli mlajši svoja pota. Duhovnik se ne sme zapreti v svojo generacijo. Njegovo poklicno delo je potrebno vsem in tudi nalaga odgovornosti in obveznosti do vseh. Tudi ako mladi ne berejo Ave Maria, jih moram upoštevati. Poznam jih nekaj, ki mesečnik berejo ali vsaj prelistajo predno ga starši vzamejo v roke. Tudi ako pišem samo za starše, ne smem pisati tako, kot da jih iztrgam iz sveta, ki jih obdaja - iz sveta družine, sveta njihovih otrok. To pomeni, da je treba upoštevati mnogo stvari. Bralci morajo čutiti, da je mesečnik zanje in da jim prinaša duhovno hrano za razmere, ki jih obdajajo. Predvsem pa jim skušam nuditi trdnost v zvestobi slovenskemu narodu. V ta namen utemeljujem, kako je nujno, da smo zakoreninjeni v slovensko katoliško tradicijo in tudi v slovensko ameriško dediščino. Z objavljanjem fotografij slovenskih prirediteljv dosežem tudi mladino. To mi povedo starši. Objavljam pa fotografije, ki so povezane s prireditvami, ki so verskega ali katoliške značaja in izpovedujejo ali izražajo slovensko katoliško tradicijo. Fotografiram sam in imam dva fotografa, ki sodelujeta z mesečnikom Ave Maria. Včasih mi tudi kak naročnik pošlje fotografijo z verskim motivom ali prizorom iz farnega življenja ali tudi iz delovanja katoliškega društva.

Pri delu za Ave Maria sem se skušal varovati površnosti. Ko sem v jeseni 1956 postal urednik, za to delo nisem bil pripravljen. Z božjo

pomočjo in vztrajnostjo sem premagoval začetne težave in skušal pokazati vsaj majhen napredek v urejevanju lista. Pri vsakem delu je razvoj. Tudi v pripravljanju posameznih številčk sem tekom časa spoznaval, kaj je za ameriške katoliške Slovence najbolj potrebno in koristno. V tem so me zelo podpirali sodelavci, posebno pokojni msgr. John Zaplotnik, p. Bertrand Kotnik; tudi delo Mr. Josepha Gregoriča za Baragovo zadevo mi je nudilo precejšno pomoč in spodbudo, ker je bil zelo vesel, da sem večkrat poudaril važne stvari iz delovanja Baraga in drugih slovenskih misijonarjev v Ameriki. O teh zadevah je pisal tudi on in neredko so se najine misli strinjale, kar ga je veselilo. Dejal je: "To je, kar sem poudarjal, a me niso poslušali."

V Ave Maria sta objavljala svoje pesmi pokojna Karel Mauser in Marjan Jakopič. Karel Mauser je v Ave Maria prvokrat objavil svojo povest "Razdrto gnezdo", ki jo je pozneje v svoji knjižni izdaji objavila Mohorjeva družba v Celovcu. Sodeloval je tudi g. Roman Rus iz Rima, posebno s poročili o delu in sklepih drugega vaticanskega koncila.

Učitelji in učiteljice slovenskih sobotnih šol in romarske skupine so zelo vplivale na razvoj lista. Urejevanje lista se je razvijalo skladno z razmerami in potrebami ameriških Slovencev. Dosegel sem seveda predvsem tiste, ki so vedno sodelovali z mesečnikom in romanji.

V razgovoru in dopisovanju z naročniki sem zvedel, kaj pričakujejo od posameznih številčk lista in kaj jim je v resnici v pomoč in oporo pri iskanju odgovorov in pojasnil na nastajajoča vprašanja. Številke v prvi polovici leta 1982 so bile dobro sprejete zaradi spisov "Človek in ljudje", "Korenine vernosti", "Hrana vernosti" in opisa Slomška kot očeta slovenske Cerkve.

Po pobožnostih in programih se vedno zberemo v Romarskem domu. Ob lahkem okrepčilu, ki ga pripravijo slovenske gospodinje, navadno matere otrok slovenske šole, se razvija družabnost. Tu je bila prilika za osebna srečanja z obiskovalci iz drugih dežel; tu smo se srečavali tudi s slovenskimi škofi.

PRISTNOST

Vse skupno prizadevanja mora biti pod vidikom spoznavanja in ohranjanja slovenske tradicije. Tradicije ni mogoče zanikati, a ako se ohranja in prikazuje samo njena zunanost brez osnov, iz katerih je nastajala, zgublja prvine slovenskega duha. Taka tradicija je okostenela in v njej ni življenjske sile. V tradiciji je izražena ljudska kultura, kultura pa je skupna dobrina, na kateri sloni duhovno življenje slovenskega naroda. Vedno moramo izražati pristnost, tudi pri ohranjanju tradicije.

Marija Pomagaj

Marija Pomagaj - Kraljica Slovencev

Marija Pomagaj je znana širom katoliškega sveta pod naslovom Pomočnica kristjanov. Ta naslov ima svojo zgodovinsko ozadje in se je utrdil v katoliški Cerkvi v težkih urah zgodovine.

Včasih naslov ali tudi ime človeka pomeni njegov poklic. Pomembno ime za vsakega, ki veruje v Kristusa, je kristjan. Marsikdo, ki se piše Dimnik, je potomec človeka, ki je bil v resnici dimnikar. In marsikdo, ki se piše Kovač, je bil nekdan sam ali pa kdo njegovih prednikov kovač.

Kristjani se obračamo k Mariji pod naslovom Pomočnica kristjanov, Slovenci pa k Mariji Pomagaj, kar pomeni isto kot Pomočnica. Ko se je bližala druga svetovna vojna, se je udomačil naslov za Marijo Pomagaj - Kraljica Slovencev.

Razvoj te pobožnosti

Pobožnost do Marije, Pomočnice kristjanov, se ni začela v Sloveniji, vendar pa je bil vsaj en zgodovinski dogodek, ki je vplival na to pobožnost, povezan z usodo slovenskega naroda. Dne 7. oktobra 1571 je krščansko brodovje pri Lepantu kljub premoči sovražnikov doseglo odločilno zmago nad Turki. To zmago so pripisovali očitni izredni pomoči prebl. Device Marije. Pred bitko se je na pobudo papeža Pija V. s posebno gorečo molitvijo rožnega venca skoro ves krščanski Zahod obračal k Mariji. Kristjani so živeli v strahu in trepetu, ker so vedeli, da Turki pripravljajo napad na krščanske pokrajine in na celotno krščanstvo. Ponekod v Nemčiji in tudi v Rimu so že pred letom 1571 uporabljali pri lavretanskih litanijah naslov Marija, Pomoč kristjanov, po krščanski zmagi pri Lepantu so pa tudi drugod iz hvaležnosti za uslišane molitve začeli pri lavretanskih litanijah moliti "Marija, Pomoč kristjanov, prosi za nas". Papež Pij V. pa je v znamenje hvaležnosti na to znamenito zmago postavil praznik sv. rožnega venca.

Zaupanje do "Marije, Pomočnice kristjanov" se je še bolj utrdilo po veliki zmagi nad Turki pri Dunaju 12. septembra 1683. Krščanska Evropa je tedaj trepetala pred Turki, ki so grozili, da bodo cerkev sv. Štefana na Dunaju spremenili v hlev za konje in nato preplavili Evropo. Človeško gledano je bila zmaga nad Turki pri Dunaju nepričakovana.

Pripisovali so jo goreči molitvi k Mariji. Marijina priprošnja in njeno varstvo je rešilo Evropo pred tedaj najnevarnejšim sovražnikom krščanstva. To je pripomoglo, da se je pobožnost do "Marije, Pomočnice kristjanov" razširila po mnogih deželah. V zvezi z zmago nad Turki pri Dunaju je bil za 12. september vpeljan praznik Marijinega imena.

Izredno Marijino pomoč je doživel tudi papež Pij VII. in z njim vse krščansko ljudstvo. Njegov prednik na papeškem prestolu je bil Pij VI. Skoro 80 let starega in bolehnega ga je francoski cesar Napoleon ukazal zapreti in vlačiti iz ene ječe v drugo, dokler ni po 20 mesecih umrl. Kljub oviram je bil izvoljen Pij VII., ki je bil kmalu odveden v Francijo v ujetništvo. V Fontaineblau pri Parizu je bil Pij VII. pet let zaprt in docela odrezan od sveta in od možnosti vodstva Cerkve. Zatekal se je stanovitno z zaupanjem k Materi božji in po nekem sporočil iz ujetništva, da bi zanj in za vso Cerkev molili vsi kristjani. Leta 1814 je nepričakovano prišel popoln preobrat in Napoleon, pred katerim je trepetala vsa Evropa, je bil odstavljen in naslednje leto poslan v izgnanstvo. Svoj odstop je moral podpisati prav v istem kraju, kamor je dal zapreti papeža in mu vzeti prav vse, tudi brevir, knjige in črnilo. Papež Pij VII. se je mogel 24. maja 1814 slovesno vrniti iz Francije v Italijo; med potjo je v Savoni (Italija) kronal milostno podobo Marije. Zmago je pripisoval Mariji, za katere pomoč je prosil sam in z njim vsi, ki so ljubili Cerkev. Zato je odredil, da se vsako leto 24. maja obhaja god Marije, Pomočnice kristjanov.

Danes je veliko razlogov, da prosimo Marijo, Pomočnico kristjanov, naj varuje Cerkev. Sv. Janez Bosco, ki je posvetil svoje življenje vzgoji zanemarjene mladine je vzgojno delo izročil v varstvo Marije, Pomočnice kristjanov. Poleg moške redovne družbe, ki naj bi delovala med mladino, je ustanovil tudi žensko vejo pod naslovom Hčere Marije Pomočnice. Cerkev na Rakovniku je posvečena Mariji, Pomočnici kristjanov.

Brezje

Praznik Marije, Pomočnice kristjanov ni bil nikoli obvezen za vso Cerkev, uvedle so ga pa mnoge škofije. V ljubljanski nadškofiji je bil vpeljan v zvezi z Brezjami, sredi najlepše pokrajine v Sloveniji, ob vznožju lepih slovenskih gora.

Prvo podobo Marije Pomagaj je prinesel na Brezje župnik v Mošnjah dr. Urban Ažbe. Doma je bil v Javorjah v Poljanski dolini. Bogoslovje je pa študiral v Innsbrucku in tam dosegel doktorat. Župnik v Mošnjah je bil v letih 1796 do 1819, v času, ko je grozil janzenizem, ki se je utrdil v Sloveniji, uničiti vernost, posebno pa pobožnost do Marije med Slovenci. Janzenisti so hoteli uničiti vse ljudske

Prvotna cerkev na gorenjskih Brezjah

pobožnosti in preperečiti romanja. V vsem so se skladali z miselnostjo, ki je navdihovala velike jožefinske reforme. V tistem času se je morala umakniti Marijina podoba s Svete gore v Solkan, z Višarij pa v Žabnice.

Ažbe se je na Tirolskem navzel pravega katoliškega duha in je vzljubil podobo Marije Pomagaj, ki jo je naslikal nemški umetnik Luka Cranach.

Ažbe je po vrnitvi v domovino skušal delovati v pristnem krščanskem duhu. Brezje so spadale pod njegovo faro. Leta 1800 je na južni strani cerkve sv. Vida prizidal cerkvi kapelo. V tej kapeli je bila naslikan posnetek Cranchove Marije Pomočnice. To je bilo v času, ko so tudi Slovenci čutili nasilstvo Napoleona. Francozi so bili trikrat na Slovenskem. Prvič so prišli marca 1797 in so ostali tam en mesec. Ljudje so se jih bali; premožnejši so zbežali in skrili svoje imetje. Drugič so zasedli slovenske kraje leta 1805. Takrat so zelo strahovali naše ljudstvo. Tretja zasedba je bila od maja 1808 do oktobra 1813. Iz Ažbetovega pisma prijatelju Frančišku Julijanu vemo, da so se Slovenci že tedaj zatekali k Mariji Pomagaj: "V hudih časih francoskega jarma, ko ljudstvo prihaja na nič, si je izbralo Marijo Pomagaj v mošenjski župniji. Ves postni čas prihaja k njej, tudi iz

okoliških župnij, tako pogosto in v množicah, da je tudi do pet tujih duhovnikov tam maševalo. Na cvetni petek, 2. aprila (1811), so prišle kar štiri procesije pod vodstvom svojih duhovnikov. Bilo je toliko ljudstva, da niti polovica ni mogla v cerkev in da so vse klopi polomili." Iz tega pisma je razvidno dvoje: ljudstvo se je takoj sklenilo pobožnosti do Marije Pomagaj; v okolici Brezij so duhovniki za časa janzenizma bili v pobožnosti do Marije na strani ljudstva.

Leta 1814, leto rešitve papeža Pija VII. in Napoleonovega padca, je slovenski slikar Leopold Layer (1752 - 1828) iz zaobljube, ker je bil po Marijini priprošnji rešen iz ječe, naslikal izredno lepo podobo Marije Pomagaj. Ob pogledu na to podobo se nam zdi, da se je otrok Jezus nečesa ustrašil, zato se privija k svoji deviški materi s prošnjo "Marija Pomagaj". Marijine oči pa s prisrčno milino gledajo na nas. Ta podoba je bila kronana in je še sedaj na Brezjah. Med vojno je bila v begunstvu, ker so se bali, da bi bila uničena. V begunstvu je bila na Trsatu.

Veliko pozornost do Marije Pomagaj na Brezjah je prebudilo ozdravljenje Marije Tavčar iz Begunj dne 22. septembra 1863. V svoji bolezni se je zatekala k Mariji Pomagaj. Sledilo je še več izrednih uslišanj. To se je razširilo in ljudje so začeli romati k Mariji Pomagaj na Brezjah. 9. oktobra 1889 je ljubljanski škof dr. J. Missia blagoslovil temeljni kamen za novo Marijino cerkev. Dne 7. oktobra 1900, na rožnovensko nedeljo, je novo cerkev blagoslovil goriški nadškof kardinal Missia. Navzoča sta bila ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič in škof v St. Cloudu v Ameriki Jakob Trobec. Na angelsko nedeljo 1. septembra 1907 je ljubljanski škof dr. A. B. Jeglič ob navzočnosti več tisoč romarjev kronal podobo Marije Pomagaj z Detetom Jezusom.

* * *

Podoba Marije Pomagaj je bila ustoličena v Lemontu v nedeljo 24. maja 1925. V nedeljo 27. junija 1926 pa jo je kronal škof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Lemontsko podobo Marije Pomagaj je naslikal po originalu p. Blaž Farčnik OFM.

AM, Maj 1982

MARIJA, POMAGAJ NAM SLEHERNI ČAS

Marija, pomagaj nam sleherni čas,
glej, k tebi ozira se vsak izmed nas.
Marija, vse k tebi hiti,
Marija, pomagaj nam ti!

Marija, pomagaj in vodi nas ti,
da Bogu ostanemo vedno zvesti,
Marija, vse k tebi hiti,
Marija, pomagaj nam ti!

Podoba Marije Pomagaj spremlja verne Slovence na vseh njihovih poteh: ob slovesnih dogodkih, v žalosti in bridkosti, v trudu za vsakdanji kruh, povsod je z nami Marija Pomagaj. Ko so se Slovenci kot rimski romarji 18. oktobra 1979 poklonili v znamenje vdanosti Kristusovemu namestniku papežu Janezu Pavlu II., so ga prosili, da je kronal podobo Marije Pomagaj.

Marija, pomagaj vsem ljudstvom zemlje,
naj v božji ljubezni in miru žive.

Marija, vse k tebi hiti,
Marija, pomagaj nam ti!

Marija, pomagaj sirotam vojske,
jih milostno sprejmi na svoje Srce.

Marija, vse k tebi hiti,
Marija, pomagaj nam ti!

Še enkrat zakličem in prosim na glas:

nikar ne zapusti, Marija, ti nas.

Marija, vse k tebi hiti,
Marija, pomagaj nam ti!

KORENINE VERNOSTI

ČLOVEKOVA OSEBA JE ODLIKOVANA Z NRAVNIM REDOM IN VESTJO. - NA SVOJEGA BLIŽNJEGA MORAMO GLEDATI KOT NA DRUGI JAZ. - V NRAVNEM REDU SO VREDNOTE, KI ŠČITIJO DOSTOJANSTVO ČLOVEKOVE OSEBE.

UVOD

1. "Samo nravni red zaobsega človeka, ki je razumna božja stvar in poklican k višjim stvarnostim, v vsej njegovi naravi in ga privede k dovršitvi in k polni dosegi blaženosti, če ta nravni red v vsem in zvesto spolnjuje" (O 6).

2. "V notranjosti svoje vesti odkriva človek postavo, ki si je ne daje sam, temveč si ji mora pokoravati. Glas te postave ga vedno kliče, naj ljubi in dela dobro ter se izogiblje zlega in, kadar je potrebno, zazveni ušesom srca: stori to, izogni se onemu. Kajti človek ima v svojem srcu od Boga zapisano postavo. Ravno v poslušnosti tej postavi je človekovo dostojanstvo in po tem bo človek tudi sojen. Vest je človekovo najbolj skrito jedro in svetišče, kjer je čisto sam z Bogom, čigar glas zveni v človekovi notranjosti. Po vesti se na čudovit način razodeva tista postava, ki se izpolnjuje v ljubezni do Boga in do bližnjega" (CS 16).

3. Naj smo res "sami ob sebi" - osebe. Vir duhovnosti je v človeku. Ta vir deluje skladno z zavestnim uporabljanjem duhovnih sposobnosti. V njih je sila, ki vpliva na celotno človekovo udejstvovanje. Sposobni smo torej in dolžni oblikovati svojo osebnost. Verujemo, da je to področje, kjer nas podpira in spremlja z nadnaravno pomočjo Jezus Kristus.

4. Resničnost mojega obstoja je povezana s stvarnostjo odnosov, ki so vplivali na moje življenje in oblikovanje. To so starši in za njimi dolga vrsta ljudi, ki so na razne načine vplivali na mojo vzgojo. Po božji volji imajo ljudje svojo vlogo v izvrševanju božjih načrtov za življenje človeške družine in posameznikov. Zato imamo dolžnost hvaležnosti, ki naj postaja v nas tudi krepost.

"Zaradi človeške družbene narave je jasno, da sta napredovanje človeške osebe in rast družbe same v medsebojni odvisnosti. Kajti počelo, nosilec in cilj vseh družbenih ustanov je in mora biti človeška oseba, ki po svoji naravi nujno potrebuje družbenega življenja. Ker torej družbeno življenje človeku ni nekaj dodatnega, zato človek v občevanju z drugimi, v medsebojnih nalogah, v pogovoru z brati raste v vseh svojih darovih in more izpolniti svojo poklicanost" (CS 25).

"Vsakdo mora na vsakega svojega bližnjega brez izjeme gledati kot na svoj 'drugi jaz' in imeti mora obzir zlasti do njegovega življenja in do nujno potrebnih sredstev za človeka dostojno življenje" (CS 27).

TRADICIJA

Vrednote pa niso samo nekaj miselnega in odmaknjenega od življenja. Zapisane so v vest, vraščene v nas, tesno povezane z našim obstojem in ravnanjem. Najmočnejši izraz dobivajo v vernosti. Izrazi vernosti so pa pod vplivom pogojev, ki jih ustvarjata narava in vse, kar razumemo pod besedo zgodovina. Vsak narod sebi primerno živi in uresničuje svoje vernost in ji daje svoje značilnosti. Te se tako utrdijo in pridejo v navado, da postanejo tradicija. Tradicija slovenskega naroda je izrazito verskega značaja. Nastajala je pod vplivom življenja naših prednikov, ki so se po sprejemu krščanstva zvesto oklepali Cerkve. Zvestoba Cerkvi je dobivala izrazite značilnosti v obhajanju posameznih dob in praznikov cerkvenega leta.

Pomen narodne tradicije cenimo ob resnici cerkvene tradicije ali svetega izročila. Sveto izročilo je glavni vir božjega razodetja. Ker je bilo božje razodetje zaključeno s smrtjo zadnjega apostola, pomeni sveto izročilo ohranjanje verskih in moralnih naukov apostolske Cerkve ali Cerkve v času delovanju apostolov. Sveto izročilo pa niso samo verski in moralni nauki, marveč je tudi vera v trajno navzočnost Jezusa Kristusa s svojim odrešilnim delom v Cerkvi. Zato prav v zvestobi svetemu izročilu dobivamo ne le gotovost pravilnosti Kristusovih naukov, marveč tudi gotovost, da v resnici hodimo za Kristusom, ki je edina pot k Očetu v nebesih (prim. Jan 14, 6).

Preden se je načrtno vršil pouk krščanskega nauka imamo slovensko vernost, ki sega nazaj skoro do prvih početkov krščanstva med Slovenci. Zanimivo je, da je bil med duhovniki, ki so prišli s sv. Modestom v Karantanijo in so bili pripravljene za misijonsko delo med Slovenci, vsaj en slovenski duhovnik. Pisal se je Kočar.

Tesna povezanost z naravo, ki jih je preživljala (poljedelstvo in živinoreja), in razni težki dogodki (naravne katastrofe, vojne, turški roparski napadi, nevarnost protestantizma...) so vtisnili svoje značilnosti v vernost slovenskega ljudstva. Nastajale so razne šege in običaji pa tudi pobožnosti. Vse to spada v slovensko tradicijo, ki ima svoj začetek v vernosti ljudstva. V kolikor pa je tradicija, posebno tisti del, ki jo označujemo z besedo folklor ali narodno blago, svetnega značaja, vsebuje izraze vernosti.

Narodne šege in običaji so pogosto povezani za letnimi časi, z dobami cerkvenega leta in s prazniki.

Spominjate se, da je bila npr. tu v Ameriki samo v slovenskih cerkvah navada, da so na veliko soboto popoldan blagoslavljali velikonočna jedila. Slovenci, ki so bili oddaljeni od slovenske cerkve, so prinesli velikonočna jedila v določeno hišo, da je tja prišel duhovnik in jih blagoslovil. Čeprav je bilo za duhovnika to težko, je tako uredil čas, da je izvršil to dolžnost, ki jo je ljudstvo pričakovalo od njega. Po drugem vatikanskem koncilu je skoro v vseh farnih cerkvah vpeljan

blagoslov velikonočnih jedil. To je en primer, kako smernice za bogoslužno obnovo upoštevajo tradicionalne navade vernega ljudstva.

Slovenci smo dobili prvi slovenski obrednik že leta 1932. Založila sta ga lavantinski in ljubljanski ordinariat. Ta obrednik ima molitve za blagoslov velikonočnih jedil. Rabimo jih še sedaj.

Nekaterim cerkvenim obredom je slovensko ljudstvo dodalo svoje navade, npr. blagoslovu pomladanskega zelenja na cvetno nedeljo. Obred tega blagoslova je spomin na Jezusov slovesni vhod v Jeruzalem. V evangelijih je omenjeno, da so ljudje sekali vejice z dreves in jih stlali po poti, kjer je šel Jezus (Mt 21, 8); evangelist Marko omenja zelenja (Mr 11, 8); evangelist Janez pa palmove veje (Jan 12, 12).

Palm v Sloveniji ni bilo. Ljudska pobožnost pa pozna v zvezi z Jezusovim trpljenjem oljčno drevo. Pri blagoslovu zelenja so duhovniki nosili v rokah oljčne vejice. Iz fotografij sklepam, da imajo sedaj tudi butare. Ljudje pa so prinesli v cerkev na cvetno nedeljo za blagoslov zelenje v lepo izdelanih butarah. Vasi so med seboj tekmovali kdo bo imel lepšo in posebno kdo bo prinesel največjo. Naša mama je vedno preskrbela, da smo privezali v butare oljčne vejice, ki jih je prinesla iz Ljubljane. Pri slovenskih mašah v ameriških farah tudi prinesejo za ta blagoslov otroci butare. Ako so otroci že odrasli in več niso doma, pa oče ali mama prineseta butaro. Pri Sv. Štefanu v Chicagu jih delajo na domu ge. Metode Fischinger in jih nato prodajo v dobrodelne namene. Zelenje (brinje) dobijo iz Lemonta. V ta namen sem začel gojiti mačice, da z njimi okrasijo butare.

Take navade niso brez pomena za ohranjevanje vernosti. Obredi, pri katerih ljudje sodelujejo na tako dejaven način kot pri blagoslovu velikonočnih jedil in butar na cvetno nedeljo, imajo svojo privlačnost in pripomorejo k povezanosti s slovensko faro. Tudi za skupnost družinskega življenja imajo svoj pomen. Npr. družina je zbrana pri mizi za skupno uživanje blagoslovljenih velikonočnih jedil. Ob tej priliki se navadno tudi razvijejo razgovori o velikonočnih navadah v "starem kraju".

Lahko rečemo, da je slovenska tradicija med ameriškimi Slovenci še živa. Skupno prizadevanje v slovenskih društvih, posebno pa v slovenskih šolah ob koncu tedna te navade poživljajo in jih ohranjajo v pristnosti.

TRADICIJA V VERSKIH VAJAH IN POBOŽNOSTIH

Mislím, da je bilo veliko verske nezrelosti v odpravi pobožnosti med bogoslužno obnovo, kar ni bilo v skladu z konstitucijo o svetem bogoslužju, ki daje to navodilo:

-Duhovno življenje pa ni samo v sodelovanju pri svetem bogoslužju. Kristjan je sicer poklican k skupni molitvi, vendar pa mora tudi v svoji sobi moliti k svojemu Očetu na skrivnem po apostolskem nauku celo

Narodna noša je spomin na preteklost. Spominja nas na obhajanje nedelj in praznikov v starodavnih časih. Za službo božjo ob nedeljah in praznikih so naši predniki oblekli najboljšo obleko. Narodna noše je tesno povezana z obhajanjem nedelj in praznikov. Na Poljskem danes z narodno nošo izpovedujejo svojo pripadnost katoliški Cerkvi. Zato vidite narodno nošo večinoma samo pri verskih slovesnostih in na Jasni gori. - Na sliki so slovenski otroci pri Sv. Štefanu, Chicago, pred vhodno procesijo v cerkev na cvetno nedeljo 4. aprila 1982.

Foto: Tone Gaber ml.

Ker skupine, ki izpovedujejo ateizem ali ga podpirajo kakorkoli in na kateremkoli področju, skušajo infiltrirati katoliške vrste, pričakujemo od vsakega sodelavca pismeno izjavo, da ne sodeluje in ne bo sodeloval s takimi skupinami. Upam, da je to dovolj jasno.

neprenehoma moliti. Isti apostol nas tudi uči, naj na svojem telesu vedno okrog nosimo Jezusovo umiranje, da se tudi Jezusovo življenje razodene na našem umrljivem telesu. Zato Gospoda pri daritvi svete maše prosimo, naj "sprejme duhovno daritev in nas same" spopolni "v večer dar".

Pobožnosti krščanskega ljudstva se zelo priporočajo, če se le skladajo s cerkvenimi postavami in pravili. To velja posebno tedaj, če se opravljajo po uredbi apostolskega sedeža.

Posebno se tudi odlikujejo sveta opravila delnih Cerkev, ki se obhajajo po uredbi škofov v skladu z navadami ali zakonito potrjenimi knjigami.

Treba pa je te pobožnosti uskladiti z liturgičnimi časi, da bodo s svetim bogoslužjem v soglasju, v nekem smislu iz njega izvirele in ljudstvo k njemu vodile, kajti sveto bogoslužje je že po svoji naravi daleč odličnejše od njih. -

Navedel sem navodilo za pobožnosti po omenjeni konstituciji, ker nam pojasni, kako je bilo napačno, da so bile v mnogih cerkvah odpravljene pobožnosti, ne da bi odgovorni za to preštudirali smernice za bogoslužno obnovò in ne da bi se o tem posvetovali z verniki. Pravim da je bilo v tem veliko verske nezrelosti, ker so bile na hitro odpravljene pobožnosti, ki jih je Cerkev priporočala skozi dolga stoletja.

Ena med temi pobožnostmi je bila molitev rožnega venca, posebno družinska molitev rožnega venca. Ta pobožnost spominja na težke položaje, v katerih je bil ves krščanski svet. To sem opisal pod naslovom "Širjenje pobožnosti do Marije, Pomočnice kristjanov".

Druga molitev, ki so jo opustili brez razloga, je pobožnost križevega pota.

Pri vseh tradicionalnih pobožnostih, ki niso prav nič v nasprotju z obnovljenim bogoslužjem, bi najprej morali prisluhni razpoloženju vernega ljudstva. Verni imajo vso pravico, da se upoštevajo njihove želje, posebno kadar so v skladu z predpisi za bogoslužje. Že iz hvaležnosti, da so bile nekatere od teh pobožnosti, posebno pa molitev rožnega venca, v veliko pomoč Cerkvi v težkih časih njene zgodovine. Mnogi, ki so bili in so še brez duhovnika zaradi preganjanja Cerkve ali ker so po ječah, v mnogih primerih zaradi zvestobe katoliškim naukom, je bila prav molitev rožnega venca največja opora in pomoč v stanovitnosti v veri. Mnogi, ki so umirali nasilne smrti brez duhovnika, so molili rožni venec v težkih urah pred smrtjo. To so razlogi, ki govorijo proti vsem tistim, ki so mislili, da delajo za obnovo, ko so odpravljali pobožnost rožnega venca. Neopravičeno je nepoznanje zgodovine Cerkve, ki je v vseh stoletjih novega veka tolikokrat doživela pomoč in rešitev prav po molitvi rožnega venca.

Sv. Štefan, Chicago - Cvetna nedelja 4. aprila 1982 - Vstopna procesija

Foto: Tone Gaber ml.

HRANA VERNOSTI

VERNOST MORA BITI UKORENINJENA V TRAJNE VREDNOTE, KI SO JIM NAŠI PREDNIKI DALI SLOVENSKI IZRAZ; VERNOST POTREBUJE HRANE, KI UTRJUJE VERNEGA IN GA USPOSABLJA ZA ODPOVEDI IN ŽRTVE. SLOVENSKA VERNOST JE RASTLA IZ ŽRTVOVANJA, KI GA ZAHTEVA ZVESTOBA.

VERNOST POTREBUJE PRIMERNE HRANE

V mesecu juliju začenjamo skupna romanje k Mariji Pomagaj v Lemontu. Slovenci iz okolice vse leto prihajajo k Mariji Pomagaj, posebno pa v maju in novembru. Trudimo se, da tu dobivajo duhovno hrano, ki je najbolj primerna za pogoje, v katerih poteka njihovo življenje. Vodilna misel pri tem pa je prepričanje, da ima vernost vsakega naroda svoje značilnosti. Kako odkriti in spoznati značilnosti slovenske vernosti? V sedanjih časih to ni lahko. Razlog je v potrebnih skupnih teženjih celotne človeške družine. V razdvojenosti, ki jo čutimo zaradi problemov, ki razdvajajo in ustvarjajo sovražno in vojno razpoloženje med narodi in državami, je res težko misliti, da so vsi ljudje ena družina. Potrebno je delo za mir, potrebno je skupno prizadevanje za ustvarjanje bratstva med ljudmi raznih ras in narodnosti ter državljanov različnih držav, ki imajo pogosto cilje, ki nasprotujejo pravicam in ciljem drugih držav.

EKUMENSKO GIBANJE

V katoliški Cerkvi imenujemo to prizadevanje ekumensko gibanje. To gibanje je sicer strogo verskega značaja, ker ima namen ustvariti soglasje in razumevanje med verskimi skupinami in občestvi krščanskih denominacij in drugih veroizpovedi ter celo ateisti ali brezbožniki. Namen tega gibanja je, da bi vse te skupine bolj poznale druga drugo in ugotovile stvari, ki so vsem skupne. Skupne stvari naj bi vezale ljudi vsega sveta v eno družino. To naj bi ustvarjalo mirno sožitje in vsaj zmanjševalo spore in vojne ter revolucije. Ekumensko gibanje je pa zelo težavno in se je v mnogih posameznih primerih izkazalo za neuspešno. Vsi, ki so se zavzeli za to gibanje, niso bili zanj usposobljeni. Tu ne pomaga navdušenost in tudi ne dobra volja, potrebno je tudi dobro poznanje zgodovine.

Ena izmed neusposobljenosti ekumenskega in podobnih gibanj je pomanjkanje narodne zavednosti. Spoznati drugega ne pomeni odpoved vrednotam in svetovnemu nazoru. Tudi ne pomeni odpoved obveznostim. Vzemimo za primer ekumensko gibanje, ki se vrši pod vplivom smernic drugega vatikanskega koncila. To nikakor ne pomeni, da se je katoliška Cerkev odpovedala misijonskemu delu in delu za zedinjenje kristjanov ali krščanskih Cerkev.

Pri večerji je vzel Jezus kruh, ga blagoslovil in razlomil, jim ga dal in rekel: "Vzemite, to je moje telo." Vzel je tudi kelih, se zahvalil, jim ga dal in so vsi iz njega pili. Rekel jim je: "To je moja kri, kri zaveze, ki bo kmalu za mnoge prelita" (Mr 14, 22 - 24).

Foto: Tone Gaber ml.

SLOVENSKA VERNOST V NAČINIH DELOVANJA SLOVENSKE CERKVE

Škof Anton Martin Slomšek je vtisnil v delo Cerkve na Slovenskem načine, ki odgovarjajo slovenski duševnosti in vernosti. Nobenega dvoma ni, da se je slovenska vernost ustvarjala in ohranjala med preprostim ljudstvom. Friderik Baraga je imel izredno dober čut za spoznanje pristnosti in globine ljudske vernosti. V tem njegovem čutu je bila sila, ki je vodila vernike v njegovo spovednico in zbirala množice k njegovim pridigam in krščanskemu nauku. Visoka izobrazba ga ni ovirala v približanju k ljudstvu. Čutil je, da je verno ljudstvo ostalo zvesto katoliški veri v času, ko se je v duhovnike ukoreninil mrzel in pobožnost uničujoči janzenizem. Navdihnjen po vernosti slovenskega ljudstva je šel v ameriške misijone z namenom, da bo deloval med Indijanci. A tedaj so se razvijale ZDA, kar je privabilo naseljence raznih narodnosti v dežele Baragovega misijona. In misijonar Baraga, ki je v preprostem vernem slovenskem ljudstvu do-

bil oporo in hrano za rast svojega duhovniškega poklica, je razumel miselnost in duševnost Indijancev in narodnosti, ki so se naseljevali v njegovem misijonu. Kot misijonar in dušni pastir jim je vse postal.

Njegov sodobnik Slomšek pa je tedaj ustvarjal slovensko Cerkev. Kot duhovnik, posebno pa kot škof, se je otresel vplivov nemških načinov dušnega pastirstva tako, da je dal bogoslužju, verskim vajam in verskemu pouku slovenske značilnosti. To je opisal svojim vernikom v prvem pastirskem pismu, ki ga je izdal pri svetem Andreju (Sv. Andraž v Lavantinski dolini) na Koroškem, 19. dan malega srpana (julija) 1846.

AM - Julij 1982

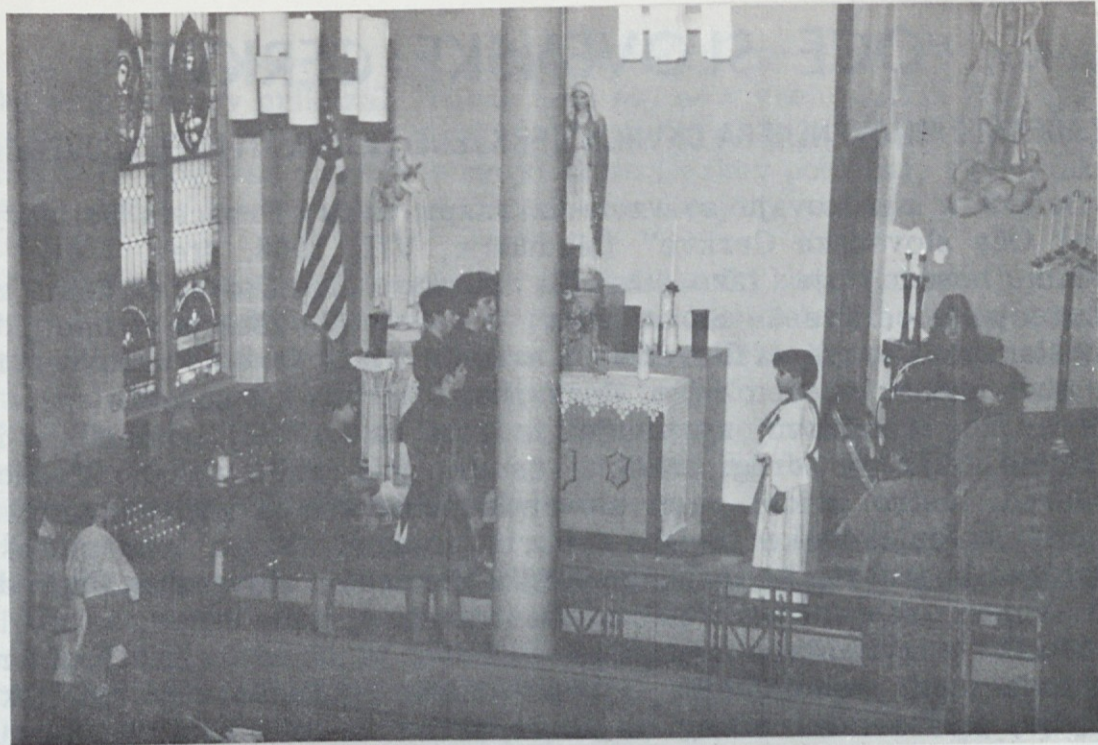

Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po Marku so brali in uprizorili učenci in učenke slovenske šole pri Sv. Štefanu, Chicago na cvetno nedeljo 4. aprila 1982.

Jezusa so odpeljali k velikemu duhovniku in sešli so se vsi duhovniki, starešine in pismouki (Mr 14, 53).

Foto: Tone Gaber ml.

Jezus pred Pilatom

Jezus na križu

Foto: Tone Gaber ml.

“OČE SLOVENSKE CERKVE”

ZAČETNIK “SLOVENSKEGA OKVIRJA CERKVENE DEJAVNOSTI MED SLOVENCMI”

Besede v narekovaju so vzete iz razprave dr. Franceta Dolinarja (Rim) "Oče slovenske Cerkve" (Meddobje, VII, 1963, šte. 3-4). V uvodnih besedah je tako označil pomen Slomškovega dela za poslovenjenje cerkve na Slovenskem: "...Šele Slomšek je doumel, da se poslanstvo Cerkve na Slovenskem udejuje v bogodanem, naravnem in zato tudi nadnaravnem okviru slovenskega naroda kot posebne enote v cerkvi. To Slomškovo spoznanje je bilo toliko bolj pomembno in odrešilno, ker je drugi veliki vrstnik generacije 1800, France Prešeren, ostro uvidel rasti slovenskega naroda škodljive nastopke nemške kolonizacijske oblike pokristjanjanja. Samo spregloboko religiozna osebnost, ki je hkrati rastla iz korenin slovenskega naroda in v svojem osebnem jedru prizadeta soživila njegovo usodo, je mogla v začetkih razvijanja slovenskega ljudstva v narod rešiti problem razmerja med prebujajočim se slovenskim narodom in katoliško cerkvijo, posloveniti cerkev na Slovenskem in dati katoliški obraz prebujajočemu se slovenstvu."

V svojem delu za slovenski narod in slovenske izraze katoliškega in cerkvenega delovanja misli Slomšek na svojo mater. Bil je dve leti škof, ko je v pismu Janezu Bleiweisu 8. decembra 1848 omenil svojo mater: "nisem pozabil še drage matere svoje, tudi ne bratov matere Slave".

O slovenskem jeziku govori kot o maternem jeziku; v njem je ukoreninjena misel, da je Slovenec po svoji materi. V času, ko se iz slovenskega ljudstva razvija narodna zavest, je Slomšek vršil važno nalogo: njegova zamisel o "vinogradu slovenskega ljudstva" je utemeljena na svetem pismu, ki poroča v "Apostolskih delih" (1, 3..): "Prikazali so se jim jeziki kakor plameni, ki so se porazdelili ter obstali nad slehernim po eden. In napolnjeni so bili vsi s Svetim Duhom in so začeli govoriti v drugih jezikih, kakor jim je dajal Duh, da so govorili." Besede, ki jih bom navedel, so vzete iz slavne Slomškove pridige, ki jo je imel na binkoštno ponedeljek 1838 v fari Blatograd nad Vrbskim jezerom. V njej je Slomšek na podlagi krščanskih nauk ostro obsodil narodno odpadništvo. Iz te pridige, ki jo je Slomšek priobčil šele kot škof leta 1849 v "Drobtinica" so navedeni naslednji odstavki:

"Človeški jezik je talent, katerega nam je gospod nebes in zemlje izročil, da bi z njim barantali (kupčevali) in veliko dobička naredili."

"Med vsemi jeziki mora Slovencem naš materni jezik najljubši biti. Bratje in sestre moje! Slovenec bom Slovencem nove besede iz ljubezni materne govoril, v slovenskem jeziku, katerega je tudi Sv.

Duh apostolom govoriti dal... Kakor se je Sv. Duh v podobah velikoterih jezikov prikazal, ravno tako naj se v vseh jezikih Bog hvali in časti, v lepi slogi, zastopnosti (razumevanju) in krščanski ljubezni. In kakor je Bog vse narode v svojo sveto Cerkev poklical, ravno tako bo tudi enkrat vse zveste služabnike v svojem večnem kraljestvu združil."

To so isti razlogi, s katerimi drugi vatikanski koncil utemeljuje, da morajo biti vsi jeziki sprejeti v bogoslužje. Slomšek je hotel povedati, da naj Slovenci talent materinskega jezika uporabljajo v čast in slavo Boga (molitev), zato pa tudi poslušajo božjo besedo v slovenskem jeziku. Te misli je širil že kot bogoslovec v svojih uvodnih govorih ob začetku šolskega leta. Pri tem se je skliceval na zgled slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda.

V omenjeni pridigi je povedal, da "so prišli v naše kraje razširjat sveto krščansko vero apostolski možje. Med njimi je bil na Koroškem sv. Modest, prvi škof gosposvetski, kateri še v tej stari imenitni cerkvi počiva." Omenil je tudi slovenske kneze na Koroškem, Štajerskem, Ogrskem, Češkem in Moravskem, Rastislava, Svetopolka in Kocla, ki so bili sami skrbni kristjani in kakor dobri očetje svojim otrokom Slovincem preskrbeli za "krščansko podučenje". Na prošnjo slovenskih knezov je cesar Mihael III. poslal iz Carigrada med Slovence Cirila in Metoda. Tako je povedal v tej pridigi Slomšek in dodal: "Ali se ljubi bratje in sestre tudi vi veselite, svete božje nauke v slovenskem jeziku poslušati? - Oh veliko se najde nehvaležnih trapastih Slovencev, ki imajo rajši nemško, in se svojega maternega jezika celo sramujejo in ne pomislijo, da je pregrešno se sramovati svojega jezika, ga zatajiti in celo pozabiti."

V pridigi graja narodne odpadnike:

"Kdor svoj materni jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škode si dela. Slovenski starši, ki slovenski znajo, pa svojih otrok nič slovenskega jezika ne učijo, so nehvaležni hišniki, ki svojim otrokom drago domačo reč, slovenski jezik zapravijo, ki so jim ga izročili njihovi dedi. Podobni so taki očetje in matere slabim gospodarjem, ki prodajo svoje očetno gospodarstvo, kupujejo drugo pohištvo, poslednjič pa najdejo večji del beraško palico."

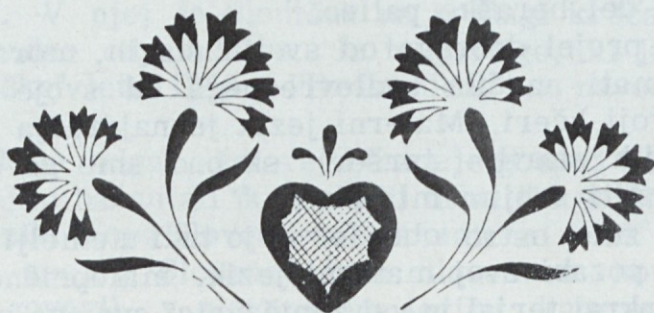
"Kar je oče prejel dobrega od svojih starih, mora sinu zapustiti, in kar se je mati naučila hvalevrednega od svoje matere, mora zapustiti tudi svoji hčeri. Materni jezik je najdražja dota, ki smo jo zadobili od svojih starih (staršev); skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati in zapustiti svojim mlajšim..."

Nato izreče zelo ostro obsodbo in jo tudi utemelji z evangeljskim naukom: "Kdor pozabi svoj materni jezik, malopridno zakoplje svoj talent; Bog bo enkrat terjal in vsi zaničevalci svojega poštenega jezika bodo v vnanjo temo potisnjeni. Oj ljubi, lepi poštene slovenski materini

jezik! s katerim sem prvič svojo preljubeznivo mamó in dobrega ateja klical; v katerem me je moja mama učila spoznavati Boga; v katerem sem prvokrat častil svojega Stvarnika; tebe hočem hvaležno spoštovati in ohraniti kakor najdražji spomin svojih rajnih staršev, za tvojo čast in lepoto skrbeti po pameti, kolikor premorem; v slovenskem jeziku najrajši hvaliti Boga do svoje poslednje ure; v slovenskem jeziku najrajši učiti moje ljube brate in sestre, Slovence, in želim kakor hvaležen sin moje ljube matere, da kakor je moja prva beseda bila slovenska, naj bo tudi moja poslednja beseda slovenska! Tudi vsak pošteni Slovenec ravno to želi; mislim, da želite ravno to tudi vi?"

Tako je govoril duhovnik Slomšek koroškým Slovencem in kot škof je to pridigo izdal v "Drobtinica" leta 1849. Slomšek je spoštoval vse jezike, tudi nemškega, in nagovarjal je Slovence, naj se učijo nemško. Znati drug jezik je nekaj drugega kot zavreči materinski jezik in postati Nemeč. Nam v Ameriki se morda zdi, da za nas Slomškovo svarilo ne velja. Kogar navdaja ta misel in morda še sklepa, da so se časi od Slomška do danes spremenili, se moti in ne upošteva, kar so vede o človeku kot osebi odkrile ali ugotovile v najmodernejši dobi. Človek mora ostati, kar je po naravi. Evangeljski nauk je, da moramo "kupčevati" s talenti, ki smo jih prejeli od Gospodarja življenja. Uporabljati moramo naravne darove in zmožnosti. Tako ravnanje je sodelovanjem s Stvarnikom, ki nam je podaril življenje. Starši so pot, po katerem nam je bilo dano dragoceno življenje. Z življenjem so nam bile dane osnove telesnega in duhovnega razvoja. Te osnove niso popolnoma splošnega značaja, marveč imajo značilnosti, ki jih starši predajajo svojim otrokom. To potrjujejo tudi zdravniške vede. Narodi se ne ločijo med seboj samo po jeziku; jezik je samo zunanji izraz značilnosti, ki so ukoreninjene trdno v naravo. Te značilnosti ustvarjajo izrazite znake, ki ločijo narod od naroda. Ta ločitev je naravna in ni slaba. Slomšek je učil Slovence, naj ljubijo svoj narod in materini jezik ter spoštujajo druge narode. Svaril je pred odpadništvom od naroda, ker je to proti božji volji. Bog nas je ustvaril kot Slovence in s tem dal primerne talente, da z njimi sodelujemo in jih razvijemo.

AM - Junij 1982

PRVO PASTIRSKO PISMO O "SLOVENSKEM VINOGRADU"

V prvem pastirskem pismu prikaže svojo škofijo kot vinograd:

"Slovenecem lepšega in bolj imenitnega dela ni, kakor obdelovati vinograd. Vinograd Gospodov obdelovati je moje delo, pa tudi vaša dolžnost, meni pomagati, da bo gorica lavantinske Cerkve, ki je sedaj meni izročena od Jezusa Kristusa..., podobna dobro obdelanemu vinogradu."

Ta vinograd Gospodov je del "velikega in imenitnega vinograda" Cerkve. V ta del vinograda Cerkve je poslan Slomšek kot škof: "Lepa vinska gorica Kristusovega vinograda je lavantinska škofija, ki se razlega po koroški in štajerski deželi, ima blizu 400.000 duš, lepo žlahtno trsje, med katerim sem zrastel tudi jaz, si vsake službe poskusil in zdaj prevzel službo višjega pastirja... Kakor je hišni gospodar v svetem evangeliju zgodaj zjutraj vstal, šel najemat delavcev v svoj vinograd, ravno tako tudi jaz v začetku svoje škofovske službe kličem delavce in prosim svoje duhovnike in šolske gospode, gospodarje in gospodinje, da mi pomagata."

V tem vinogradu potrebuje pomoč v trojnem delu:

I. "Gorico lavantinske škofije je treba pridno okopavati z nauki svete katoliške vere, katera je luč, ki nam sveti v večno življenje. Največja bogatija, najdražji zaklad, najlepša čast je katoliška vera." Nato opisuje sadove, ki jih prinaša vera in prosi starše, gospodarje in gospodinje za pomoč pri pouku - "okopavanju gorice". Daje praktična navodila, ki imajo znake slovenskega okolja, predvsem podeželskega.

II. "Žlahtno trsje, dobro okopano, je treba tudi pleti in ovezati, da dobi sončne luči in toplote, rose in mokrote." Nato govori o spovedi in o grehu, smrtnem in malem, ter o sv. obhajilu. In v času, ko so janzenisti vernike odvrčali od sv. obhajila, priporoča škof Slomšek: "Pogosto in vredno sveto obhajanje vam torej tudi jaz vaš škof, priporočam, vabim vas k sveti mizi božji ter vas pri ljubezni Jezusovi zarotim, da radi in skrbno sami hodite, pa tudi svoje otroke in podložnike vabite, prav pogosto družiti se z ljubim Jezusom v presvetem zakramentu." Ako jih pa kdo vpraša, zakaj tolikokrat hodijo k sv. obhajilu, naj odgovore: "Da je to povelje Jezusovo, volja svete matere katoliške Cerkve in pa srčna želja vašega škofa." Nato jim govori o nedeljski maši, o vsakdanji molitvi in priporoča jutranjo in večerno molitev.

III. "Lepo okopano in čedno ovezano trsje se mora skrbno pleti, da ga trnje in zel ne prerasteta; pa tudi varovati, da ga zverina ne zatre in ne pokonča." Tu govori o nevarnostih za mladino, svari pred žganjem, pred prešustvovanjem in pred grehi proti čistosti, pred lažjo in zvijačo, pred tožbami in pravdami. Navaja k spoštovanju do duhovnikov in k pokorščini do deželske gosposke.

Celotno pastirsko pismo izraža svet slovenskih vernikov, slovenski vinograd Gospodov, v katerem je škof višji hišnik.

F.

Ali so Slomškovi nauki še veljavni?

Skoro na vseh področjih je danes večje sodelovanje med narodi kot je bilo v Slomškovih časih. Do tega je privedlo več razlogov; eden med najvplivnejšimi je napredek. Najvišji, najpotrebnejši najplemenitejši razlog pa je sodelovanje v delu za mir.

Skupno delo za mir ne pomeni, da je treba odpraviti razlike med narodi. Slomšek je svoje delo za slovenski narod utemeljeval z evangeljskimi nauki. Prav zato je tudi vzgajal in spodbujal Slovence k spoštovanju do drugih narodov. Isti nauki o narodu in pripadnosti slovenskemu narodu veljajo tudi za vse druge narode.

Že v Slomškovih časih je bilo dejavno gibanje, da se odpravijo razlike med družbenimi razredi. Vsi ljudje naj postanejo enaki in imajo enake pravice. To je veljalo predvsem za gospodarsko področje nasproti gospodarskemu liberalizmu, ki je izkoriščal delavca. Z razvojem industrije se je to izkoriščanje večalo. Komunizem je obljubljal odpraviti te razlike, a skušnja je pokazala, da obljube v komunističnih državah niso uresničene. Kjer je vlada v rokah komunistične stranke, so na različne in nečloveške načine kršene osnovne pravice človeške osebe onih, ki ne marajo sprejeti komunistične ideologije. Slomšku je bilo znano komunistično gibanje v njegovih časih. V pastirskem pismu za veliko noč leta 1848 je zelo ostro nastopil proti "puntarjem". V tem pismu dopoveduje svojim vernikom s primeri iz zgodovine, da je vsako nasilje škodljivo. Omenja kmečke upore. Zgodovina jih opisuje kot upravičene, Slomšek pa pove, da je pobijanje po božjih zapovedih nedovoljeno. V pastirskem pismu tudi opisuje hude posledice, ki so jih prinesli kmečki upori. To je Slomškov nauk, ki ga še danes oznanja katoliška Cerkev: "Pravica mora biti, pa mora od Boga po viši gosposki priti. Vsi pa, ki hudo delajo, ostri božji pravici ubežali ne bodo. Bog odlaga, a gotovo zadene. Ne motite se, če se hudodelcem hitro po zaslugi ne plača; njim šiba božja raste. Bog ne daj, da bi sedanjim upornikom taka pravica obstala, kakor si jo sami delajo, ter hočejo gosposki po sili vso pravico potreti. Potem takem ne bo dolgo, da bo tudi sin očeta čez prag vrgel in hlapec svojega gospodarja od hiše pregnal. Ali bo to pravica? Ljudje ne pomislijo, kaj strašnega počenjajo."

"Šuntarji in puntarji bojo ob svoje - ob dobro vest in ob svojo dušo, ako se ne poboljšajo in ne spokorijo. 'Kaj človeku pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi!' - Pravica mora biti za hudobne in dobre. Potrpežljivim dobro - razbojnikom pa bo gorje. Stara pravica je, da višji zapovedujejo, podložniki pa ubogajo; Bog je tako pravico napravil. Zdaj pa hočejo podložni zapovedovati in gosposko prisiliti, da vse po njihovi volji stori. To je narobe svet. Kdaj pa je bilo narobe prav? - Pravica mora biti, da božji namestniki vernim božje resnice oznanjujejo, kristjani pa lepo ohranijo nauke božje besede. Zdaj so pa

Antonius Martinus Slomšek

začeli posvetneži brez vere in Boga črtiti bogaboječe mašnike, jim celo prepovedovati pridige in nauke, ki jim po volji niso. Ali ne spoznate, da nam gre za sveto vero? Kadar pa se zatira sveta vera in umira prava krščanska ljubezen, tam tudi pravice ni."

Slomšek v duhu tedanjega izražanja imenuje oblast gosposko. Danes tega izražanja več ni, a katoliški nauk, ki ga oznanja Slomšek o oblasti, se ni spremenil.

* * *

Slomškovi nauki o zvestobi narodu in materinskemu jeziku so danes še bolj utemeljeni ko v njegovem času. Narodnost in materinski jezik sta za Slomška talent, s katerem moramo "kupčevati". Tudi za ta talent bo treba dajati odgovor pri Bogu. Zgleda, da je ta nauk, ki ga je Slomšek prepričevalno razvil, pozabljen ali pa vsaj zanemarjen. Mnogi

so v takem položaju, da se ne morejo udeleževati službe božje v slovenskem jeziku. Za ta položaj smo premalo pripravljeni. Po nauku Cerkve izvršuje Jezus Kristus delo osebnega odrešenja posameznikov po svetem bogoslužju ali zakramentalnem delu Cerkve. Zato tega nihče ne sme opuščati, ako ima edino možnost, da se udeležuje bogoslužja v tujem jeziku. Njegovo odgovarjanje pri sveti obredih je npr. angleško, a v svoji notranjosti je mišljenje slovensko. To gotovo velja za one, ki so bili deležni vse vzgoje v slovenščini in so pozneje prišli v tujino. Težko pa to rečemo za drugo in naslednje generacije Slovencev rojenih v tujini. Skušnja, posebno v ZDA, ker je do nedavnega prevladovalo mnenje, da se bo iz mešanice različnih narodnosti, razvil nov narod, pove, da to ne drži. Naslednje generacije, ki govore angleško, ohranijo značilnosti svoje narodne pripadnosti. Ali to ne pove, da mora vsakdo v sebi gojiti, kar v njem ne more izumreti in biti uničeno? Nekateri se v tujini popolnoma prilagodijo novemu okolju; tudi svoje molitve začnejo moliti npr. v Ameriki v angleškem jeziku. Takrat pa, ko je človek pristen in naraven, mu tudi po dolgih letih bivanja v tujini, pride iz ust molitev v slovenščini. To sem doživel, npr. v razgovoru s človekom, ki je bil obtežen s problemi, ki so težili zaradi napačne poučenosti njegovo vest. Bil je prepričan, da ne slutim, da je Slovenec. V razgovoru se mi je posrečilo, da sem se dotaknil bistvenega vzroka njegovega problema. To ga je tako prevzelo, da je začel glasno moliti v slovenščini. Ni samo slučaj, da se v tujini najdalje ohranja molitev v materinskem jeziku. Res je, da so k temu pripomogle slovenske fare, a glavni razlog je, da se v človeku najdalje ohranja, kar je nerazdružno z njegovo osebnostjo. V osebnost je vraščeno, kar je z obstojem človeka najbolj povezano. In v tem je gotovo najbolj pristna sposobnost govorjenja ali izražanja človekovega notranjega ali duhovnega sveta. Zato imamo za možnost, da se govorjenje ne strinja z notranjostjo ali da ne prihaja iz notranjosti, različne opise, ki človeku, na katerega se nanašajo, niso v čast: laž, lažnivec, površnež, lahkomišelnež, klepetulja, blebetač in podobno.

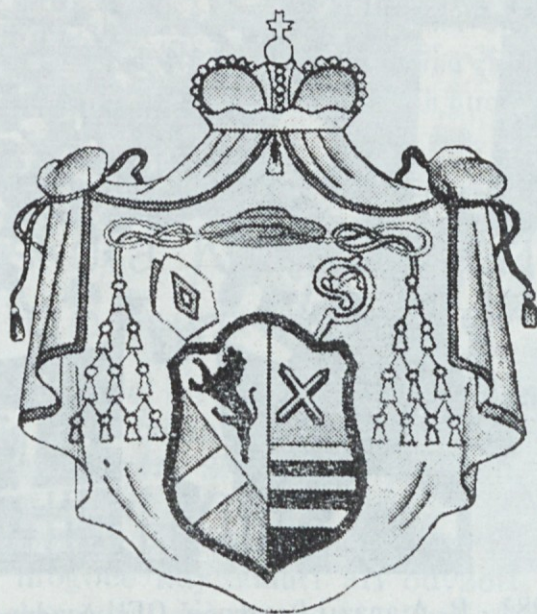
Naloga vsakega človeka je, da oblikuje svojo osebnost. V tem prizadevanju je potrebna naravnost ali pristnost. Gojiti moramo in graditi na to, kar je najbolj tesno povezano z našim obstojem. In to je materinski jezik, jezik naroda, kateremu pripadamo. Kultura je sad ljudi, ki so na razne načine dali svoji duhovnosti zunanje izraze. Človek je po svoji pristnosti nagnjen, da sadove svoje duhovnosti, svojega notranjega življenja, prizadevanja in razmišljanja da v zunanje izraze in oblike ter tako duhovno bogati tudi druge. Vernost je najgloblja duhovna sila človeka. V zunanjih izrazih ima v vsakem narodu svoje značilnosti, ki niso le slučajne, marveč odgovarjajo mnogim vplivom in pogojem v katerem je potekalo življenje naroda in

njegovih posameznih članov. Zato govorimo o slovenski vernosti in o povezanosti slovenske tradicije z vernostjo.

V delu za mir in za dobrobit človeškega rodu se poudarja, da smo vsi ljudje otroci Boga. Nekateri mislijo, da morajo zaradi tega izginjati razlike med narodi. Komunizem je skušal ustvariti brezrazredno družbo, v kateri bodo zabrisane vse razlike. Po kratkem času se je pokazalo, da tudi komunistična "brezrazredna družba" ohrani značilnosti naroda do take mere, da nasprotujejo skupnemu cilju revolucije. To skušajo odpraviti, a pri tem ni druge poti kot skrajna diktatura z raznimi načini nasilja in omejevanja osebnih pravic človeka in družbe.

Kakor moramo zaradi razlik, ki so med posameznimi osebami, delati za skupno blaginjo družine in raznih skupnosti, tako mora biti tudi v delu za skupni blagor človeštva. Kdor bolj razvije svojo osebnost, več lahko doprinaša k skupni blaginji. Čim višja je kultura naroda, tem bolj je narod sposoben doprinašati svoj delež k skupni blaginji človeštva. V človeški družini je potrebno medsebojno spoštovanje vseh ljudi in ohranjanje osebnih pravic vsakega človeka ter zagotovitev sredstev in načinov, da so te pravice ohranjene. Vzgoja k narodni zavednosti v soglasnosti s tradicijo podpira čut in smisel za sodelovanje v veliki družini človeškega rodu. Kdor ceni in spoštuje svoj narod, bo cenil in spoštoval tudi druge narode. Zato lahko rečemo, da so Slomškovi nauki o zvestobi in ljubezni do naroda še vedno veljavni. Zvestoba in ljubezen sta kreposti utemeljeni na evangelijskih naukih. Slomšek je torej dal zvestobi in ljubezni do naroda krščanski značaj.

F.

Slomškov škofovski grb

ZGODOVINSKI PREGLED MARIBORSKE ŠKOFIJE

Prezvzišeni dr. Franc Kramberger je šestdeseti škof lavantinske škofije in šesti naslednik Antona Martina Slomška.

Lavantinska škofija v Labotski dolini s sedežem v Št. Andražu je bila ustanovljena leta 1228. Do leta 1924 je spadala v salzburško metropolijo; to leto jo je sv. sedež izločil iz salzburške metropolije in jo podredil sebi.

Leta 1856 je dosegel škof Anton Martin Slomšek premestitev škofijskega sedeža v Maribor in novo razmejitev med krško, lavantinsko in sekovsko škofijo. 16. in 20. maja 1857 je potrdil oboje Rim. Selitev v Maribor se je mogla izvršiti 1859. Škof je oddal koroške kraje škofiji v Celovcu, dobil pa je od sekovske škofije kraje mariborskega okrožja, kjer so bivali Slovenci. Škofijska meja na severu se je od tedaj v glavnem krila z narodno, na jugu pa je imela za mejo štajersko-kranjsko deželno mejo. Leta 1923 so bile urejene meje škofije skladno z mejo Jugoslavije. Lavantinski škof je postal tudi upravitelj dveh somboteljskih dekanij v Prekmurju (Murska Sobota in Doljna Lendava).

Leta 1964 se je spremenilo ime lavantinske škofije v "mariborsko-lavantinsko"; v njeno ozemlje so bile vključene župnije, ki so od l. 1923 bile pod upravo škofa.

Leta 1968 se je mariborska škofije pridružila novi slovenski (ljubljski) metropoliji.

Lemont, 4. julij 1982 - P. Atanzij Lovrenčič OFM pozdravlja mariborskega škofa prevzv. dr. Franca Krambergerja

Lemont, 4. julij 1982 - Mariborski škof dr. Franc Kramberger se zahvali Mariji Kristini Arko za pozdrav
Pozdravila ga je v imenu šolskih otrok

Foto: Tone Gaber ml.

Iz govora škofa Krambergerja

KDAJ BOMO PRIŠLI DO CILJA?

Kdaj bomo prišli do cilja, kdaj bomo imeli tisto največjo slovensko slovesnost, kdaj bomo lahko rekli o Slomšku največ, kar se more reči: sveti Anton Martin Slomšek, ne vemo. Upamo, da ni več tako daleč.

Vemo samo eno: Bog ne potrebuje svetnikov, on je sama svetost in blaženost; njemu ni mogoče kaj dodati ali odvzeti. On samemu sebi zadostuje, saj je neskončen, saj je Bog. Tudi Slomšek ne potrebuje poveličanja pred vesoljno Cerkvijo; on je že med poveličanimi, tako

smo prepričani, tako upamo in verujemo mi, kakor so bili prepričani naši predniki. Edini, ki potrebujejo Slomška svetnika, smo mi! Mi potrebujemo svojega priprošnjika, zavetnika iz naših vrst, mi potrebujemo slovenskega svetnika, da nam ohrani vero, to luč življenja. Na zgodovinskem prepihu smo in nevarnost je, da nam ta luč ugasne.

KDO POTREBUJE SLOMŠKA?

Potrebuje ga naša mladina, da ostane dobra in poštena. Potrebujejo ga naše družine, da ostanejo zveste svojemu poslanstvu. Potrebujemo ga mi duhovniki, da bi znali po njegovem zgledu nesebično služiti ljudem. Vsi ga potrebujemo, da nas znova nauči, spodbudi. On nas naj znova prepriča, da biti kristjan pomeni živeti iz osebnega prepričanja, da je Bog naš Oče, Kristus naš Odrešenik, da smo po Sv. Duhu vsi božji otroci, bratje in sestre med seboj, poklicani, da živimo drug za drugega. On nam naj posreduje poguma, da bi živeli kar verujemo in izpovedujemo. On nam naj pomaga, da živa vera naših prednikov ne bo postala mrtva vera nas, sedaj živečih kristjanov.

Zato upravičeno želimo in prosimo: Poveličaj božjega služabnika A. M. Slomška pred vesoljno Cerkvijo! In to je tretje, kar bi vam rad položil na srce: da sebe, našo mladino, družine, našo škofijo priporočimo njemu, naj Bog po naših molitvah in njegovi priprošnji na čudoviti način razodene in potrdi njegovo svetniško življenje. Amen.

Iz govora škofa Krambergerja 4. julija 1982 v Lemontu

Govor je v celoti objavljen v oktoberski številki (1982) Ave Maria

GRB MARIBORSKEGA ŠKOFA KRAMBERGERJA

V ospredju Andrejev križ, ker je Andrej zavetnik mariborske škofije. Iz hribčka, ki ponazarja Slovenske gorice, raste trta z grozdom; škof Kramberger je doma iz Svetega Lenarta v Slovenskih goricah.

Začetek krščanstva med Slovenci

Krščanstvo med Slovenci se je začelo na Koroškem. Po prihodu v novo domovino so ostali Slovenci še 200 let pogani. Politična zveza Slovencev z Bavarci je vplivala na začetek pokristjanjevanja Slovencev. Knez Borut, ki je tedaj vladal v Karantaciji, je prosil za njihovo pomoč. Ti so Slovencev pomagali, a so v povračilo zahtevali, naj Karantanci priznajo frankovskega kralja za svojega vladarja. V dokaz pokornosti je moral knez Borut poslati na bavarski dvor za talca sina Gorazda in nečaka Hotimirja. Tam sta sprejela krščansko vero. Po povratku v domovino sta odprla pot krščanstvu v Karantanijo. Prvemu krščanskemu knezu Gorazdu (75 - 753) je sledil njegov bratranec Hotimir (753 - 769). Oba tsa širila krščanstvo in Hotimir je doživel dva neuspešna upora poganskih Slovencev, ki so po njegovi smrti skoro zatrli krščanstvo. Uvedel ga je zopet Valtunk ali Volkun (Prešernov Valjhun), ki je s pomočjo bavarskega vojvode Tasila 772 premagal poganske Karantance.

Sv. Modest

Mladost sv. Modesta je znana le toliko, kolikor jo je mogoče ugotoviti iz legende, za katero mislijo, da ima zgodovinsko ozadje. Bil je plemenitega rodu, a ob vstopu v samostan je hotel, da ostane njegovo resnično ime neznano. Na njegovo željo mu je predstojnik izbral ime Modest, kar pomeni skromen ali blag.

Hotimir je prosil solnograškega (salzburškega) škofa Virgila, ki je bil po rodu Irec, da bi prišel obiskat njegovo ljudstvo in ga potrdil v veri. Virgil ni mogel ustreči in je zato poslal med Slovence škofa Modesta kot svojega namestnika in z njim še nekaj duhovnikov. Iz tega sklepajo, da je bil Modest pripravljen za načrtno misijonarjenje med Karantanci. Vsaj eden med prvimi Modestovimi duhovniki je bil Slovenec. Pisal se je Kočar (Cozharius). Škof Modest je imel od škofa Virgila pooblastilo za posvečevanje cerkev in duhovnikov, ni pa smel storiti kaj takega, kar bi nasprotovalo odlokom svetih očetov. Škof Modest je imel v karantanski kneževini, ki je bila večja kot je sedanja Koroška, velika pooblastila kot korni in pokrajinski škof. Imel je tudi stalni sedež pri Gospe Sveti, kjer je sezidal cerkev. Sezidal je tudi cerkev na Lurnskem polju blizu Spittala ob Dravi (Teurnia, pozneje pisano tudi Tiburnia ali Liburnia); kraj se sedaj imenuje St. Peter im Holz. Pripravil je še tretje versko žarišče, namenjeno vzhodnemu pasu Karantanije, to je na sedanjem zahodnem in severnem delu Štajerske. Tamkajšnja cerkev se je imenovala latinsko "Ad Undrimas" ali "Udrimas" in je stala v gorski kotlini ob zgornji Muri. Ni točnih podatkov, kdaj je Modest prišel v Karantanijo. V Kosovi knjigi "Gradivo za zgodovino slovenskega naroda", I., štev. 232 je zapisano, da

je Modest posvetil še več drugih cerkev po ostalih krajih v Karantaniji. Iz tega se da sklepati na načrtno misijonsko delo. Verjetno je prišel med 755 in 757; slovenski zgodovinarji menijo, da 757.

Hotimir je poslal na mejo slavnostno odposlanstvo za sprejem škofa Modesta; pozneje se je temu poslanstvu še sam pridružil. Spremljalo Modesta na Krnski grad, kjer je bil knežev sedež in prva cerkev, ki jo je verjetno sezidal Majoran, začetnik in organizator daljnosežnih priprav za pravi misijon. Tu je bil prvi bogoslužni prostor začetne krščanske družbe v Karantaniji. Škof Modest je kmalu potreboval večje svetišče, če je hotel privabiti ljudske množice. Na nasprotni strani sedanjega Gosposvetskega polja, kamor se je videlo s Krnskega gradu, so bile obsežne razvaline mesta Virunuma, kjer je bil do prihoda Slovencev (okoli 590) sedež starokrščanske škofije. Tu se je sv. Metod lotil zidanja nove cerkve, dovolj prostorne in vabljive. S Hotimirjevo podporo je bila kmalu dograjena Marijina cerkev, predhodnica sedanje, ki ima vsem Slovincem priljubljeno ime Gospa Sveta. Tu je imel sv. Modest škofijski sedež, da je poudaril, da je tu že bilo krščanstvo in da je po kakih 170 letih zopet začelo živeti. Vse Modestovo delo, posebno zidanje cerkev, kaže, da je hotel obnoviti nekdanje krščansko življenje. Delal je načrtno in v kratkem času svojega delovanja - menijo, da je trajalo osem do deset let - je veliko dovršil. V Modestu in njegovih sodelavcih je bila velika duhovna sila. Glavni vzrok misijonskih uspehov je bil v Modestovi svetniški osebnosti, ki je bila prikupna, požrtvovalna, ponižna in skromna. Šele po Modestovi smrti so se začeli poganski upori. Hujši poganski upor je bil po Hotimirjevi smrti (769), ki je za tri leta spravil na vlado poganske može. Ko so ta upor s pomočjo Bavorcev zatrli, se je pokazalo, da je ljudstvo ostalo zvesto veri, ki jo je oznanjal sv. Modest. Ni točno znano, kdaj je Modest umrl. Verjetno leta 763. Po starem izročilu je bil pokopan pri Gospe Sveti. Njegov grob je našel tudi prostor v novi gotski cerkvi iz 15. stoletja. Relikvije hranijo v sarkofagu, ki je v stranski ladji na evangeljski strani.

Za krščanstvo med Slovenci je bilo velikega pomena, da je bil prvi veliki misijonar med njimi svetnik. Slovenski romarji k Gospe Sveti upravičeno obiskujejo njegov grob. K temu jih nagiba dejstvo, da si je s širjenjem krščanstva na slovenskih tleh pridobil svetništvo. Sv. Modesta prikazujejo kot škofa s cerkvijo v roki. Tak je tudi kip v gosposvetski cerkvi.

Vasнецov

Slovanska blagovestnika sv. brata Ciril in Metod

Duhovnost sv. Cirila in Metoda

Začetnik duhovnosti, o kateri bomo razmišljali, je sv. Ciril. Njegov brat sv. Metod si je Cirilovo duhovnost tako osvojil, da je po njegovi smrti 14. februarja 869 živel in po njej vršil vse svoje misijonsko delo. Zato upravičeno pripisujemo to duhovnost sv. Cirilu in Metodu. Ta duhovnost je pomembna, ker je vodila življenje njunih učencev skozi dolge rodove ter se ohranila do danes. Med drugim vatikanskim koncilom so bili koncilski očetje presenečeni, ko so bili navzoči pri maši rimskega obreda v staroslovenskem jeziku. Ta duhovnost je tudi vplivala, da je papež Janez Pavel II. 31. decembra 1980 imenoval blagovestnika Slovanov sv. Cirila in Metoda za sopatrona Evrope. To je bila važna odločitev, ker je bilo poznanje in študij o vplivu dela svetih

bratov na zapadni del Evrope pozabljen in zanemarjen. Sedaj je upanje, da se bo zanimanje za duhovnost svetih bratov poživilo posebno med Slovenci. Glavno zaslugo, da je bila duhovnost sv. Cirila in Metoda odkrita, ima dr. Franc Grivec, ki je tudi dokazal, da ima tisti del Žitja Konstantina (Cirila), ki so mu pripisovali legendarni značaj, trdno zgodovinsko podlago.

Prav je, da v razmišljanje o katoliški dediščini na predvečer godu Marije Pomagaj vključimo tudi misli na Cirilovo duhovnost. Ta nam pomaga razumeti dostojanstvo človekove osebe in nam pokaže, kako oznanjevanje Kristusove blagovesti v narodnem jeziku prinaša uspehe, ki gredo s svojim blagoslovom skozi stoletja in še v sedanjem času vodijo kristjana v tiste globine, ki pokažejo, da mora evangelij osvojiti človeka v vsem, kar je v njem najbolj naravno - v prvinah, ki jih je prejel od svoje matere. Tu je tudi vzrok, da narod, ki ga je prepojila Kristusova blagovest, daje vernosti svoje značilnosti, ki se izražajo v vsem, kar imenujemo narodna tradicija. Kadar to razumemo, vemo, da se počutimo v katoliški Cerkvi doma, ker ima marijanski značaj. Kristusa smo prejeli po materi Mariji, zato mora in more Kristus osvojiti v nas vse, kar slehernega najbolj veže z materjo.

Cirilova modrost

Sv. Ciril in Metod sta znana kot ustanovitelja slovanske krščanske književnosti in prosvete, manj pa so znane vodilne misli, ki so vplivale na njuno književno in misijonsko dejavnost in so v odločilnih časih spora med Cerkvijo na Vzhodu in Cerkvijo na Zapadu, povezale slovanske narode, ki so bili pod vplivom njunega misijonskega delovanja, s svetim sedežem v Rimu. In kljub temu, da sta svoje misijonsko delovanje povezala z Rimom, kjer je prevladovala latinščina, sta dobila blagoslov za bogoslužje v staroslovenskem jeziku. Razlog je bila globina njunega misijonskega načrta za slovanske narode, katerim sta hotela ustvariti kulturno samostojnost, da bi jim zagotovila popolno svobodo. Tedanji Zapad, v kolikor je bil pod vplivom Germanov, ni bil sposoben kulturnega odpora proti delu svetih bratov, zato je skušal z nasiljem zatreti vidne sadove njunega začetnega dela in prepričati izvajanje načrta za utrjevanje krščanstva med slovanskimi narodi. Nasilje nikoli ne prinese trajnih sadov, ker nima v sebi moči, ki jih dajejo samo ideje, ki soglašajo z božjim načrtom za človekovo življenje.

V sedanjih kritičnih časih Zapad tudi ni sposoben razumeti Vzhoda. To velja predvsem za duhovno področje. Razlike so tako velike, da iste besede pomenijo popolnoma nekaj drugega na Zapadu kot na Vzhodu. Vzhod je kljub ateizmu, ki je politično prevladal v mnogih deželah, ohranil med ljudstvom globino duha in vernosti. Vzhodna vernost gre kljub vsemu napredku v globino, Zapad pa, v kolikor je ohranil politično svobodo, ni sposoben postaviti učinkovitega odpora proti nevarnostim, ki jih prinaša materializem, ki je ideologija ateističnega socializma. Politika je le en del človekovega udejstvovanja,

ideologija pa zavzame celega človeka in mu daje moč, da je zanjo tudi pripravljen nekaj žrtvovati.

Poznanje Cirilove duhovnosti osvetli tudi danes dostojanstvo človekove osebe in pokaže, da ni nobene sile, ki bi imela pravico zmanjševati in uničevati človekove osnovne pravice. Cirilova duhovnost pa tudi utemelji, zakaj morajo biti vsi jeziki sprejeti v cerkveno bogoslužje.

Cirilove duhovnosti ni lahko spoznati, ker o njej Ciril sam ni ničesar napisal. Odkriti jo je mogoče samo s poglobitvijo v Cirilovo književno delo in v "Žitje Konstantina", Cirilov življenjepis, ki je bil napisan kmalu po njegovi smrti. Edinstven v tem delu je bil dr. Franc Grivec, ki je v Zaključku svoje knjige "Sv. Ciril in Metod" (Celje, 1963) zapisal: "Sveta solunska brata sta edinstvena predstavnika krščanske vesoljnosti, glasnika mednarodnega človečanskega bratstva in človečanskih pravic." To so ideje, ki so vodile vse njuno književno in misijonsko delo. Te ideje odmevajo tudi v najvišjih idealih Listine Združenih narodov. Razlika je le ta, da Ciril utemeljuje svoje ideje ali svojo duhovnost na Kristusovi blagovesti, Listina Združenih narodov pa ne pove, odkod izhajajo ideali, ki so v njej.

Dejavnost svetih bratov, njuna življenjska modrost in njune kreposti izražajo globino, ki jo najdemo v svetem pismu in v starokrščanskih spisih vzhodnih cerkvenih očetov, posebno sv. Gregorija Nazianskega. Kakor sta sta izvirna v književnem delu, tako sta tudi izredno samostojna kot misleca. To velja posebno za sv. Cirila, a posredno tudi za Metoda, ki je vztrajno nadaljeval, kar sta skupaj začela.

Dr. Grivec, ki je dober poznavalec staroslovenske književnosti, trdi, da "niti v vzhodni niti v zahodni cerkveni zgodovini ne najdemo nikogar, ki bi bil svojo ljubezen do znanosti in do modrosti tako globoko izrazil ter tako značilno združil z ukaželjnostjo v obliki zaroke z nebeškim ženinom Kristusom. Kristus pa je kot učlovečena druga božja oseba obenem izraz Očetove misli, beseda neskončnega božjega uma, božja Modrost". Sv. Ciril se je v zgodnji mladosti posvetil Bogu z zaobljubo devišstva, kar je tudi razvidno iz Žitja Konstantina.

Kar je Ciril kot deček ljubil, je tudi v mladeniških letih potrdil, kar razodeva njegovo zgodnjo duhovno dozorelost. Ciril je kot mladenič, star 16 ali 17 let, prišel v Carigrad na dvor. To je bilo leta 843 ravno po zmagi pravovernosti. Patriarh Janez, ki je bil proti češčenju svetih podob, je bil odstavljen. Ciril je stanoval pri svojem pokrovitelju Teokistu, ki je bil v dvorni službi. Na dvoru so mu ponudili lepo in bogato nevesto in veliko časti, a Ciril je vse odklonil, ker je hotel vztrajati v nedolžnosti in je potrdil svojo izključno ljubezen do Modrosti. Ljubezen do modrosti je Cirilu pomenila ukaželjnost, veliko željo in ljubezen do znanosti, posebno do filozofije. Po zgledu grških filozofov so tudi nekateri cerkveni očetje pojmovali filozofijo kot bogoljubnost, ki so jo enačili s krepostjo. Tako so grško pojmovanje filozofije spopolnili in ji dali krščanski značaj, ko so učili (posebno sv. Gregor Nazianski in sv. Janez Zlatoust), da so svetniki pravzaprav filozofi, ker neminljive dobrine bolj cenije kot minljive. Svetost je sad prave življenjske modrosti. Življenj-

ska modrost pa vključuje vse, kar je združeno z vero v večno življenje po smrti. Sveto pismo nove zaveze pa uči, da je Kristus učlovečena božja Modrost ter obenem vir in vzor krščanske popolnosti (prim. 1 Kor 1, 24 in 30). To pojmovanje filozofije je sprejel Ciril. To je globoko pojmovanje, a je v njem nekaj tistega, kar je Kristus izrazil z besedami: "Kdor ne sprejme božjega kraljestva kakor otrok, ne pride vanj" (Lk 18, 17). Svojemu pokrovitelju Teokistu je dejal, da je filozofija "spoznanje božjih in človeških reči, kolikor se more človek približati Bogu, ki človeka uči, da bi bil s (krepostnimi) deli podoba in sličnost njemu, ki ga je ustvaril" (ŽK IV., 2).

Sv. Ciril je od svoje mladosti ljubil filozofijo. Zanj je bil pripravljen vse žrtvovati. Zaradi tega ga je pokrovitelj Teokist vzljubil. Ko mu je obljubil, da mu bo cesar za njegovo prizadevanje za filozofijo podaril velike "časti in kneževanje", je Ciril odgovoril: "Dar pač velik za tiste, ki ga žele, meni pa ni nič nad učenje, s katerim hočem znanje zbrati ter pradedne časti in in bogastva zbrati."

Pradedne časti

Cirilovo prizadevanje za pradedne časti nas vodi do razumevanja njegove bogoljubnosti in filozofije. Dolgo časa je bilo nejasno, kaj so za Cirila pomenile pradedne časti. Šele v tem stoletju se je posrečilo razvozljati to uganko. Glagol "iskati" pomeni v staroslovenskem jeziku isto kot hrepeneti, prizadevati se. Na hazarskem dvoru, kamor ga je poslal cesar branit krščansko vero proti muslimarski in judovski, so ga vprašali, kakšno je njegovo dostojanstvo: "Kakšna je tvoja čast, da te posadimo (opomba: pri obedu) po tvojem dostojanstvu?" Odgovoril jim je: "Deda sem imel zelo velikega in slavnega, ki je stal blizu cesarja, a je dano mu slavo prostovoljno zavrgel in bil izgnan. In prišedši v tujo deželo je obubožal in tam me je rodil. Jaz pa sem iskal prejšnjo pradedovo čast in nisem druge dosegel; kajti Adamov vnuk sem." In odgovorili so mu: "Dostojno in prav govoriš, gost." Odslej so ga začeli še bolj častiti (ŽK IX, 2).

Pred dobrimi sto leti so nekateri jezikoslovci dvomili o zgodovinski vrednosti prvih poglavij Žitja Konstantina. Danes je dokazano, da je Cirilovo pojmovanje pradednih časti v zvezi z njegovim razumevanjem filozofije. Pradedne časti so tesno povezane s celoto njegovega pojmovanja filozofije, Modrosti, ki je bila zanj vir krščanske popolnosti. Cirilova zaroka z Modrostjo, njegova posvetitev sv. Gregoriju Naziansškemu, njegova bistrournna razlaga filozofije in vztrajno prizadevanje za pradedne časti razodevajo Cirilove globoke misli, iz katerih je izviral vse njegovo književno in misijonsko delo.

Pradedne časti so bile tiste časti, ki jih je imel Adam pred grehom. Kar je Adam prostovoljno zapravil, ni mogel zapustiti svojim potomcem. Ciril imenuje Adama za deda, ki je bil po grehu izgnan v tujo deželo in bil popolnoma obubožan. V Jezusu Kristusu, ki je Modrost, so bile te časti za nas obnovlje-

ne. In Ciril išče, kar pomeni se prizadeva za te pradedne časti.

To je Cirilova filozofija, ki je prepojena in izžareva modrost, ki prihaja od Kristusa in njegove blagovesti. Na tem sloni vse delo sv. Cirila in Metoda, blagovestnika Slovanov. Ciril in Metod sta kot globoko verna in bistrournna kristjana spoznala, da družinsko plemstvo in pripadnost k visoko kulturnemu narodu ni nič v primeri s tistim plemstvom, ki ga je imel Adam v raju pred grehom in ki ga je Jezus Kristus zopet obnovil. Tega plemstva postane deležen pri krstu vsak kristjan, naj bo še tako ubog in nizke narodnosti. Kristjan mora za ta plemiški sijaj vedno delati in se tudi boriti, da ga ne omadežuje in ne zapravi. Sv. Gregor Nazianski je to plemstvo imenoval blagorodje in pre-svetlost. To je krščanska obnova: vračanje k prvotnemu Adamu.

V to prvotno Adamovo plemstvo so mladi in manj kulturni krščanski narodi enako povzdignjeni kot visoko kulturni. Zato nihče ne sme prezirati in zapostavljati mlajših narodov, ki še nimajo razvite kulture.

Cirilove pradedne časti se po vsebini stvarno ujemajo s človečanskimi pravicami, ki so jih leta 1948 razglasili Združeni narodi. V tem razglasu sicer niso mislili razglasiti krščanskega značajo teh pravic, dejansko pa izvirajo iz Kristusove blagovesti. V poznejših izjavah pa ob raznih prilikah uradni zastopniki te mednarodne organizacije priznavajo krščanski izvor človečanskih pravic, npr. glavni tajnik Kurt Waldheim ob začetku Frančiškovega leta. Vlade, ki izpovedujejo ateizem za svoj svetovni nazor, kršijo te pravice. Kadar jim to dokažejo, posredno jasno povedo, da je to njihova notranja državna zadeva.

Prvi člen razglasitve človečanskih pravic Združenih narodov leta 1948 se glasi: "Vsako človeško bitje se rodi svobodno in enako po dostojanstvu in po pravicah. Obdarjeno je z razumom in z zavestjo in je dolžno ravnati drug z drugim v duhu bratstva."

Pradedne časti so bile osnova Cerilovega dela v ustvarjanju staroslovenske književnosti in bogoslužja v staroslovenskem jeziku.

F.

VIRI:

Leto svetnikov, I. del - Ljubljana, 1968

Leto svetnikov, II. del - Ljubljana, 1970

Gradivo za zgodovino Slovencev I. del -

Dr. Franc Kos - Ljubljana, 1902

Zgodovina Slovencev do leta 1918, I. del -

Valentin Inzko - Celovec, 1978

Sv. Ciril in Metod - Dr. Franc Grivec -

✓ Celje, 1963

Zitje Konstatina in Metodija - Pojasnil in prevel:

Dr. Franc Grivec, Ljubljana, 1951

GORAZD IN KLIMENT OHRIDSKI TER DRUGI UČENCI CIRILA IN METODA (NAUM, ANGELAR IN SAVA)

Zgodovina nam nudi več primerov, ko so veliki možje s svojim delovanjem vzbudili v Cerkvi živahno dejavnost in imeli v tej dejavnosti mnogo posnemovavcev oziroma učencev. Tako so tudi pomembno delovanje sv. Cirila in Metoda med Slovani nadaljevali njihovi učenci. Bistvena naloga slovanskih blagovestnikov Cirila in Metoda je bila ustvariti pogoje za samostojno slovansko cerkveno provinco. Zato sta se poleg prevajanja liturgičnih in drugih potrebnih knjig trudila predvsem za vzgojo učencev iz vrst Slovanov, ki bi potem prevzeli vodstvo slovanske cerkvene province in vsega misijonskega dela med Slovani. Zato sta sv. brata že iz Carigrada vzela s seboj na Veliko Moravsko, kamor sta šla na poziv kneza Rastislava, nekaj slovanskih učencev, ki so bili doma na ozemlju današnje Makedonije in Bolgarije. Tem so se pozneje priključili učenci iz Moravske in Dolnje Panonije, kjer je vladal knez Kocelj. Življenjepis sv. Cirila poroča, da je knez Kocelj dal Cirilu in Metodu, ko sta šla posvetit svoje učence iz Moravske, 50 učencev, ki so bili iz vrst naših slovenskih prednikov. V Rimu, kamor sta se sv. brata napotila, so bili nekateri izmed teh učencev posvečeni za duhovnike in diakone. Druge je pozneje posvetil nadškof Metod v Kocljevi Panoniji in na Moravskem.

Ob svoji smrti je panonsko-moravski nadškof sv. Metod imel precejšnje število dobro izobrazjenih učencev, ki so že opravljali razne cerkvene službe. Metodov življenjepis imenoma označuje samo enega, Gorazda, ki ga je Metod želel imeti za svojega naslednika. Žal so podatki o delovanju in življenjski usodi Ciril-Methodovih učenci zelo skopi. Razmeroma dobro smo poučeni le o sv. Klimentu Ohridskem in deloma o sv. Naumu. Iz njunih življenjepisov črpamo podatke tudi o drugih učencih. O Naumu je ohranjen krajši staroslovanski življenjepis "Pamet Nauma", napisan v 10. st.. Slovanski življenjepis Klimenta Ohridskega se ni ohranil; pač pa imamo o njem ohranjen obširen grški življenjepis, ki ga je napisal Teofilakt, nadškof ohridski (1094-1107), ter krajši grški življenjepis, ki ga je v prvi polovici 13. st. napisal ohridski nadškof Dimitrij Homatijan.

Po Metodovi smrti leta 885 so se njegovi učenci na Moravskem znašli v težkem položaju. Gorazd, ki mu je Metod poveril upravljanje nadškofije, ni mogel ničesar ukreniti. Moravski knez Svetopolk ni bil naklonjen slovanskemu bogoslužju. Edini škof v Veliki Moravski je bil Vihing, škof v Nitri, prav tako velik nasprotnik slovanskega bogoslužja. Metodu ga je vsilil knez Svetopolk. Bil je Metodu podrejen, a je že prej z zvijačami in krivimi obtožbami skušal odstraniti Metoda, pa se mu ni posrečilo. Ko je Metod umrl, je dosegel, da je papež Štefan V. prepovedal slovansko bogoslužje. S tem je bila dejansko izrečena

Cerkev sv. Nauma ob Ohridskem jezeru

obsodba Metodove slovanske nadškofije in Gorazda kot Metodovega naslednika. V svojem pismu papež naroča, da Gorazd ne sme izvrševati svoje službe, dokler se mu ne predstavi v Rimu. Vihing pa je verjetno prepredil, da bi Gorazd prišel v stik s papeževimi legati. Metodove učence je obtožil herezije, to je zmotnega nauka glede izhajanja Sv. Duha. V nicejsko-carigrajsko veroizpoved (v mašno vero) so v frankovski državi dodali "Filioque". S tem so hoteli poudariti nauk, da Sv. Duh izhaja iz Očeta in Sina. Prvotno vprašanje izhajanja Sv. Duha ni bilo natančneje opredeljeno in teološko raziskano. V nicejsko-carigrajski veroizpovedi je bilo rečeno le, da Sv. Duh izhaja iz Očeta. Ko so na Zahodu začeli učiti, da izhaja iz Očeta in Sina in so v frankovskih deželah v veroizpoved ta nauk vstavili z dodatkom "Filioque", je carigrajski patriarh Fotij ostro napadel ta nauk in začel učiti, da Sv. Duh izhaja samo iz Očeta. Rim je pravilni nauk o izhajanju Sv. Duha iz Očeta in Sina sprejel, vendar v veroizpovedi niso v Rimu vstavili dodatka "Filioque" vse do 11. st.. Tako je gotovo, da tudi Metod in njegovi učenci niso molili veroizpovedi s tem dodatkom. Nemški duhovniki so jih zaradi tega napadali. Težave je imel že nadškof Metod, a je svojo pravovernost v tej zadevi v Rimu opravičil. Po Metodovi smrti pa se je prepir o "Filioque" med

nemškimi duhovniki in Metodovimi učenci ponovno razplamtel. Papež Štefan V. je sicer kneza Svetopolka opozarjal, naj tega globokega verskega vprašanja, ki je celo za učene bogoslovce težak problem, "ne raziskuje nad svoje moči". Zdi se pa, da so šle obtožbe obeh strani na Moravskem glede tega vprašanja predaleč. Nemški duhovniki so Metodove učence, ki niso v veroizpovedi dodajali "Filioque", imeli za krivoverce; prav tako pa pripoveduje Metodov življenjepis, ki je delo enega izmed Metodovih učencev, da so Metodovi nasprotniki bolehali za hiopatorsko herezijo o izhajanju Sv. Duha iz Očeta in Sina. Teofilakt v Klimentovem življenjepisju na široko pa tudi pristransko poroča o tem prepiru med Metodovimi učenci in pristaši Vihinga. Teofilakt sam je namreč zagovarjal Fotijev nauk, da izhaja Sv. Duh samo iz Očeta. Vihingu je bil ta prepir dobrodošla pretveza za obsodbo in izgon Metodovih učencev iz Moravske. Posrečilo se mu je namreč, da je dobil v upravo Metodovo nadškofijo.

Klimentov življenjepis pripoveduje, da je predrzna množica Vihingovcev vpila: "Odstranimo Gorazda! Če tega ne staremo, bo Metod živel." Med pristaši Vihinga in Metodovimi učenci se je začel besedni boj o izhajanju Sv. Duha. V imenu Metodovih učencev sta govorila Gorazd in Kliment. Svetopolk je prepir nekaj časa poslušal, potem pa je izjavil, da ni toliko učen, da bi mogel razsoditi, katera stranka ima prav. Zato je odločil: "Kdor prvi javno priseže, da pravoverno veruje, ta je po moji sodbi pravoveren; njemu bom izročil cerkev in duhovnike." Po srednjeveškem običaju so imeli pri priseganju prednost tožniki. Tako je nemška stranka prva prisegla in s tem zmagala. Seveda pri tem ni šlo le za to versko vprašanje, ampak v prvi vrsti za vprašanje slovanskega bogoslužja in slovanske cerkvene pokrajine, ki je bila Nemcem trn v peti.

Tako se je na Moravskem začelo preganjanje Metodovih učencev. O tem poroča grški Klimentov življenjepis; dopolnjuje pa ga staroslovanski življenjepis sv. Nauma. Iz teh virov je razvidno, da so bili Metodovi učenci pri ljudstvu tako priljubljeni, da moravski slovanski vojaki niso hoteli sodelovati pri njihovem preganjanju. Tudi sam Svetopolk ni bil prisoten. Metodove učence so trpinčili in potem nasilno izgnali nemški vojaki, ki jih grški vir imenuje s slovanskim imenom "Nemitsoi".

Klimentov življenjepis navaja vodilne Metodove učence imenoma, in sicer Gorazda, ki je bil "zelo spreten v slovenskem, latinskem in grškem jeziku", Klimenta, "velikega govornika", in še Lavrencija, Nauma in Angelarja. Poroča tudi o nekem čudežnem dogodku, ki bi ga mogli razložiti kot poskus Moravanov, da bi Metodove učence rešili. Ko so bili navedeni Metodovi učenci, skupaj z nekaterimi drugimi, zaprti v ječi, je med njihovim bogoslužnim petjem nastal silen potres in verige so jim padle z nog in rok. Ljudje so tedaj prišli h knezu in mu rekli: "Kako dolgo se bomo borili zoper božjo moč? Zakaj nočemo

Ohrid - Cerkev sv. Nauma - Zasmehovanje Kristusa - Ireska

razumeti čudeža, zakaj se ne bojimo božjega znamenja?" Nasprotniki pa so nespametnega kneza preslepili in učence vklenili v še težje verige. Čudež se je ponovil, Nemci pa so ostali zakrknjeni in so jetnike še huje trpinčili. Očitno je pisatelj s to legendo hotel primerjati svoje pripovedovanje s čudežno rešitvijo sv. Pavla iz ječe v Filipih. Možno pa je, da je v tej zgodbi zgodovinsko jedro. Moravani so hoteli učence rešiti, Vihingovci pa so pomnožili nemško vojaško stražo in z jetniki ravnali še bolj kruto.

Pozneje so Vihingovi pristaši Metodove učence deloma prodali kot sužnje, deloma pa so jih izgnali. Življenjepis sv. Nauma poroča, da so mlajše slovanske duhovnike in diakone prodali Judom v suženjstvo. Ti so jih odpeljali v Benetke, tamkaj pa jih je odkupil poslanik

bizantinskega cesarja Bazilija. Nekateri so potem odšli v Carigrad in morda pozneje v Bolgarijo, drugi pa so iskali zavetja v Dalmaciji, kjer so utrdili rabo slovanskega glagolskega bogoslužja.

Druge učence, grški življenjepis sv. Klimenta posebej omenja prav Klimenta, Nauma in Angelarja, pa so izgnali. Nekateri izmed teh učencev so spremljali sv. brata na Moravsko že iz Carigrada. Bili so doma v slovanski Makedoniji ali Bolgariji. Zato je razumljivo, da so se napotili proti svoji domovini. Potovali so ob Donavi proti jugu in se ustavili v Beogradu, ki je bil takrat bolgarska vojaška trdnjava. Beograjski vojaški poveljnik Boritkan jih je spoštljivo sprejel in poslal naprej bolgarskemu knezu Borisu. Bolgari so s knezom Borisom sprejeli krščanstvo iz Bizanca leta 864. Boris se je želel osvoboditi bizantinskega vpliva, zato se je pozneje obrnil s prošnjo za misijonarje na vzhodnofrankovskega kralja Ludovika in na papeža Nikolaja I.. Slednji je v Bolgarijo napotil posebno misijonsko poslanstvo, toda Borisove želje, da bi Bolgarija postala samostojna cerkvena provinca, ni izpolnil. 8. vesoljni cerkveni zbor v Carigradu leta 869/70 je Bolgarijo prisodil carigrajskemu patriarhu, ki je imenoval za to deželo posebnega nadškofa, po stopnji prvega za patriarhom. Boris je spoznal vrednost slovanskega bogoslužja za cerkveno in državno samostojnost Bolgarije. Zato je z veseljem sprejel Metodove učence. Klimentov življenjepis pripoveduje, da je bolgarski velikaš Ehač ponudil Borisu, da v svoj dvorec sprejme Klimenta in Nauma, drugi veljak Česlav pa je sprejel Angelarja. A ta Metodov učenec je zaradi posledic mučenja in trpljenja ob izgnanstvu kmalu umrl.

Drugi Metodovi učenci so v Bolgariji, ki je takrat obsegala severni del današnje Bolgarije, Makedonijo in precejšnji del današnje Srbije, širili slovansko bogoslužje, poglobili pokristjanjenje in hkrati tudi poslovanjenje Bolgarije; ustvarili so bogato slovansko cerkveno književnost in dvignili bolgarsko krščanstvo na tako višino, da je v 10. in 11. st. moglo odločilno vplivati na rusko krščanstvo. V Preslavu, kjer je bilo središče bolgarske države, je deloval prezbiter, poznejši škof Konstantin, ki je bil verjetno tudi Metodov učenec. Ta je leta 893 namesto razmeroma težke glagolice uvedel novo pisavo, tako imenovano cirilico, ki je kmalu izpodrinila glagolico; le Kliment je glagolico v takratni bolgarski Makedoniji še dolgo zadržal.

Srbska, bolgarska in makedonska Cerkev že od nekdaj slavijo spomin glavnih učencev sv. Cirila in Metoda. Pet izmed njih so sprejeli v svoj svetniški koledar. To so: Gorazd, Kliment, Naum, Angelar in Sava. Sv. Nauma se posebej spominjajo 23. decembra in 20. junija. Sv. Klimenta praznujejo 27. julija (9. avgusta po gregorijanskem koledarju); obenem z njim pa isti dan slavijo pet naštetih Metodovih učencev kot peteroslavljence (petočislenici v srbski Cerkvi), ali skupaj s Cirilom in Metodom sedmeroslavljence (sedmočislenici v bolgarski in makedonski Cerkvi).

Oglejmo si še nadaljnjo življenjsko pot in usodo peteroslavljencev, kolikor nam je pač iz virov poznana.

Nas Slovence mora posebej zanimati sv. Gorazd. Klimentov življenjepis ga imenuje Moravana. Utegnil bi biti tudi iz skupine tistih učencev, ki jih je Cirilu in Metodu dal slovenski panonski knez Kocelj. Po poreklu bi torej bil potomec naših slovenskih prednikov, prvi in doslej edini slovenski svetnik. Žal ne moremo z zgodovinskimi viri podpreti panonski oziroma slovenski izvor tega odličnega Metodovega učenca in naslednika.

Gotovo je, da je bil doma iz Metodove nadškofije, torej iz Moravske ali Panonije, po rodu Slovan, izredno nadarjen. Obvladal je slovanski, latinski in grški jezik. Zato ga je Metod določil za svojega naslednika. Metodov življenjepis pripoveduje o tem takole: "Vprašali so ga (Metoda), rekoč: Koga poznaš od svojih učencev, častiti oče in učitelj, da bi ti bil naslednik v tvojem učenju? Pokazal pa jim je enega izmed zvestih učencev, imenovanega Gorazd, rekoč: To je vaše dežele svobodni mož, pa dobro učen v latinskih knjigah, pravoveren. To bodi božja volja in vaša ljubezen, kakor tudi moja." Pismo papeža Štefana V. potrjuje to sporočilo slovanskih virov. Imenuje namreč Gorazda, ki ga je Metod postavil za naslednika, in mu prepoveduje izvrševanje službe, dokler se ne bi predstavil in potrdil svojo pravovernost v Rimu. Tudi Teofilaktov grški življenjepis sv. Klimenta priznava Gorazda za voditelja Metodovih učencev na Moravskem.

Žal vemo o njegovi nadaljnji usodi le malo. Gotovo je, da ni mogel ostati na Moravskem. Tam je prevzel cerkveno oblast Vihing, vendar ga papež ni imenoval za nadškofa. Metodova nadškofija je z Metodovo smrtjo praktično prenehala. Kot škof je Vihing deloval na Moravskem do leta 893. Tedaj je postal kancler nemškega kralja Arnulfa, naslednje leto pa passauski škof. Svetopolk je umrl leta 894. Nekaj let je nato divjal boj med njegovima sinovoma Mojmirom II. in Svetopolkom II. Leta 899 je z bavarsko pomočjo zmagal knez Mojmir II., ki je še isto leto pri papežu Janezu IX. dosegel obnovitev moravske nadškofije. Moravska je dobila nadškofa in tri škofe. Vendar novi nadškof skoraj gotovo ni bil Gorazd.

Kam je krenil Gorazd po izgonu Metodovih učencev iz Moravske, moremo le ugibati. Zanesljivih zgodovinskih poročil nimamo. Možno je, da se je napotil v pokrajine severovzhodno od Moravske na Poljsko, kamor je v pokrajine ob Visli že prej segal Metodov misijonski vpliv. Tam naj bi po mnenju nekaterih postal prvi krakovski škof. Drugi domnevajo, da se je zatekel k oglejskemu patriarhu Valpertu, ki naj bi ga postavil za škofa v Dalmaciji. Mogel bi biti tudi med tistimi učenci, ki jih je v Benetkah odkupil odposlanec bizantinskega cesarja. Carigrajski patriarh naj bi ga kot Metodovega naslednika posvetil v škofa in ga pozneje poslal oglejskemu patriarhu, da bi deloval med

Slovani tega patriarhata. Vendar so vse to le domneve. Kje je umrl, kje počiva njegovo truplo, ne vemo.

Dejstvo, da ga je svetniški nadškof Metod izbral za svojega naslednika in da so ga Metodovi učenci v Bolgariji začeli častiti kot svetnika, priča, da je bil resnično svet mož, ki je s svojo vztrajnostjo v preganjanjih zaslužil čast oltarja.

Drugi najpomembnejši učenec sv. Cirila in Metoda je bil Kliment Ohridski. Teofilakt ga imenuje Kliment Bolgarski, drugi pa ga imenujejo tudi Kliment Slovanski. Izmed vseh Ciril-Methodovih učencev imamo o njem ohranjenih največ podatkov. Vendar kraj in čas njegovega rojstva ni znan. Računajo, da se je rodil v letih od 830 do 840, najverjetneje v bizantinski Makedoniji ali Bolgariji. Bil je skoraj gotovo slovanskega rodu. Ali je ime Kliment njegovo krstno ime, ali si ga je privzel pozneje kot meniško ime v spomin na sv. Klemenca Rimskega, čigar relikvija sta sv. Ciril in Metod našla na Krimu in jih pozneje prenesla v Rim, prav tako ne vemo. Sv. Cirilu in Metodu se je pridružil v mladih letih, še pred njunim odhodom na Moravsko. Pozneje ju je z drugimi učenci spremljal v Rim. Naumov življenjepisec ve povedati, da je bil v Rimu skupaj z Naumom posvečen v duhovnika. Z nadškofom Metodom se je vrnil v Kocljevo Panonijo in potem na Moravsko. Po Metodovi smrti je skupaj z Gorazdom nastopal kot voditelj slovanskih moravskih duhovnikov. Po izgonu iz Moravske je z Naumom, Angelarjem in drugimi učenci prišel v Bolgarijo.

Bolgarija - morda njegova domovina - je postala kraj njegovega plodovitega učiteljskega in škofovskega delovanja. Takrat je Bolgarija obsegala tudi današnjo Makedonijo in prav v tej deželi si je Kliment postavil neminljiv spomenik.

V začetku je Klimenta skupaj z Naumom sprejel bolgarski velikaš Ehač. Pozneje ga je bolgarski knez Boris postavil za učitelja v porkrajini Kutmičevica. Natančno se ne ve, kje je bila ta pokrajina ob današnji tromeji med Jugoslavijo Grčijo in Albanijo. Knez Boris je Klimenta bogato obdaril, da mu je na razpolago več dvorcev in sredstva, da je mogel sezidati samostan in cerkev v Ohridu. Kliment je učiteljsko službo opravljal po Teofilaktovih podatkih sedem let (866 do 893), morda pa celo enajst let. Teofilakt namreč ne upošteva, da je za knezom Borisom, ki je umrl 893, štiri leta vladal njegov sin Vladimir, nato šele Simeon, prvi bolgarski car. V teh letih je Kliment s sodelavci osnoval neke vrste šolo, ki jo označujejo kot ohridsko književno šolo. V tem času je izučil tri tisoč petsto učencev, ki so bili sposobni prevzeti različne cerkvene službe. S tem je ustvaril možnost za ustanovitev slovanskih škofij v Bolgariji. Klimentova šola je ostala zvesta glagolici, medtem ko se je v severovzhodni Bolgariji, kjer je bilo glavno bolgarsko mesto Preslav, uveljavila cirilica.

Klimentov življenjepis živo opisuje njegovo učiteljsko delovanje :

"Nikoli ga nismo videli brez dela. Podnevi in ponoči je poučeval učence in sicer na različne načine: enemu je kazal, kako se pišejo črke, drugemu je pojasnjeval smisel napisanega, tretjemu je vodil roko pri pisanju - ali pa je molil, bral ali pisal knjige. Včasih pa je delal dvoje obenem: pisal knjige in zraven poučeval otroke." Knez Simeon, poznejši car, je Klimenta postavil za prvega slovanskega škofa v kraju Drembica in Velika. Lega tega kraja ni znana. Nekateri postavljajo to mesto v severne Rodope, drugi menijo, da bi utegnil biti to današnji Titov Veles; najverjetneje pa je bilo to Debrca-Belica v gorati pokrajini na severu albansko makedonske meje. Kot škof je nadaljeval svoje učiteljsko in vzgojno delo med ljudstvom in duhovščino. Skrbel je tudi za gospodarski pouk ljudstva in pospeševal umno sadjarstvo ter s tem dvigal ljudsko blaginjo. Posebno dober je bil do siromakov.

Teofilakt hvali tudi Klimentovo slovansko književno delovanje. Duhovnikom, ki niso bili veščji grškega jezika, je napisal lahko umevne govore za vse praznike v letu. Za Marijine praznike je sestavil lepe pohvalne govore. Pisal je življenjepise cerkvenih očetov in svetnikov. Spesnil je več cerkvenih pesmi. Nekaj Klimentovih spisov je ohranjenih še danes.

Ko je Kliment v starosti obnemogel, se je umaknil s Škofijskega sedeža v samostan sv. Pantelejmona, ki ga je v Ohridu sam sezidal. Tu je še prevedel drugi del Triodija, to je zbornika bogoslužnih pesmi, ki se pojejo od velike noči do binkošti. Umril je 27. julija leta 916. Pokopali so ga v samostanski cerkvi sv. Pantelejmona v Ohridu. Arheološka izkopavanja v zadnjem času so potrdila ta podatek Klimentovega življenjepisa. Našli so kraj njegovega groba. Ko so leta 1396 Ohrid zavzeli Turki, so spremenili samostansko cerkev sv. Pantelejmona v mošejo. Tedaj so Klimentove relikvije prenesli v cerkev sv. Bogorodice Perivleptos, ki so jo pozneje začeli imenovati cerkev sv. Klimenta. V tej cerkvi sv. Kliment še danes počiva.

Sv. Kliment je bil vreden učenec in posnemavec sv. Cirila in Metoda. Trudil se je, kot piše njegov grški življenjepis, da bi ju v vsem posnemal in v sebi upodobil. Bil je mož svetega življenja, apostolske gorečnosti in neutrudne delavnosti. Častili so ga in ga še danes častijo zlasti prebivavci Makedonije vseh narodnosti, Makedonci, Grki, Albanci in Turki kot svetnika in prosvetitelja. Mnoge makedonske kulturne ustanove se imenujejo po njem.

Na svojsten način je s Klimentom Ohridskim povezana tudi naša slovenska kulturna zgodovina. Ohranjen je namreč Klimentov govor v spomin apostolu ali mučencu, ki je vsebinsko in stilno soroden drugemu brižinskemu spomeniku, staroslovenskemu spovednemu nagovoru. Verjetno je Kliment ali že njegov učitelj sv. Ciril v Kocljevi Panoniji pri salzburških duhovnikih dobil prvotni osnutek tega

spovednega nagovora in ga predelal tako, da so danes v njem opazne sledi Cirilove književne šole. Pozneje pa je Kliment ta govor priredil tako, da ga je mogel uporabiti v spomin apostolu ali mučencu.

O sv. Naumu, ki se navaja kot tretji v skupini peteroslavljencev, poroča kratek staroslovanski Naumov življenjepis. Naum se tu imenuje Klimentov brat. Bil naj bi Klimentov starejši brat. Podatek zgodovinsko ni popolnoma zanesljiv. Res pa je, da je bil Naum najzvestejši Klimentov tovariš in sobrat na vseh apostolskih potih od Carigrada do Velike Moravske in Panonije, na žalostnem begu v Bolgarijo in tudi pri Klimentovem vzgojnem in književnem delu. Za duhovnika je posvečen v Rimu. Ko je Kliment prevzel učiteljsko službo v Makedoniji, je bil Naum postavljen za učitelja v Preslavi in okolici. Ko pa je Kliment postal škof v Veliki, je Naum prevzel učiteljsko službo v Makedoniji. Okoli leta 900 je sezidal samostan ob Ohridskem jezeru, okoli 30 km južno od Ohrida. Ta samostan je bil večkrat porušen in prezidan, na njegovih temeljih pa še danes stoji starinska cerkva, posvečena sv. Naumu.

Naum je bil Klimentov sodelavec pri prevajanju in njegovem književnem delu. Bil je eden izmed stebrov ohridske književne šole. Žal nam zgodovina ni zapustila podrobnejšega opisa njegovega dela. Vemo, da je umrl v svojem samostanu leta 910. V tem samostanu je bil tudi pokopan.

O zadnjih dveh iz števila peteroslavljencev o sv. Angelarju in sv. Savu ne vemo skoraj ničesar. Angelarja omenja Klimentov življenjepis med vodilnimi moravskimi učenci sv. Metoda. Skupaj s Klimentom in Naumom je prišel v Bolgarijo. Tu ga je vzel k sebi bolgarski velikaš Česlav, a Angelar je zaradi prestanega trpljenja kmalu umrl. Častimo ga torej lahko kot mučenika nasilja in nestrpnosti, ki so jo občutili Metodovi učenci na Moravskem.

Sv. Sava se omenja v Klimentovem življenjepisu kot sodelavec sv. Nauma. Bil je menih in je živel ter deloval skupaj z Naumom. Leto in kraj njegove smrti ni poznano. Verjetno je umrl in bil pokopan v samostanu sv. Nauma ob Ohridskem jezeru.

Pet svetnikov, učencev sv. Cirila in Metoda, predstavlja mogočen zgodovinski odmev svetniških osebnosti sv. bratov ter njunega izrednega apostolskega delovanja. Živeli in delovali so v času, ko razkol med Rimom in Carigradom še ni zarezal globoke rane v telo Kristusove Cerkve. Zato so to svetniki vesoljne katoliške Cerkve. Doslej so jih slavili Srbi, Bolgari in Makedonci tako pravoslavni kakor tudi katoličani bizantinskega obreda. Novi svetniški koledar Cerkve v Sloveniji pa je upravičeno uvrstil peteroslavljence med svetnike, ki se naj bi jih Slovenci še posebej spominjali. Njihov god bomo obhajali na smrti dan sv. Klimenta Ohridskega 27. julija. Ko se spominjamo svetih učencev Cirila in Metoda, ne smemo pozabiti na moža, ki je bil hkrati učenec in pokrovitelj sv. bratov, to je na Koclja,

slovenskega kneza v Dolnji Panoniji. Ko se je leta 867 prvič srečal s sv. Cirilom in Metodom, je "močno vzljubil slovenske knjige"; navdušil se je za slovansko bogoslužje in za idejo samostojne slovanske cerkvene province. Največ je pripomogel da je bila leta 870 ustanovljena Metodova nadškofija. Ko so Metoda nemški škofje zajeli in zaprli, je prav Kocelj ohranjal v svoj kneževini njegovo dediščino. V teh letih si je knez Kocelj dopisoval s papežem, o čemer pričata dve pismi papeža Janeza VIII., ki sta se do danes ohranili. Papež v teh pismih odgovarja, kako naj knez Kocelj ravna z možmi, ki so zapustili svoje žene in vzeli druge. Hvali njegovo skrbnost in ga imenuje "premodri mož", kar je izredno redek naziv v papeških pismih.

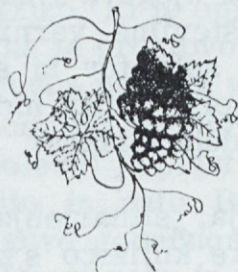
Pozneje je knez Kocelj izginil kot žrtev zvestobe Metodu in njegovemu delu. Trudil se je in končno uspel, da so nemški škofje na papeževo posredovanje izpustili Metoda. Toda Kocelju so zagrozili: "Ako imaš tega (Metoda) pri sebi, se nas ne boš dobro znebil." Dejansko jim je uspelo, da so Kocelja v začetku leta 874 odstranili tako, da se je izgubila za njim vsaka zgodovinska sled.

Če bi nam zgodovina ne bila tako nenaklonjena, bi najbrž Slovenci častili kneza Kocelja kot svetnika, kakor drugi narodi časte tiste svoje voditelje, ki so največ prispevali k njihovemu pokristjanjenju. Zgodovinski viri, ki so o Kocelju ohranjeni, ga prikazujejo v najlepši luči in to slovanski kakor tudi latinski. Ali ni morda še danes možnosti, da bi popravili zgodovinsko krivico, ki se je storila Kocelju in slovenskemu narodu, in bi začeli kneza Kocelja častiti kot blaženega?

Ob sodobnih tokovih v Cerkvi, ki na mesto starega postavljajo novo, moramo Slovenci skrbeti za svojo zgodovinsko krščansko kontinuiteto. Zato ne smemo pozabiti tistih, ki stoje na začetku našega krščanstva. Poleg sv. Modesta, prvega apostola Slovencev, se moramo s hvaležnostjo in ponosom spominjati sv. Cirila in Metoda ter njunih učencev, ki jih že častimo kot svetnike, pa tudi "premodrega moža" slovenskega panonskega kneza Kocelja.

Franc Perko

Leto svetnikov - Tretji del - Ljubljana, 1972

Nadškof Hickey o Baragi

Kaj bi učil Baraga danes?

Nadškof v Washingtonu, D.C., James A. Hickey, je govoril duhovnikom iz področja Cincinnati, osebnju, profesorjem in študentom in jezuitom Xavier University ob priliki podelitve častnega doktorata prava nadškofu Hickey-u in msgr. Lawrence-u Breslin-u, rektorju St. Mary's Seminary v Cincinnati. V govoru je nadškof Hickey predstavil Baraga kot vzornega duhovnika. Govor je bil priobčen v "The Baraga Bulletin", januar 1982. Življenjskih podatkov, ki so navedeni v govoru, tu ne objavljamo, ker so nam več ali manj znani. Opis svetniškega misijonarja je pa spodbuden. Nadškof Hickey ga je svojim poslušalcem tako predstavil:

"Ni bil lahak čas za duhovnika. Janzenizem je zastrupljal življenje Cerkve. Spoved je bila skrajno stroga, sprejem Evharistije je bil redek dogodek. Življenje Cerkve je bilo mrzlo, skoraj speče. Oče Baraga pa je bil popolnoma na razpolago za spoved in ljudstvo je prihajalo k njemu v velikem številu. Ko je pridigal, je bila cerkev popolnoma napolnjena in mnogi iz drugih župnij so ga prihajali poslušat. Zelo je skrbel za bolnike. V času, ko je bil v Šmartnem je skrbel za 69 umirajočih, medtem ko so ostali štirje duhovniki v župniji obiskali samo 35 bolnikov.

Da je ustregel duhovnosti svojega ljudstva je spisal molitvenik "Dušna paša", ki da še danes uporabljajo v Sloveniji. Tožili so ga škofu, da pretirava v pobožnosti do Najsvetejšega Zakramenta, da vpeljuje pobožnost do Srca Jezusovega in do vnebovzvetja preblažene Device. Zdi se, da sta njegova gorečnost vzbudili zavist in nezadovoljnost mnogih njegovih sodelavcev.

Končno je bil Baraga čez kake štiri leta prestavljen v Metliko, blizu hrvaške meje. Ponovno sta njegova ljudomilost pri spovedovanju in njegovi govori pritegnili številne vernike. In ponovno je padel v nemilost svojih duhovniških sobratov in svojega škofa. Skrbela jih je njegova silna delavnost, čeprav niso mogli nikoli slabo govoriti o njegovem brezmadežnem duhovniškem življenju in njegovi veliki ljubezni.

Sredi tega nerazumevanja, sitnarjenja in pomanjkanja podpore je Baraga slučajno dobil v roke knjižico s komaj 60 stranmi, na katerih so bile predstavljene potrebe škofije Cincinnati. Prikazuje polno posvečeno službo njenega pastirja škofa Fenwicka in pokaže potrebe, ki kličejo junake.

Obsežnost področja: Ohio, Michigan, sosednji teritorij Severozapada v razvoju. Verske razmere pa so bile slabe. V času pisanja, okoli leta 1823, je bil škof Fenwick, brez dvoma s pretiravanjem predstavljen "...kot škof najbolj ubožne škofije v katoliškem svetu, brez poslopij, brez cerkev, brez semenišča ali dohodkov". Takrat je bilo le osem duhovnikov v vsej škofiji. Poleg finančne pomoči poudarja knjižica, ki je bila pisana za novo organizirano misijonsko družbo, cincinnatsko potrebo po duhovnikih, ki govorijo nemško. Predvsem pa je v knjižici predstavljena stiska Indijancev v severnem mišiganskem delu cincinnatske škofije. Tamkajšnji indijanski misijoni, ki so jih uspešno vodili jezuiti, so utrpeli škodo z ukinitvijo in razpršenjem jezuitske družbe, ko je prenehala francoska nadoblast. Bili so kraji, kjer so bili Indijanci brez duhovnikov po 65 let. Generalni vikar, ki je živel v Detroitu, je moledoval. "O, ko bi se le slišali moj glas po celi katoliški Evropi. Ubogi Indijanci stradajo od duhovne lakote, pešajo in prosijo ljubezni." Na vse to je škof Fenwick odgovarjal z velikodušnostjo, toda potreboval je duhovnikov.

Baraga je dva meseca razmišljal o tej knjigi in klicu popomoči. Potem je šel avgusta 1829 - isto leto, ko je bilo ustanovljeno semenišče v Cincinnati - k svojem škofu in prosil za dovoljenje, da prestopi v škofijo Cincinnati. Pogajanja so trajala nekaj časa. Na pismo, v katerem je ponudil svojo službo škofu Fenwicku, ni bilo odgovora, pisal je ponovno in še tretjič. Odgovora ni bilo, ker je bil škof Fenwick sam v Severnih misijonih, kjer je skušal osebno nuditi Indijancem priliko za utrditev vere. Ko se je vrnil v Cincinnati, je dobil tri pisma iz Slovenije in je takoj odgovoril. Odgovor je končno dosegel očeta Barago v septembru 1830, celo leto od tedaj, ko se je prostovoljno ponudil.

Bil je zelo vesel in se je pripravil, da odpotuje čimprej mogoče. Odhod iz župnije ni bil lahak, verniki so bili v solzah ob izgubi duhovnika, ki so ga ljubili in spoštovali. Bil je ganljiv prizor, ko so ga spremljali ob cesti in molili in jokali. Baraga je šel tedaj na Dunaj k nanovo upostavljeni Leopoldinski ustanovi, družbi ustanovljeni pod pokroviteljstvom avstrijskega cesarja v pomoč misijonom, posebno v Ameriki in v prvi vrsti za cincinnatski misijon.

Ta družba je izdala knjižico, ki je opisovala potrebe tega področja, kar je Baraga nagnilo, da se je prostovoljno javil in dejansko je bil on prvi kandidat, ki ga je ta družba poslala v misijone.

1. decembra 1830 je odpljul iz Evrope kot potnik na krovu. Po viharjih in močni morski boleznii je pristal v New Yorku 31. decembra 1830. Obiskal je Filadelfijo in nato Baltimore, kjer ga je sprejel nadškof, ki je pohvalil njegovo gorečnost in željo služiti Indijancem. Baltimore je zapustil na poštnem vozu in je prišel v Cincinnati šest dni pozneje 18. januarja 1831.

Škof Fenwick je bil zelo vesel. Ni ga pričakoval pred pomladjo,

zgodnji prihod mu je dal priliko, da spozna deželo in da začne študirati razne jezike. Povedal je Baragi, naj ostane čez zimo v Cincinnatiju in ob svoji prvi škofovski vizitaciji ga bo vzel s seboj in ga namestil na primernem mestu, da bo služil Indijancem.

Baragova pisma opisujejo škofa Fenwicka kot zelo ponižnega moža, ljubeznivega, gorečega in zelo vernega. Tedaj sta bili v Cincinnatiju le dve skupščini: ena angleško govoreča, druga pa nemško. Resnično se zdi, da je bilo v škofiji leta 1831 le deset cerkev. Baraga je pridigal trikrat tedensko nemško, imel katekizem za nemške otroke, in hodil k bolnikom, ki so klicali duhovnika, in opravljal redne dušnopastirsko dolžnosti. Mnogo časa je porabil za učenje angleščine in indijanskega jezika. Polnokrven Ottawa Indijanec iz Arbre Croche, Michigan, je bil tedaj v Cincinnatiju v želji, da začne študije za duhovništvo. Postal je Baragov učitelj.

Stanovanjska hiša škofa Fenwicka je bila dom za duhovnike in za semeniščnike. Bilo je ubogo, razpadajoče poslopje. A s pomočjo Leopoldinske družbe je škof Fenwick postavil trinadstropni kolegij za \$7.500. Še ni bilo popolnoma končano, ko je prišel Baraga. To je bila posebna točka križišča za Friderika Barago in univerzo, ki jo proslavljamo. 1831 je videlo dopolnjenje Fenwickovega načrta za začetek kolegija. Lahko si predstavljamo sanje in upanje, ki so ga gojili škof Fenwick in njegovi duhovniki, ko so delali načrt za začetek vzgojnega podjetja, ki je bilo tako potrebno za ljudstvo in kler. Bil je čas hitre in neurejene rasti za državo Ohio in posebno mesto Cincinnati. Prekopi in ceste so odpirali v notranjosti države dotok naseljencev. Cincinnati je bilo že znano kot "Queen City" cele doline Ohio. In v vsej tej hitri rasti je katoliška Cerkev v obširna škofiji Cincinnati doživljala potrebe in zahteve, ki jih pred četrto stoletja niti slutili niso. Prihod škofa Purcel-a in vabilo Družbi Jezusovi za osebje ateneja je bilo še v bodočnosti, ko sta Fenwick in Baraga živela skupaj v Cincinnatiju leta 1831. Skupno z drugimi duhovniki in študenti so bili res heroični vzorniki in tako usposobljeni za rast in razvoj Cerkve na tem področju in velike univerze ter ateneja, ki ju proslavljamo danes.

Po naročilu škofa Fenwicka je bila Baragova dolžnost napisati posebno zahvalno pismo Leopoldinski družbi, ker so bile po njeni denarni podpori in po njem samim, prvim misijonarjem omogočene te prve stopinje.

Ko je prišla pomlad, je škof Fenwick poslal Fathra Barago na majhno misijonsko potovanje z navodilom, naj ga pričaka v Daytonu. Ko je bil tam, je oskrboval katoličane in je bil tudi povabljen, da je pridigal v protestantski cerkvi. To je bila zanj nova izkušnja; utrdila je njegovo željo biti misijonar. Škof Fenwick se mu je kmalu pridružil v Daytonu in nato sta šla na sever v Detroit, kjer je Baraga opravil dušnopastirsko delo med francosko in nemško govorečimi katoličani. Nato sta potovala na ladji do Mackinac-a. Končno sta prišla v župnijo,

ki jo je škof Fenwick določil za Barago. Imenovala se je Arbree Croche, nekakšno središče za tedanje Indijance. O tem novem domu je Baraga pisal: "Srečen dan, ki me je privedel med Indijance, pri katerih bom ostal vedno do zadnjega diha mojega življenja, ako je to božja volja."

Ko je Baraga začel svoje delo, je bilo področje škofije Cincinnati večje kot cela Francija. Območje, v katerem je živelo večje število Indijancev, je bilo zelo obširno in misijonar je moral potovati v kanuju, jahati na konju ali hoditi peš. Pozimi je moral hoditi večinoma na krpljah. In njegovi Indijanci so zelo trpeli. Njihovo razmerje do zvezne vlade je bilo zelo napeto; v najboljšem položaju so jih imeli za državne sirote. Razumljiva je njegova skrb, ker je zvezna vlada tako trdo postopala z njimi. Drugi resen problem je bilo pohujšljivo postopanje belih trgovcev in špekulantov, ki so jim prodajali žganje z velikim dobičkom. Pijančevanje je postalo velik problem za domorodne Amerikance, največ zato, ker so jih navajali k temu beli trgovci, ki so bili željni velikega dobička.

Ko je Baraga prišel v kraj misijona, je najprej zgradil cerkev, šolo in dom. Zelo je skrbel, da dobi učitelje za šolo, da bi kolikor mogoče več njegovih katoliških Indijancev tam dobilo vzgojo. Sam je precej napredoval v indijanskem jeziku in napisal slovnico in slovar, ki je še danes uporaben. Napisal je okoli 32 knjig v očipvejskem jeziku, med njimi važen katekizem. V Arbree Croche-u je začel takoj delati. V 28 mesecih je krstil 547 Indijancev in spremenil mlačen misijon v razgibano katoliško skupnost.

Leta 1833 je bila ustanovljena škofija Detroit in Baraga je bil ločen od cincinnatske duhovščine. A nadaljeval je isto misijonsko izročilo, katerega je prejel od škofa Fenwicka. Pod vodstvom škofa v Detroitu je ustanovil misijon v Grand Rapids, Michigan, in nato 1835 misijon med Očipvejci Gornjega jezera v La Pointe, na Madeline otoku. V 1843 je upostavil misijon v L'Anse ob Keweenaw Bay v Gornjem Michiganu. Medtem je odkritje bakra na polotoku Keweenaw pritegnilo poleg Indijancev tudi priseljence. V vsem tem je bil Baraga popolnoma posvečen misijonarjenu in je potoval na dolgih razdaljah od Sault Ste. Marie in Mackinaw do Keweenaw Bay peš ali v kanuju, pogostokrat v resni nevarnosti za svoje življenje. Ob neki priliki je moral obiskati skupino Indijancev v oddaljeni vasi. Da je prišel tja, je hodil brez pretrganja 24 ur ponoči in podnevi na krpljah; imel je samo kos kruha v žepu. Ko je došel tja, so bili Indijanci presenečeni nad tem junaštvom, on pa je to vzela kot nekaj navadnega in se je zahvalil Bogu, da mu je pomagal, da se ni ustavil, zakaj zmrznil bi od mraza. Ob nedeljah je moral pridigati petkrat, dvakrat indijansko, dvakrat francosko in enkrat angleško. Imel je pogostno spovedovanje ljudstva, pouk novospreobrnjenih Indijancev in obiske bolnikov.

1853 je sveti sedež upostavil na mišiganskem Gornjem polotoku apostolski vikariat z jurisdikcijo ločeno od Detroita. Sault Ste. Marie

naj postane škofijski sedež. Tako je bil Baraga posvečen v škofa 1. novembra 1853 v katedrali v Cincinnatiju. Nadškof Purcell, škof Lefevre iz Detroita in škof Henni iz Milwaukee so bili soposvečevalci. Škof iz Louiseville je pridigal.

Nov škof je bil odgovoren za področje ob Gornjem jezeru, celotni Gornji polotok Michigana, kakor tudi za indijanska naselja sosednjih škofij, katerih škofje so prosili za pomoč. 1857 je bil vikariat povzdignjen v škofijo in 1866 je prenesel sedež škofije iz Sault St. Marie v Marquette.

Kot škof se je udeležil važnega provincialnega koncila v Cincinnati, ki se je vršil v letu 1855. In 1858 je prišel na drugi provincialni koncil v maju istega leta. To priliko je tudi porabil, da je iskal priliko za izdajo molitvenika v otavskem in očipvejskem narečju.

V Cincinnati se je vrnil 1861 za tretji provincialni koncil; tedaj se je že staral in je bolehal. Ker je bilo jezero še zamrznjeno, je moral potovati na krpljah vso pot od Sault Ste. Marie do Mackinaw, dva dni in pol hoje. Nato od Mackinaw do Alpe je potoval peš in na saneh s pasjo vprego, pet dni potovanja. Iz Alpe v Detroit se je peljal s parnikom in od tam v Cincinnati z vlakom.

Vse to ni bilo lahko življenje. Bilo je treba podpirati šole in pospeševati treznost med Indijanci. Baraga sam je bil abstinent v zahvalo za božjo rešitev pred pijano drhaljo Indijancev v misijonu v Grand Rapids-u. Imel je tudi težave z zastopnikom vlade ZDA za Indijance. Na žalost sredi 19. stoletja ni bil čas za ekumensko sodelovanje. Protestantske skupine so hotele ovirati Baragovo delo in delo njegovih duhovnikov med Indijanci. Pomanjkanje duhovnikov je bilo dolga leta glavna Baragova zaskrbljenost. Ves čas, ko je bil škof, je imel samo 17 duhovnikov za obširno področje, za katerega je bil odgovoren. Med tem časom je zrastle število obljudenih krajev od 16 do 31. Škofija je bila razdeljena v okrožja, katera bi lahko imenovali župnije, a Baraga jih je raje imenoval misijone. Materialnih dobrin škofija skoro ni imela. Akoravno je imel vsak misijon eno ali več cerkev, so bile zelo majhne. Skoro vedno je bila v vsakem misijonu šola in hiša za misijonarja.

Ko je bil Baraga 1866 na drugem plenarnem baltimorskem koncilu, ga je zadela kap. Čeprav je bil zelo slab, je vztrajal, da se vrne v Marquette, da spolni obljubo narejeno ob svojem prvem prihodu med Indijance, da bo namreč umrl med njimi. In tako je bilo 19. januarja 1868 v Marquette-u, Michigan, ko je zaključil svoje junaško življenje. Njegov generalni vikar Father Edward Jacker je bil pri njem. Odšel je domov k Bogu isti dan, katerega je Cerkev po tedanjem koledarju posvetila presvetemu Imenu Jezusovemu, zanj dan posebne pobožnosti. Mraz in vreme je bilo tako, da je bilo navzočih (pri pogrebu) le šest duhovnikov, a obsežna cerkev ni mogla sprejeti množic ljudstva, katoličanov in nekatoličanov, ki so prišli iz Marquette-a in okolice.

Duhovnik, ki je kmalu po njegovi smrti pisal nadškofu Purcell-u v Cincinnati je primerjal življenje in smrt Barage s smrtjo sv. Frančiška Ksaverija:

"Ko premišljam o življenju našega častitljivega in svetniškega škofa, polno odpovedi, kronanega z tako velikim uspehom v spreobračanju duš, ko si predstavljam njegove zadnje trenutke in njegov pogreb, imam pred očmi življenje in smrt sv. Frančiška Ksaverija, apostola Indije, in ga primerjam z Barago, apostolom Indijancev. Ali ni bil srečen naš dobri škof sredi svoje bolezni, ko je videl, da mu je Bog naklonil milost smrti sredi svoje črede na mejah Gornjega jezera, ob katerem je šel tolikokrat na svojih krpljah in je taboril in spal v snegu, da bi lahko pridobil druge za Kristusa."

In nadaljuje:

"Ako primerjamo svoje trdote s tem, kar je moral prestajati pokojni škof med 36 leti, ki jih je preživel med Indijanci, nas je sram in smo kot pritlikavci ob tem velikanu."

Tako je šel domov k Bogu človek, katerega poseben cilj in poklic je bil, biti duhovnik Cincinnatija, da je odgovoril potrebam najbolj ubogih in najbolj zapuščenih v najbolj skromnih in oddaljenih delih škofije. In kako je uspel! In vendar mislim, da bi bil prvi, ki bi danes dejal z Materjo Terezijo "Nismo poklicani, da bi bili uspešni, marveč smo poklicani, da smo zvesti!"

Naj v glavnih potezah sledim nauku, ki bi ga lahko dal ta cincinnatski duhovnik po 150 letih, ko je bil prvokrat vpisan v seznam nadškofije.

Mislím, da bi nas spodbujal kot duhovnike in škofe, naj bomo velikodušnega srca. Svaril bi nas, naj ne dopustimo, da bi bili k sebi usmerjeni, zaviti v materialno udobje, na katerega se tako naslanjamo. Friderik Baraga je zapustil udobno dediščino; dal jo je svoji sestri, ko je postal duhovnik in se je od nje popolnoma odtrgal, ko je prišel v Ameriko kot misijonar. Bil je odvisen od darov Leopoldinske družbe in od drugih v Evropi, da je lahko vztrajal v svojem delu. Tudi geslo, ki si ga je vzel kot škof, podčrtuje čut za velikodušen cilj; uporabljal je namreč latinski stavek "Unum est necessarium" - "le eno je potrebno".

Mislím, da bi nam govoril o vrednosti posameznika. V naših dneh stojimo pred veliko nevarnostjo razosebnjenja. V dobi kompjuterjev, skupinskih postopkov in tehnike tako lahko pozabimo posameznike, katerim moramo služiti. Friderik Baraga gre na dolga in nevarna potovanja, da pomaga umirajočemu Indijancu: videl je vrednost sleherne posamezne človeške osebe.

Mislím, da bi nas svaril pred elementi, ki ubijajo človečnost v naši družbi: mamila, pornografijo, pomanjkanje spoštovanja zakonske zaveze. Boril se je proti alkoholu, ki so ga mnogi uporabljali načrtno za goljufanje in uničenje človeške osebe Indijancev. Sem popolnoma gotov, da bi nam danes govoril o naši nujnosti v obrambo vrednosti sleherne človeške osebe.

Gotov sem, da bi se zelo prizadeval za katoliško vzgojo, v šolah in v Bratovščini krščanskega nauka. Baraga se je neprenehoma trudil v poučevanju vere. Da bi naredil pouk bolj praktičen, je napisal poseben katekizem v indijanskem jeziku, trud, ki mu je vzel veliko časa, stroškov in tudi nerazumevanja. Vedno se je prizadeval za upostavitve šol, da bi imeli njegovi Indijanci možnost strniti svojo vero s svetnim učenjem. Ni se bal pozivati tedanja vladno birokracijo v korist pravic in verske svobode svojega ljudstva.

Gotov sem, da bi nam Baraga govoril o potrebi duhovniškega razumevanja in podpore. Pomanjkanje tega je bila zanj velika preizkušnja v Sloveniji. Tam je bil obdan od sobratov duhovnikov, ki so bili okuženi s hladnostjo in mrtvilom, ki je bilo značilno za janzenizem. Njegovo družabnost v Cincinnatiju in navzočnost drugih duhovnikov je bila zanj velika tolažba. Brez dvoma je bilo težko preživeti toliko časa na misijonih brez tega duhovniškega bratstva.

Govoril bi nam o nujnosti molitve kot nenadomestljive osnove za naše delo. Kljub dolgim uram potovanja v misijonih in kljub velikih zahtev tistih pionirskih pogojev pred 150 leti, je Baraga prebil vsak dan veliko časa v molitvi. Tudi v tem je pokazal velik čut za stvari, ki imajo prednost.

Pred vsem sem pa gotov, aki bi se mogel Friderik Baraga, cincinnatski duhovnik, danes vrniti med nas kot je nekoč stal v zgodnjem razdobje iste univerze, da bi nam govoril o predanosti. Predan je bil DUHOVNIŠTVU CERKVE po vodstvu sv. Klemene Marije Hofbauerja. Predan je bil CINCINNATSKIM MISIJONOM pod vtisom knjižice, ki jo je dobil od Leopoldinske družbe. PREDAL JE SEBE INDIJANCEM in je naredil obljubo, da bo med njimi živel in umrl. In kot star in utrujen, zadet od težke kapi, je odšel skoro neopazno od baltimorskega koncila, da bi ga njegovi dobro misleči prijatelji ne bi obdržali tam iz zdravniških razlogov. Obljubil je, da bo umrl med Indijanci in Bog mu je dal milost, da je bil zvest tej zaobljubljeni zvestobi.

Moji bratje, sodim, da je primerno, vključiti v to obhajanje Atheneja kot kolegija, univerze in semenišča spomin tega največjega cincinnatskega duhovnika. Zadeva za njegovo beatifikacijo napreduje in njegov zgled nas spodbuja.

Slovenski misijonar Pirc

posredovalec za mir

med indijanskim uporom v letu 1862

Indijanski upor proti belim naseljencem leta 1862 se navadno prikazuje kot divjaški in nečloveški. Zgodovinarji navadno opisujejo indijanske zmage v bitkah kot kruto pobijanje belih in zmago belih kot zmagoslavje pravičnosti. Čeprav ni mogoče opravičevati upora Sioux Indijancev, se vendar zmanjša krivda Indijancev, ako upoštevamo ravnanje nekaterih belih naseljencev in zastopnikov zvezne vlade. Prelivanje krvi bi se lahko preprečilo, ako bi vladni zastopniki ob pravem času pokazali vsaj nekaj razumevanje in pravičnosti.

Če pogledamo na vzroke indijanskega upora, bomo videli, da je nastal iz več razlogov. Nekateri razlogi segajo v preteklost, nekateri pa so bili občasni.

Prihod belega človeka v Minesoto je pomenil stalno zmanjševanje indijanske zemlje. Indijanci so zemljo odstopali na podlagi pogodb. Pogodbe je rod Sioux podpisoval ne zato, ker je rajši dobil gotovino, pač pa iz strahu, da bi bila zemlja odvzeta brez kakršne koli odkupnine, ako ne bi bilo prišlo do pogodb. Podpis pogodbe je za ta rod pomenil izbiro manjšega zla. Najvažnejša pogodba je bila podpisana v kraju Traverse des Sioux v letu 1851. Z njo se je rod Sioux Indijancev odpovedal 21 milijonom akrov zemlje za odškodnino en milijon šeststopetinšestdeset tisoč dolarjev v gotovini in za letno izplačevanje rente za dobo petdesetih let.

Poslej je bil rod Sioux stisnjen v dve rezervacije ob gornjem toku reke Minnesota. Veliko sporov med Indijanci in belimi je izhajalo iz nerazumevanja o višini in načinu izplačevanja odškodnine. Prekupčevalci bele in mešane krvi so preslepili Indijance, da so prepisali prenos okoli štiristo tisoč dolarjev gotovine na razne mešetarje. V upanju, da bodo dobili zvišano letno odškodnino, so Sioux Indijanci leta 1858 prodali polovico svoje rezervacije severno od reke Minnesota. Zopet so večino izkupička pobrali prekupčevalci, da se je razočaranje rodu Sioux se povečalo.

Letna plačila v gotovini in v naravi so se navadno delila koncem junija. V letu 1862 je kongres v Washingtonu pozno sklepal in poleg tega je še Zakladno tajništvo zavleklo izplačilo, ker je izgubilo en mesec z razpravljanjem, ali naj se denar izplača v zlatu ali v bankovcih. Pošiljka z 71 tisoči dolarjev v zlatu je res prispela 16. avgusta v St. Paul. Izplačevanje pa je bilo v tem letu nujnejše kot druga leta, ker so Indijanci živeli v skrajnem pomanjkanju zaradi slabe letine prejšnje leto.

V juliju 1862 se je pred indijanskim agentom T. J. Galbraithom pojavilo kakih pet tisoč lačnih Indijancev z zahtevo po hrani v skladiščih. Agent je sicer želel razdeljevati hrano istočasno z letno rento, na katero je še čakal, a je vendar razdelil nekaj hrane, da bi preprečil nered. Četrtega avgusta je petsto Indijancev vdrlo v skladišča in odneslo nekaj moke. Nered se je dal preprečiti edino z obljubo o delitvi večje količine hrane. Indijanci so obljubili vrniti se v svoje vasi in čakati na letno denarno izplačilo samo pod pogojem, da bodo dobili večjo količino hrane.

Do prvega prelivanja krvi ni prišlo po nobenem načrtu. Ko se je 17. avgusta skupina štirih indijanskih lovcev vračala z neuspešnega lova, je napadla farmo in ubila pet oseb. Pri seji indijanskih poglavarjev se je uveljavil poglavar Little Crow (Mala vrana) in se postavil na čelo upornikom in to kljub svarilom nekaterih drugih poglavarjev istega rodu. Upor se je hitro razširil in zajel presenečene belce, ki kaj takega sploh niso pričakovali.

Poročila o indijanskem uporu rodu Sioux se gibljejo med 500 do 1400 mrtvih vojakov in civilistov. Tedanji predsednik Lincoln je cenil število mrtvih na 800. Število beguncev, ki so zapustili svoje domove in pribežali v utrjene postojanke, se je štelo v tisočih. Odpor proti indijanskemu uporu se je organiziral predvsem v mestu New Ulm in v Fort Ridgley. Ko so prišli na pomoč vojaki, se je odpor organiziral tudi v drugih krajih. Zmaga vojaške odprave pod vodstvom generala Sibleya je končno 26. septembra strla indijanski upor.

Nemiri med Očipvejci

Prav na dan, ko se je začel upor rodu Sioux, se je razvedelo, da so se začeli zbirati bojovníki tudi med Očipvejci. Uporniki rodu Sioux so hoteli pregovoriti tudi Očipvejce, da bi se jim pridružili. Poglavar Očipvejcev v Minnesoti z imenom Hole-in-the-Day je bil nedolgo pred tem v Washingtonu, kjer se je osebno prepričal o težkem položaju države med državljansko vojno, ko so armade južnih konfederiranih držav zadale precej težke poraze zveznemu vojaštvu. Poleg tega je zaradi novačenja med mešanci v svojem okrožju sklepal, da je država postala šibka. Poročila so tudi navajala, da sta se sestala Hole-in-the-Day in Little Crow prejšnjo pomlad v St. Paulu na pomenek o skupnem načrtu za upor.

Slovenski misijonar Franc Pirc, ki je tedaj stanoval v Crow Wingu in je na lastne oči videl ropanja Očipvejcev, je zvedel tudi, da je poglavar Hole-in-the-Day odklonil oditi na pogajanja v Fort Ripley kjer ga je čakal zvezni komisar za indijanske zadeve. V tem usodnem času se je zato Pirc odločil, da sam poseže v dogajanja. Vsi njegovi uspehi med Indijanci bi bili uničeni, ako bi država proglasila splošno

Cerkev sv. Jožefa v mestecu Pierz v Minnesoti. Krajevno ime je bilo izbrano v čast slovenskemu misijonarju Pircu. Ena ulica v mestu nosi ime po rojstnem kraju misijonarja Pirca - Kamnik Street.

vojno proti Indijancem. Na vsak način je hotel rešiti svoje Očipvejce, kljub temu, da so poglavarji v začetku odklonili vsako njegovo posredovanje. Končno se je odločil, da sam poišče poglavarje v njihovem skrivališču. Pri tem svojem poslanstvu je uspel in s tem rešil Očipvejce uničenja, rešil pa tudi življenje stotinam belih naseljencev.

O tem svojem poslanstvu je poročal v Evropo, ponosen na to, da se njegovi spreobrnjenci niso udeleževali uporov. Čutil pa se je dolžnega, da pomaga Indijancem, tudi tistim, ki niso bili "njegovi". Poročilo je pisano seveda s stališča dobe in mišljenja dobe. Prav zato pa je dokument prvenstvene važnosti ne samo za zgodovino države Minnesota, ampak tudi za uspehe našega rojaka pri delovanju za Indijance. Iz poročila tudi vidimo, da je Pirc znal govoriti očipvejski jezik, ni pa obvladal drugih indijanskih jezikov.

Pirčevo poročilo o posredovanju za mir

Ponovno podajam poročilo o misijonskem stanju in o svojem delovanju pri Očipvejcih, Indijancih v državi Minnesota v Severni Ameriki.

V usodnem letu 1862 sem samo spomladi napravil izlet k svojim šesterim indijanskim misijonom, da bi poskrbel za katoličane, zdravil veliko bolnikov s svojimi homeopatičnimi sredstvi in krščeval otroke. Pri spreobračanju poganov pri očipvejskem narodu sem pa v preteklem letu žel samo skromne uspehe, ker je poleti izbruhnil upor nekih hudobnih Indijancev proti belim naseljencem. Zato sem zastavil svoje moči, da bi upor divjakov zavrl in preprečil njegovo razširjenje. Kar pa so časnikarji napisali o naših divjih Indijancih toliko pretiranega in neresničnega, želim podati kratko in resnično zgodovino tukajšnjega upora.

Naše uboge Indijance Očipvejce so že več let neusmiljeno goljufali skopi trgovci s kožami, večino so pokvarili žganjarji, nekateri nepošteni uradniki so jih delno oropali imetja in, kot se govori, so jih naščuvali južni uporniki preko svojih tajnih zarotnikov. Med njimi je nad 400 mož iz protestantskih indijanskih misijonov v okrožju Gerl Lake in Leech Lake prijelo za orožje, oblikovalo pod vodstvom poglavarja Hole-in-the-Daya roparsko skupino in izropalo belcem nad 100 glav živine poleg hrane in obleke. V kolikor je meni znano niso prelili nobene človeške krvi, povzročili pa so velik strah in trepet po okolici. Proti njim so poklicali vojaštvo in oborožene bele naseljence, da bi divjake uničili ali pa pregnali iz države Minnesote.

Naš dobrotljivi predsednik je takoj poslal komisarja gospoda McDola iz Washingtona, da bi zapeljancem ponudil odpuščanje in mir. Namesto, da bi bili prišli v Crow Wing k sklenitvi miru, so naslednjo noč oropali neko hišo v bližini Crow Winga ter sklenili tudi to mesto izropati in zažgati. Ko sem po prijaznem Indijancu zvedel za ta hudobni naklep, sem se sam napotil z ruto tobaka v eno miljo oddaljen tabor upornikov v temen gozd onkraj reke Mississippi. Na pol poti sem srečal dva črno pobarvana jezdeca, ki sta na vso moč jahala proti meni in sta imela povelje ustreliti vsakega belca, ki bi ga zasledila na tej poti. Potegnil sem svoj robec iz žepa, ga dvignil ter stopil nekaj korakov proč od poti. Jezdeca sta me samo pogledala in molče jezdila naprej. Kmalu sem dosegel prvo stražo, ki je štela kakih 30 mož. Obkolili so me in vprašali: "Oče, kam pa si ti namenjen?" Odgovoril sem jim, da želim govoriti z njihovimi poglavarji. "To ni mogoče, oče," so mi odgovorili, "ker noben belec ne sme k njim!" Pokazali so mi črto preko kolovoza, katerega ni smel prestopiti noben belec. Zasmejala sem se temu in dvignil nogo z besedami: "Ne bojim se vaše smrti!" Tisti trenutek so me zgrabili štirje, me dvignili in postavili kakih 10 čevljev preko črte ter mi smeje rekli: "Oče! Ti nisi

prekoračil črte proti prepovedi naših poglavarjev, nesli smo te preko, živ boš ostal!" Nekaj korakov naprej so mi pokazali drug znak z dvema črtama preko poti s trdnim zagotavljanjem, da bom gotovo izgubil življenje, če bom šel naprej, ker se tam pričinja tabor poglavarjev. Rekel sem jim, če je tako, potem naj poglavarji pridejo k meni. Poslal sem nekoga k poglavarjem, da bi jim sporočil svoj prihod in jih povabil k sebi. Res so takoj prišli. Pozdravil sem jih in jim ponudil tobaka v znak prijateljstva, kar jih je zelo razveselilo. Vprašal sem jih, zakaj so prišli semkaj in kaj nameravajo delati. Nihče ni odgovoril. Mrko so gledali drug drugega in sklonili glave. "Če nočete govoriti," sem rekel, "potem bom jaz vam govoril, samo poslušajte me: To že veste, da so duhovniki božji poslanci, ki oznanjujejo vsem narodom božjo voljo in jih učijo resnico, da bi vse odvrnili od zla in jih opominjali k dobremu."

Vseh pet poglavarjev z vso indijansko tolpo vred me je obkolilo in radovedno poslušalo moje besede. Imel sem polurni indijanski govor, v katerem sem jim resno razložil, kako nespameten in nepremišljen je njihov upor proti mogočnemu belemu narodu, kako je rop velika pregreha pred Bogom in prelivanje krvi vnebovpijoč greh, ki mu vedno slede največje časne in večne kazni. Končno sem jim z očetovskim sočutjem živo razložil strašne posledice njihovega škodljivega upora, če bi ga nadaljevali. Povedal sem jim, da gre nadnje že več čet hrabrih vojakov in mnoge enote razjarjencev, ki jih bodo obkolili in vse Indijance pobili, poiskati in pokončati hočejo celo njihove žene in otroke. Nato sem jim dal dober nasvet, kako najboljše izkoristiti čas treh dni, ki jim je dan za odločitev. Svetoval sem jim, naj pridejo v Crow Wing, da se poravnajo medsebojni spori in sklene ugoden mir.

Uboge divjake je ganil moj govor in jim razložil položaj. Vsevprek so klicali: "E, E Nose! Da, da oče!" Glavni poglavar Hole-in-the-Day mi je podal roko in rekel: "Oče! Takoj danes hočemo priti v Crow Wing in skleniti mir, tudi ostali štirje poglavarji so glasovali za to."

Indijanci so prišli v Crow Wing in v nekaj dneh so se poravnali vsi spori, vsi so obojestransko vse odpustili in sklenil se je mir. Divjaki so obljubili sprejeti krščansko vzgojo in splošno omiko in poglavarji so me naprosili priti v njihove naselbine in vzdrževati katoliške misijone med njimi.

Zagotovil sem jim to, čim bom dobil duhovnika pomočnika in potrebna sredstva za vzdrževanje. Tako se je bil torej po mojem prijateljskem prigovarjanju in božji Previdnosti ta tako grozeči upor divjakov očipvejskega naroda srečno končal, da nismo pričakovali nobene nevarnosti več. Končno moram se v svojo tolažbo in svoj ponos pripomniti, da noben Indijanec iz mojih šestih indijanskih misijonov očipvejskega naroda ni sodeloval pri tolpi vstašev. Vsi uporniki so bili divji pogani ali pa pijanci iz protestantskih misijonov tega naroda.

Čeprav na zahodu Minnesote živeči Sioux Indijanci ne spadajo v

Executive Mansion,

Washington, December 6th, 1862.

Brigadier General H. H. Sibley
St. Paul
Minnesota.

Ordered that of the Indians and half-breeds sentenced to be hanged by the Military Commission, composed of Colonel Lucock, Lt. Colonel Marsh, etc, Captain Grant, Captain Bailey, and Lieutenant Olin, now lately sitting in Minnesota, you cause to be executed on Friday the nineteenth day of December, instant, the following names, to-wit

"Je-hu-hoo-mu-chai"	No. 2.	by the record.
"Jagon" alias "Pleu-doo-tai."	No. 4.	by the record.
"My-a-tek-to-wah"	No. 5.	by the record.
"Koin-han-shoo-ko-yag."	No. 6.	by the record.
"Muz-ga-lom-a-doo."	No. 10.	by the record.
"Mah-pay-doo-tai."	No. 11.	by the record.
"Ma-hu-hoo."	No. 12.	by the record.
"Soo-mu-mi."	No. 14.	by the record.
"Ja-te-mi-na."	No. 15.	by the record.

"Koo-kim-hudag."	No. 373.	by the record.
"O-ga-tay-a-koo."	No. 377.	by the record.
"Mey-hoo-wag-wai."	No. 382.	by the record.
"No-kim-goo-nai."	No. 383.	by the record.

The other condemned prisoners you will hold subject to further orders, taking care that they neither escape, nor, subjected to any unlawful violence.

Abraham Lincoln, President of the United States.

Prva in zadnja stran odločbe predsednika Lincolna
o 38 smrtnih obsodbah Indijancev.

moje misijonsko okrožje in zato nimam naloge vključevati jih v svoje misijonsko poročilo, naj zaradi milejše sodbe okoliščin vendar mimogrede omenim njihove divjaške grozovitosti storjene v revolucijskem besu.

Ti ubogi divji indijanski narod, katerega so že deset let vodili dobro plačani protestantski misijonarji, še ni dobil nobene verske izobrazbe. Zato je divjala njihova pogubonosna vstaja, nastala iz podobnih vzrokov kot med Očipvejci, da se je slišal krik, namreč ta, da jih je treba popolnoma uničiti, ker so zagrešili rope in umore belih

naseljencev v več naselbinah, še posebno pa so zagrešili grozovitosti v nemškem mestu New Ulm na reki Minnesota, kjer so ubili skoraj vse prebivalce in mesto zažgali.

Zdi se, da je bila posebna kazen božja, ker so bili vsi meščani odpadli katoličani, ki niso hoteli slišati o kakem duhovniku in cerkvi. Gradili so svoje hiše v novem mestu veri navkljub večinoma ob nedeljah in so živeli zelo razuzdano. Ti predrzni ljudje, ki so zatajili vero, so ob našem lanskem prazniku Sv. Rešnjega Telesa uprizorili grozljivo pohujšanje. Vodili so z rožami, trakovi in venci slovesno okrašenega vola v procesiji po mestu in ga na štirih postajah častili z glasbo, plesom in pogansko predrznostjo ter ga končno kot žrtev zažgali. Zato se ni treba čuditi, da so divji Sioux s svojo nezaslišano grozo morali služiti kot šiba božja, podobno kot poganski Rimljani pri razdejanju Jeruzalema. Ta svareči primer naj nevernim odpre oči in srca k pokori, verne pa krepi v strahu do Boga, pravičnega sodnika.

Hrabri general Sibley je s svojimi vojaki takoj sledil Sioux Indijancem in jih je ujel 1800 z ženami in otroki vred. Upornike so ločili in jih 300 zvezanih pripeljali v Fort Ridgley, kjer so bili obsojeni na smrt. Najhujše med njimi, 38 mož po številu, so 26. decembra obesili. Od tega jih je duhovnik Ravoux 33 spreobrnil in katoliško krstil. Drugi pričakujejo podobno usodo. Ostalih 1500, med katerimi so tudi žene in otroci, so zastraženi v Fort Shelling. Preteklo zimo sem v spremstvu generalnega vikarja Ravoux-ja obiskal te nedolžne uboge divjake. Primerno sem jim pridigal v francoščini, kar se je prevedlo v indijanski jezik. Veliko mater nama je ponudilo svoje ljube otroke za krst. Od teh sva jih 14 krstila. Prečastiti gospod Ravoux je tam krstil že 175 otrok in bolnikov, od katerih jih je Bog že več vzel k sebi. Ta stari bolni duhovnik mi je rekel, da bi lahko v kratkem vse pridobili za našo vero, če bi pri njih stalno imeli dobrega mladega duhovnika. Pri generalu Sibleyu v St. Paulu sem se zavzel za te uboge divje Sioux, da bi skrbel za njih in z njimi ravnal po človeško. Pri prevzvišenem škofu sem posebno priporočil nujno potrebo po duhovnikih za spreobrnitev Indijancev Sioux in Očipve. Toda odkod naj dobi duhovnike in jim preskrbi vzdrževanje, ko je dobri škof sam reven, da se komaj sam vzdržuje in ne more odpreti semenišča. Njegovih 20 duhovnikov mora oskrbovati 111 misijonskih postaj. Vrnil sem se k svojim ljubim Očipvejem s škofovim blagoslovom. Čaka me več dela kot ga lahko opravljam pri svojih letih. Koliko bi lahko napravili za čast božjo in koliko dobrega za blagor človeštva, ko bi božja Previdnost poslala v to ubogo šentpavelsko škofijo nekaj gorečih misijonarjev s potrebnimi sredstvi! Fiat! Fiat! Zgodi se!

VIRI IN OPOMBE

Berghold, Alexander, "Schreiben des P. Alexander Berghold,

Missionars zu Neu-Ulm in Minnesota an die Central-Direction der Leopoldinen-Stiftung," Berichte der Leopoldinen-Stiftung in Kaiserthume Oesterreich, Heft 29 (1869), str. 40-43.

Oba poročevalca, Berghold in Pirc, se strinjata o razvratnem življenju v New Ulm in gledata v indijanskem uporu neke vrste kazen za naseljence.

Folwell, William Watts: A history of Minnesota. St. Paul: Minnesota Historical Society, 1956-69. Upor rodu Sioux in nemire med Očipvejci opisuje v drugem zvezku.

"Franc Pirc, ameriški misijonar," Misijonski koledar 1937. Groblje. Str. 84-97. O Pirčevem prizadevanju za mir glej str. 94.

Furlan, William P.: In charity unfeigned; the life of Father Francis Xavier Pierz. St. Cloud: Diocese of St. Cloud, 1952. O Pirčevem posredovanju glej posebno str. 200-203.

Hrovat, Florentin: Franc Pirec, oče umne sadjereje na Kranjskem in apostolski misijonar med Indijani v Severni Ameriki. Celovec: Družba sv. Mohora, 1887. O Pirčevem posredovanju pri Očipvejcih glej str. 85-89.

Kunz, Germain, "Diocese of New Ulm," v knjigi Catholic heritage in Minnesota, North Dakota, South Dakota. St. Paul: 1964, str. 122-138.

McDonald, Grace, "Father Francis Pierz, missionary," Minnesota history, letnik 10 (1929), str. 107-125. Pirčevo posredovanje pri Očipvejcih je opisano na str. 121-123.

Norton, Sister Mary Aquinas, "Father Pierz among the Chippewa (1852-1864)," v svoji knjigi Catholic missionary activities in the Northwest, 1818-1864. Washington, D.C.: The Catholic University of America, 1930, str. 123-137.

Pirc, Franc, "Bericht des Missionars H. Franz Pierz ddo. Crow Wing im Staate Minnesota am 15. April 1863 an die Central

-Direction der Leopoldinen-Stiftung," Berichte der Leopoldinen-Stiftung im Kaiserthume Oesterreich, Heft 23 (1863), str. 29-34.

To je Pirčevc lastno poročilo v Evropo, ki je prevedeno v tem članku. Poleg tega je Pirc opisal svoje lastne vtise o uporuh in o svojem posredovanju v privatnem pismu v Ljubljano kanoniku Janezu Novaku. Objavil ga je Florentin Hrovat v svoji knjigi o Pircu. Ta opis je v bistvu prav isti kot poročilo Leopoldinski družbi.

Thauren, Johannes, "Franz Pierz; der arme Furst der Indianermissionare," v knjigi Ein Gnadenstrom zur neuen Welt und seine Quelle. Wien-Modling: Missionsdruckerei St. Gabriel, 1940, str. 186-196. O Pirčevi intervenciji pri Očipvejcih glej str. 15-16.

Voigt, Robert J.: Pierziana: 1865-1965; the religious and secular history of the community at Pierz, Minnesota. Pierz, 1965. O posredovanju za mir glej str. 15-16.

Druge literature o Pircu kakor tudi precej obsežne literature o indijanskem uporuh v Minnesoti, o očipvejskih nemirih, poglavarju Hole-in-the-Day itd. na tem mestu ne navajam.

SLOVENSKI DUHOVNIKI

AMBROŽIČ, Most Rev. Aloysius, 55 Gould St., Toronto, Ont. M5B 1G1,
Canada

CURTIS, Most Rev. Eldon, P. O. Box 1729 - 612 Harrison Ave.,
Helena, Montana 59601 (po materi Slovenec

PEVEC, Most Rev. Edward, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092

BANDI, Rt. Rev. Bonaventure, osb, P. O. Box 351, Canon City, Colo.
81212

BAZNIK, Rev. Msgr. Louis, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092

BUTALA, Rev. Msgr. Mathias, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432

GNIDOVEC, Rev. Msgr. Albin, 624 - 2nd Ave. W., Rock Springs, Wyo.
82901

KRISTANC, Rev. Msgr. Leo, 3700 No. Sutter St., Apt. 108,
Stockton, Calif. 95204

POPESH, Rev. Msgr. Bernard, 913 Juniper St., Brainerd, Minn. 56401

SCHERINGER, Rev. Msgr. Frank, 8624 Blanchard, Fontana Calif. 92335

STARC, Rev. Msgr. Martin, P. O. Box 463, San Andreas, Calif. 95249

ZITKO, Rev. Msgr. Aloysius, 2620 Pleasant St., Oakland, Calif. 94602

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill. 60085

ADMADE, Rev. Frank, 1 St. Teresa Court, Munhall, Pa. 15120

BAYUK, Rev. Richard, cpps, 509 St. John St., Garden City, Kan. 67846

BERAN, Rev. Ignace, P. O. Box 279, Necedah, Wis. 54646

BLENKUSH, Rev. Mathias J., Box 699, Glenwood Springs, Colo. 81601

BOGOLIN, Rev. Leonard, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906

BOHTE, Rev. Daniel, St. Pius X Church, Aurora, Colo. 80011

BORGOLA, Rev. Bonaventure, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617

BOZNAR, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

BREZNIKAR, Rev. Victor, 1018 So. Main St., Colfax, Wash. 99111

BRODNICK, Rev. Edward, 5 So. Jefferson St., Alexandriz, Kentucky
41001

BRODNICK, Rev. Joseph, 175 E. 200th St., Euclid, Ohio 44119

BROOKER, Rev. Richard, mm, Las Condes Casilla 162, Santiago, Chile

BURSHNICK, Rev. Francis, scj, Our Lady of Guadalupe Church,
Raymondville, Texas 78580

CAGRAN, Rev. Joseph, ofm, 1400 Main St., P. O. Box 608, Lemont, Ill
60439

CANJAR, Rev. John, 3141 W. 96th Ave., Westminster, Colo. 80030

CAREK, Rev. Peter, 93 Marquette St., Fond du Lac, Wis. 54935

CASL, Rev. Joseph, cm, 611 Manning Ave., Toronto M6G 2W1 Ont.,
Canada

CEGLAR, Rev. Charles, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L 4 Ont.
Canada

CEGLAR, Rev. Stanley, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont. ,
Canada

CELESNIK, Rev. Joseph, 24079 Glenbrook Blvd. , Euclid, Ohio 44117

CEPON, Rev. Ludwig, St. Vincent's College, Latrobe, Pa. 15650

CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave. , Chicago, Ill. 60636

CERPICH, Rev. Richard, 4019 No. Farwell Ave. , Milwaukee, Wis. 53211

CHEMAZAR, Rev. Blase, ofm, 1400 Main St. , P.O. Box 608, Lemont, Il.
60439

CIMPERMAN, Rev. Victor, 1558 Creighton Ave. , Akron, Ohio 44310

CORNISH, Rev. Ronald, St. Lawrence's Church, Easton, Kansas 66020

CVELBAR, Rev. Joseph, Rt 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Fl 33538

DALEY, Rev. Neil, ofm, Chaplain U. S. Air Force

DEMSHER, Rev. Ferdinand, 223 - 57th St. , Pittsburgh, Pa. 15201

DIMNIK, Rev. Martin, csb, 59 Queen's Park Crescent E. ,
Toronto M5S 2C4 Ont. , Canada

DOBERSEK, Rev. Ivan, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4 Ont. ,
Canada

DOBNIKAR, Rev. Ivan, osb, 1005 Division St. , Lisle, Ill. 60532

DOLSINA, Rev. John, 16 W. 5th Ave. No. , Aurora, Minn. 55705

DOLSINA, Rev. Stanley, 2404 Morris Thomas Rd. , Duluth, Minn. 55811

FALE, Rev. Richard, 1012 Alabama Ave. , Sheboygan, Wis. 53081

FERKULJ, Rev. Joseph, R. 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Fla. 33538

FERYAN, Rev. Philip, ofm, Chaplain U. S. Army

FINK, Rev. John, 2801 W. Utopia Dr. , Miramar, Fla. 33023

FLAC, Rev. Philip, sdb, 13856 Bellflower, Bellflower, Calif. 90706

FLAJNIK, Rev. Rudolph, o carm, 3113 Brighton Rd. , Pittsburgh, Pa.
15212

FORTUNA, Rev. Joseph, 476 Mull Ave. , Akron, Ohio 44320

FOYS, Rev. Roger, 1225 No. 4th St. , Toronto, Ohio 43964

FRANKOVICH, Rev. Frank, Our Lady of Soledad, Coachella, Calif.
92236

FURLAN, Rev. William, 227 North Fern, Cambridge, Minn. 55008

FURLEY, Rev. Cyril, 167 No. 6th St. , Brooklyn, N. Y. 11211

GABER, Rev. Francis, 16 W. 5th Ave. No. , Aurora, Minn. 55705

GERMOVNIK, Rev. Francis, cm, 511 E. 127th St. , Lemont, Ill. 60439

GODIC, Rev. Francis, 5163 Broadway, Cleveland, Ohio 44127

GODINA, Rev. Mirko, ofm conv. , 1316 W. Dragoon Trail, Mishawaka,
Ind. 46544

GOLE, Rev. Dr. Joseph, 7331 So. Lovers Lane Rd. , Hales Corners,
Wis. 53130

GOLOBIC, Rev. John, 1028 E. 8th St. , Duluth, Minn. 55805
 GRABRIAN, Rev. John, osm, 1632 Colorado Blvd. , Idaho Springs,
 Colo. 80452
 GRABRIAN, Rev. Victor, osm, National Sanctuary of Our Sorrowful
 Mother, Porland, Oregon 97220
 GREBENC, Rev. Louis, Hamilton, Ont. , Canada
 GREGOR, Rev. Joseph, cm, St. Vincent's Church, Pampa, Texas 79065
 GROM, Rev. Lawrence, ofm, 8500 W. Cold Spring Rd. , Greenfield,
 Wis. 53228
 GRUDEN, Rev. William, sm

 HABE, Rev. Robert, 45 Prestley Rd. , Bridgeville, Pa. 15017
 HOBART, Rev. Raymond, 15519 Holmes Ave. , Cleveland, Ohio 44110
 HODNIK, Rev. Emil, St. Bernard's Church, Abbotsford, Wis. 54405
 HOGE, Rev. Benedict, ofm, 1400 Main St. , P. O. Box 608, Lemont, Ill.
 60439
 HOGE, Rev. Thomas, ofm, 1400 Main St. , P. O. Box 608, Lemont, Ill.
 60439
 HORVATH, Rev. Francis, 1021 E. Yale, Ontario, Calif. 91764
 HORZEN, Rev. Bernard, osb, St. Bede's College, Peru, Ill. 61354
 HREN, Rev. Innocent, op, 7200 Division St. , River Forest, Ill. 60305
 HRIBSEK, Rev. Aloysius, 750 Tahmore Dr. , Fairfield, Conn. 06430

 JAN, Rev. Ivan, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont. , Canada
 JANEZIC, Rev. Lawrence, ofm, 5045 So. Laflin St. , Chicago, Ill. 60609
 JAZBEC, Rev. Stanley, 61350 Wahl Terrace, Joshua Tree, Calif. 92252
 JENKO, Rev. Aloysius, 657 Washington St. , New York City, N. Y. 10014
 JENKO, Rev. Valerian, ofm, 311 Merrylands Rd. , Merrylands, N. S. W. ,
 2160 Australia
 JERETINA, Rev. Janez, cm, 739 Brown Line, Toronto M8W 3V7, Ont. ,
 Canada
 JERSE, Rev. William, 6700 Lansing Ave. , S. E. , Cleveland, Ohio 44105

 KALCIC, Rev. Dismas, osb, St. Procopius Abbey, Lisle, Ill. 60532
 KAPUSHION, Rev. Marvin, 620 Routt Ave. , Pueblo, Colo. 81004
 KARMANOCKY, Rev. Bernard, ofm, Catedral de Comayagua,
 Comayagua, Honduras, Central America
 KAUSEK, Rev. John, 608 So. Court, Eveleth, Minn. 55734
 KLEPEC, Rev. George, 219 Arlington Drive, Romeoville, Ill. 60441
 KNIFIC, Rev. Francis, sdb, 2975 Independence Ave. , New York , N. Y.
 10063
 KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, cm, Pfarramt Vorderberg, A-9614
 Vorderberg 77 im Gailtal, Karnten, Austria
 KOPAC, Rev. John, cm, 739 Brown Line, Toronto M8W 3V7 Ont. ,
 Canada

KOPUSHAR, Rev. Dr. Milan, Box 57, Loup City, Nebraska 68853
 KORBIC, Rev. Benno, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
 KOREN, Rev. Louis, 802 No. Jackson St., Milwaukee, Wis. 53202
 KOS, Rev. Joseph, 1500 No. Ritter Ave., Indianapolis, Ind. 46219
 KOSEM, Rev. Francis, 1007 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44114
 KOSTELZ, Rev. Richard, SS. Mary & Joseph Church, Chebanse, Ill.
 60922
 KOVACIC, Rev. Anthony, 128 No. Fulton St., Salisbury, N. Carolina
 28144
 KOVACIC, Rev. Francis, Chaplain U. S. Army
 KOZINA, Rev. Vladimir, 813 First St., Brentwood, Calif 94513
 KRANZ, Rev. Paul, sss, 5430 So. University, Chicago, Ill. 60615
 KRAJNIK, Rev. Paul, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio 44055
 KROTEC, Rev. A. I., sdb, 2245 W. Superior St., Chicago, Ill. 60612
 KUMSE, Rev. John, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill. 60481

 LANGERHOLZ, Rev. Dr. Kalist, ofm, ssd, 536 Decker Ave.,
 Johnstown, Pa. 15906
 LAURICK, Rev. Richard, csc, 1615 W. Diversey Parkway, Chicago, Ill.
 60614
 LAVRIH, Rev. John, Box 38, Fowler, Kansas 67844
 LEKAN, Rev. Joseph, sm, 7911 Detroit Ave., Cleveland, Ohio 44102
 LETONJA, Rev. Franc, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7
 Ont., Canada
 LIVOJEVIC, Rev. Ronald, Chaplain U. S. Navy
 LOVRENCIC, Rev. Athanasius, ofm, 1400 Main St., P. O. Box 608,
 Lemont, Ill. 60439

 MACEK, Rev. Rudolph, 300 Vanderbilt Ave., Brooklyn, N. Y. 11205
 MAIERLE, Rev. John, 120 Lewis, Pontiac, Mich. 48058
 MAJHENIC, Rev. Pelagij, ofm, 1400 Main St., P. O. Box 608, Lemont,
 Ill. 60439
 MAVSAR, Rev. Joseph, Box C, East Helena, Mont. 59635
 MAZOVEC, Rev. Robert, ofm, 62 St. Mark's Pl., New York, N. Y. 10003
 McGEE, Rev. Dominic, ofm conv., 401 No. Main St., Minoa, N. Y. 13116
 McGINNIS, Rev. Albin, 311 Siebert Rd., Pittsburgh, Pa. 15237
 MEJAC, Rev. Joseph, cm, 611 Manning Ave., Toronto M6G 2W1 Ont.,
 Canada
 MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kan. 66105
 MELOVASICH, Rev. Francis, Box 216, Grand Rapids, Minn. 55744
 MIHELIC, Rev. Francis, 127 Liberty St. So., Bowmanville, Ont., Canada
 MIHELICH, Rev. Leopold, 4610 Pearl St., Denver, Colo. 80216
 MUZIC, Rev. Anthony, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092

NACHTIGAL, Rev. Frederick, 430 Williamson Ave., Youngstown, Ohio
 44507
 NADRACH, Rev. Adolph, Lucinda Lane, Watervliet, Mich. 49098
 OHMANN, Rev. Daniel, mm, P. O. Box 43058, Nairobi, Kenya
 OKORN, Rev. Dusan, Seeley-Swan Mission, Sycamore Tree, Mont.
 59911
 OMAN, Rev. Edwin, Rt. 4, Foley, Minn. 56329
 OZIMEK, Rev. Joseph, 1263 Shannon Ave., Barberton, Ohio 44203
 OZIMEK, Rev. Norbert, osb, 2900 East Blvd., Cleveland, Ohio 44104

 PAIK, Rev. Francis, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
 PAKIZ, Rev. Rudolph, Box 38, Remer, Minn. 56672
 PAUL, Rev. Thomas, 480 So. Park Blvd, Glen Ellyn, Ill. 60137
 PECOVNIK, Rev. Karel, 155 - 5th St. N. E., Perham, Minn. 56573
 PERCIC, Rev. Joseph, Box 158, Bertha, Minn. 56437
 PERKOVICH, Rev. Frank, 305 Adams Ave., P. O. Box 586, Eveleth,
 Minn. 55734
 PETERNEL, Rev. Warren, ofm, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas
 78214
 PETRASIC, Rev. Martin, St. Patrick's Church, Elkhorn, Nebr. 68022
 PIERCE, Rev. Justin, sds, 1735 Hi-Mount Blvd., Milwaukee, Wis. 53208
 PIRC, Rev. Joseph, P. O. Box 700, Underwood, No. Dakota 58576
 PIZMOHT, Rev. Louis, 35739 Stevens Blvd, Eastlake, Ohio 44094
 PLANINSEK, Rev. Henry, cssp, 318 Oblate Dr., San Antonio, Texas
 78216
 PLAZAR, Rev. Ivan, cm, 95 McDonald Ave., Winnipeg R3B OJ3,
 Manitoba, Canada
 PLESETZ, Rev. Gerald, St. Cecilia's Parish, Tustin, Calif. 92680
 PLEVNIK, Rev. Joseph, sj, 47 Ranleigh Ave., Toronto M4N 1X2 Ont.,
 Canada
 POTOČNIK, Rev. Aloysius, osb, P. O. Box 351, Canon City, Colo. 81212
 PRIMOZIC, Rev., Toronto, Ont., Canada
 PRIMOZIC, Rev. Robert, o carm, 1285 Addison Rd., Cleveland, Ohio
 44103
 PROSEN, Rev. Dr. Anthony, ph d, P. O. Box 86, Lucerne, Ind. 46947
 PUHL, Rev. Dennis, 1006 Carlton Ave., Cloquet, Minn. 55720
 PURPORA, Rev. Joseph, ofm, 8500 W. Cold Spring, Rd., Greenfield,
 Wis. 53228

 REBOL, Rev. Anthony, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
 REBOL, Rev. Francis, mm, P. O. Box 149, Taichung, Taiwan, Formosa
 RELIC, Rev. John, Chaplain U. S. Marine Corps.
 RINK, Rev. Louis, csc, P. O. Box 176, Fort Portal, Uganda, E. Africa

ROBERTS, Rev. Edward, sss, P. O. Box 4, Ngorongoro Crater Via
Arusha, Tanzania, East Africa

ROBERTS, Rev. Ralph, sss, Santa Cruz Church, Manila, Phillipines

ROGAN, Rev. Richard, ofm, 2840 Village Drive, Fayetteville,
No. Carolina 28304

RUCHGY, Rev. Wayne, 6340 Chase Rd., Dearborn, Mich. 48126

RUPAR, Rev. Aloysius

SAVINSHEK, Rev. Stefan, ofm conv. Box 411, Marble, Minn. 55764

SCHWAB, Rev. Alan, osb, P. O. Box 351, Canon City, Colo. 81212

SCHWEIGER, Rev. Francis, 330 E. 3rd St., Duluth, Minn. 55805

SEDLAR, Rev. Daniel, ofm, Box 636, Kirkland Lake P2N 3K1, Ont.
Canada

SELISKAR, Rev. Donald, sj, 438 St. Antoine St., Detroit, Mich. 48226

SELLAK, Rev. Jerome, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906

SESEK, Rev. Raphael, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617

SETNICAR, Rev. Dr. Matthew, ph d., st d, 6450 W. Norwich,
Greenfield, Wis. 53220

SIMCIC, Rev. Joseph, sdb, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

SKUFCA, Rev. Ronald, 311 Baraga Ave., Marquette, Mich. 49855

SKUMAVC, Rev. Franc, 415 Dwight Ave., Oshawa L1J 2K8 Ont., Canada

SKUMAVC, Rev. Michael, 1122 - 11th St. S. E., Brainerd, Minn. 56401

SLAPSAK, Rev. Julij, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

SLOBODNIK, Rev. Franc, sdb, Box 3304 Sta C, Hamilton L8H 7L4,
Ont., Canada

SMERKE, Rev. Francis, osc, P. O. Box 789, Hastings, Nebr. 68901

SMERKE, Rev. Joseph, osc, P. O. Box 789, Hastings, Nebr. 68901

SMOLEY, Rev. Rudolph, 225 Allen Ave., Pittsburgh, Pa. 15201

SNOJ, Rev. Joseph, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif. 91739

SODJA, Rev. Max, 9133 Hammock Lake Dr., Miami Beach, Fla. 33156

SOKLIC, Rev. Sebastian, tor, St. Francis Monastery, Loretto, Pa. 15940

SOKLICH, Rev. Anthony, cm, 1300 So. Steele St., Denver, Colo. 80210

SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo. 80461

SPENDOV, Rev. Dr. Vendelin, ofm, mus. d., 1852 W. 22nd Pl.,
Chicago, Ill. 60608

SREBERNAK, Rev. Frank, Box 82 B, Hancock, Mich. 49930

STALZER, Rev. David, 1214 Hamilton St., Lockport, Ill. 60441

STALZER, Rev. Joseph, 1 S 314 Summit, Oak Brook Terrace, Ill.
60181

STARESINIC, Rev. Edbert, o carm, 6828 Mt. Carmel Dr.,
Houston, Texas 77017

STARESINIC, Rev. Nicholas, o carm, 6428 So. Dante Ave.,
Chicago, Ill. 60637

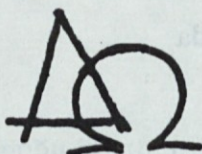
STEFANICH, Rev. Edward, 7800 So. Janes Ave., Woodridge, Ill. 60515

STEPANICH, Rev. Dr. Martin, ofm, s. t. d., 1400 Main St.,
 P. O. Box 608, Lemont, Il. 60439
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Bruno's Church, Nadeau, Mich. 49863
 STERK, Rev. Francis, 460 E. 321 St., Willowick, Willoughby, Ohio 44094
 STERLE, Rev. Alois, 245 NE 57th St., Miami, Fla. 33137
 STOPAR, Rev. Dr. Anton, 1250 Wyoming Ave., Reno, Nevada 89503
 STRAGISHER, Rev. Henry, 116 So. Washington St., Berkeley Springs,
 Virginia 23523
 STRAGISHER, Rev. Raphael, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 15906
 STRANCAR, Rev. Ignatius, 271 W. 16th St., San Bernardino, Calif.
 92405
 SUSTARSIC, Rev. John, 231 E. Camp St., Ely, Minn. 55731
 SUSTRICK, Rev. Stephen, osb, P. O. Box 551, Canon City, Colo. 81212
 SVETE, Rev. Andrew, ofm, 1400 Main St., P. O. Box 608, Lemont, Ill.
 60439
 SVETE, Rev. Barholomew, Box 17, Ranchester, Wyoming 82839
 TARMAN, Rev. William, Sacred Heart Church, Urbank, Minn. 56361
 TERDINE, Rev. Richard, 704 Market St., McKeesport, Pa. 15132
 TKALEC, Rev. John, sdb, 13640 So. Bellflower Blvd., Los Angeles,
 Calif, 90706
 TOMC, Rev. Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
 TRAVNIKAR, Rev. Rock, ofm, 20000 W 9 Mile Rd., Southfield, Mich.
 48075
 TROHA, Rev. Michael, 5620 Hauserman Rd., Parma, Ohio 44130
 TRPIN, Rev. Thaddeus, ofm, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432
 TURK, Rev. Francis, 4935 Yonge St., Willowdale, Ont., Canada
 TURK, Rev. Lawrence, osco, Monastery of the Holy Ghost, Conyers,
 Georgia 30207
 URBIC, Rev. Rudolph, 909 Richard Dr. Apt. 6, Eau Claire, Wis. 54701
 VALENTIN, Rev. Basil, ofm, 19 A'Becket, Kew, Melbourne, Victoria,
 Australia
 VOGRIN, Rev. Joseph, St. William Church, Parkers Prairie, Minn.
 56361
 VOVK, Rev. Joseph, Rt. 1 Box 89, Lake Panasoffkee, Florida 33538
 VOVKO, Rev. John, 8215 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103
 VUKSINIC, Rev. Anthony, 22 Golden Blvd., E., Welland L3B 1H4 Ont.,
 Canada
 WEBER, Rev. Albin, 334 Main St., Oxford, Mass. 01540

WOLBANG, Rev. Charles, cm, 131 Birchmount Rd., Scarborough
M1N 3J7 Ont., Canada

YAGESH, Rev. Richard, 1111 So. Cascade St., New Castle, Pa. 16101
YELENC, Rev. Joseph, tor, St. Francis Monastery, Loretto, Pa. 15940

ZAGAR, V. Rev. Janko, op, 5890 Birch Ct., Oakland, Calif. 94618
ZAGORC, Rev. Francis, csc, 52553 Fir Rd., Granger, Ind. 46530
ZAGORC, Rev. Thomas, sss, All Hallows College, Dublin 9, Ireland
ZALLER, Rev. David, sm, 9001 Montgomery Rd., Cincinnati, Ohio 45242
ZARNICK, Rev. Ralph, 242 No. State, Painesville, Ohio 44077
ZDOLSEK, Rev. Alojz, Rt. 2, Parkers Prairie, Minn. 56361
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, P. O. Box 616, LaSalle, Ill. 61301
ZIBERT, Rev. Jack, ofm, 711 Knox Rd., P. O. Box 160, East Aurora,
New York 14052
ZORE, Rev. Richard, 1210 E. Main St., Plainfield, Indiana 46168
ZORMAN, Rev. Fortunat, ofm, 1400 Main St., P. O. Box 608,
Lemont, Ill. 60439
ZRNEC, Rev. Tone, cm, 739 Brown's Line, Toronto M8W 3V7 Ont.,
Canada

VSEBINA - AVE MARIA KOLEDAR 1983

* Koledarski del od meseca januarja do meseca decembra	3
* Krščanska izročila, ki so vodila naš rod - Misli za večer pred praznikom Marije Pomagaj	15
Resolucija Slovencev na 41. mednarodnem evharističnem kongresu	16
Ohranjamo znake slovenske vernosti	16
Tradicija ni starokopitnost	18
* Razvoj v delu za "Ave Maria":	
Slovenska tradicija izraža vernost	21
Poklic in "Ave Maria"	22
Naročniki - Bralci - Sodelavci	23
Pristnost	24

obrni!

* Marija Pomagaj:	
Marija Pomagaj - Kraljica Slovencev	25
Razvoj te pobožnosti	25
Brezje	26
Marija, pomagaj nam sleherni čas - pesem	29
* Korenine vernosti - Uvod	30
Tradicija	31
Tradicija v verskih vajah in pobožnostih	32
* Fotografije sodelovanja slovenskih otrok pri branju "Trpljenja..."	33
* Hrana vernosti:	
Vernost potrebuje primerna hrane	36
Ekumensko gibanje	36
Slovenska vernost v načinih delovanja slovenske Cerkve	37
* "Oče slovenske Cerkve":	
Začetnik "slovenskega okvirja cerkvene dejavnosti med Slovenci"	40
Prvo pastirsko pismo o "slovenskem vinogradu"	43
* Ali so Slomškovi nauki še veljavni?	44
* Zgodovinski pregled mariborske škofije	48
* Iz govora škofa Krambergerja:	
Kdaj bomo prišli do cilja?	49
Kdo potrebuje Slomška	50
Grb mariborskega škofa Krambergerja	50
* Začetek krščanstva med Slovenci	51
* Sv. Modest	51
* Duhovnost sv. Cirila in Metoda	53
* Cirilova modrost	54
* Pradedne časti	56
* Gorazd in Kliment ohridski ter drugi učenci Cirila in Metoda (Naum, Angelar in Sava) - Franc Perko	58
* Nadškof Hickey o Baragi - Kaj bi učil Baraga danes?	68
* Slovenski misijonar Pirc posredovalec za mir med indijanskim uporom v letu 1862 - Erik Kovačič	75
Nemiri med Očipvejci	76
Pirčevo poročilo o posredovanju za mir	78
* Slovenski duhovniki - naslovi	84

OBVESTILO

Ave Maria Koledar 1983 izide kot druga oktoberska številka za leto 1982. Zato je še pravočasno to obvestilo:

Na praznik Kristusa Kralja v nedeljo 21. novembra bomo obhajali spominski dan za našimi pokojniki.

Ob dveh popoldne molitve na pokopališču, nato procesija v cerkev, sveta maša in program.

AVE M

JOHN ARNEZ 12 82
P O BOX 232
NEW YORK CITY NY 10032

AVE MARIA - LEMONT, ILLINOIS